

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อ
พัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

โดย
นางสาวสุภาวดี พึ่งฉิ่ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2562

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺
เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2562
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

THE EFFECT OF ART ACTIVITIES WITH NATURAL MATERIALS OF SSAPA^{+C}
MODEL TO IMPROVE SELF-REGULATION AND CREATIVE THINKING
OF YOUNG CHILDREN

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (CURRICULUM AND INSTRUCTION)
Department of Curriculum and Instruction
Graduate School, Silpakorn University
Academic Year 2019
Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

โดย สุภาวดี พึ่งฉิ่ง

สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญามหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิริินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(อาจารย์ ดร.มานิตา ลิโทชวลิต อรรถนุพรรณ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยญา จันทร์ชูสกุล)

..... ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์)

58263313 : หลักสูตรและการสอน แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : กิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติ, รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c, การกำกับตนเอง, ความคิดสร้างสรรค์

นางสาว สุภาวดี พึ่งฉิ่ง: ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สิริินทร์ ลัดตากลม บุญเชิดชู

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 3 ประการ 1) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c 2) เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากมีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c 2) แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 3) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) และ 4) แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (M) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และสถิติทดสอบที (t-test) แบบ dependent

ผลการวิจัยพบว่า

1. พฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
3. เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

58263313 : Major (CURRICULUM AND INSTRUCTION)

Keyword : art activities with natural materials, SSAPA+c model, improve self – regulation, creative thinking

MISS SUPAWADEE PHUNGCHING : THE EFFECT OF ART ACTIVITIES WITH NATURAL MATERIALS OF SSAPA^{+c} MODEL TO IMPROVE SELF-REGULATION AND CREATIVE THINKING OF YOUNG CHILDREN THESIS ADVISOR : ASSISTANT PROFESSOR SIRIN LADDAKLOM, Ph.D.

The purpose of this research were to 1) study the improve self-regulation of young children before and after the events of art activities with natural materials of SSAPA^{+c} model, 2) study the creative thinking of young children before and after the events of art activities with natural materials of SSAPA^{+c} model, and 3) to study the satisfaction of young children with the events of art activities with natural materials of SSAPA^{+c} model. The sample in this research consisted of 35 kindergarten 2 students, Room 2, Watsaladaeng School, Bangkok. The data were collected by clustering sampling; the classroom was a random unit because classes are organized in a mixed capacity. In addition, The instrument used in research consist 1) learning management plans, 2) the improve self-regulation behavior assessment of young children, 3) test creative (TCT-DP) and 4) young children satisfaction assessment scale. The mean (*M*), standard deviation (*SD*) and dependent t-test were applied for data analysis.

The findings were as follows:

1) after taking the integrated method of art activities with natural materials of SSAPA^{+c} model, children's to improve self - regulation was higher than before with a statistical significance level of .05

2) after taking the integrated method of art activities with natural materials of SSAPA^{+c} model, children's to creative thinking was higher than before with a statistical significance level of .05

3) children's satisfaction with the integrated method of art activities with natural materials of SSAPA^{+c} model was at a high level.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี เนื่องด้วยผู้วิจัยได้รับความกรุณาอย่างสูงจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยญา จันทร์ชูสกุล และอาจารย์ ดร.มานิตา ธิโทชวลิต อรรถนุพรรณ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ผู้คอยช่วยเหลือ และให้คำแนะนำ ตลอดจนการดำเนินการวิจัยที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิสูตร โพธิ์เงิน ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.นันทิยา น้อยจันทร์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่ให้ความเมตตาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และแก้ไขข้อผิดพลาด รวมถึงให้ความกระจ่าง ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปประยุกต์ การปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ให้มีความถูกต้อง สอดคล้องและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญที่ให้ความอนุเคราะห์ตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรา ชนะกุล อาจารย์ ดร.ศิวภรณ์ สองแสน ผู้เชี่ยวชาญด้าน การศึกษาปฐมวัยและผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ พงนาอารีย์วงศ์ ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยาและ การแนะแนว ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญในการพิจารณาตรวจแก้ไขเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอขอบพระคุณผู้บริหาร คณะครูและนักเรียนโรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการดำเนินการวิจัยเป็นอย่างดี

ขอขอบพระคุณคณาจารย์ที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ อบรม สั่งสอน ตั้งแต่เริ่มเข้ารับ การศึกษาทุกท่าน

ท้ายสุดนี้ ขอขอบพระคุณครอบครัว คุณพ่อ คุณแม่ พี่ ๆ น้อง ๆ ที่สนับสนุน ตลอดจน คอยให้กำลังใจให้ผู้วิจัยประสบความสำเร็จ

สุภาวดี พิงฉิ่ง

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามในการวิจัย.....	4
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
1.4 สมมติฐานการวิจัย.....	5
1.5 ขอบเขตการวิจัย.....	5
1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ.....	6
1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ.....	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	9
2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3–6 ปี).....	10
2.2 กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ.....	24
2.3 การกำกับตนเอง (Self-Regulation).....	32
2.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง.....	48
2.5 ความคิดสร้างสรรค์.....	53
2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	65

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	68
3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	68
3.2 ตัวแปรในการวิจัย.....	69
3.3 เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย.....	69
3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย.....	69
3.5 แบบแผนในการวิจัย.....	69
3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
3.7 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	70
3.8 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล.....	77
3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	77
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ⁺ c.....	78
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจาก วัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ⁺ c.....	79
ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ⁺ c.....	80
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	82
5.1 สรุปผลการวิจัย.....	82
5.2 อภิปรายผล.....	83
5.3 ข้อเสนอแนะ.....	91
รายการอ้างอิง.....	92
ภาคผนวก.....	97
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	98
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	105

ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	133
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	147
ภาคผนวก จ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	154
ประวัติผู้เขียน	159

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1	12
ตารางที่ 2	37
ตารางที่ 3	39
ตารางที่ 4	42
ตารางที่ 5	70
ตารางที่ 6	79
ตารางที่ 7	80
ตารางที่ 8	80
ตารางที่ 9	110
ตารางที่ 10	146
ตารางที่ 11	158

สารบัญภาพ

		หน้า
ภาพที่ 1	กระบวนการย่อยในกระบวนการการกำกับตนเองของ Bandura	35
ภาพที่ 2	แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ The Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP) ของ Jellen and Urban	60
ภาพที่ 3	แสดงขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ⁺ c	66
ภาพที่ 4	กรอบแนวคิดการวิจัย	67

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมโลกในศตวรรษที่ 21 เน้นการเรียนรู้ที่เกิดจากความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง และลงมือปฏิบัติเพื่อให้เกิดประสบการณ์ตรงและต่อยอดความรู้ได้ด้วยตนเอง ผู้สอนต้องสามารถสร้างและออกแบบสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ที่มีบรรยากาศเกื้อหนุนและเอื้อต่อการเรียนรู้อย่างมีเป้าหมาย การเชื่อมโยงความรู้หรือแลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชนและสังคมโดยรวมจัดการเรียนรู้ผ่านบริบทความเป็นจริงและการสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้เข้าถึงสื่อเทคโนโลยี เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพ (สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล, 2561) การกำกับตนเองจึงเป็นพฤติกรรมหนึ่งที่เป็นต่อมนุษย์ ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ สามารถกำกับพฤติกรรมของตนเองเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้ สำหรับกระบวนการเรียนการสอนปัจจุบันเน้นให้เด็กต้องเป็นผู้แสวงหาความรู้ตลอดชีวิตได้ด้วยตนเองเป็นหลัก เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง การกำกับตนเองนอกจากจะมีประโยชน์ต่อการศึกษาล้วนแล้วยังมีประโยชน์สำหรับการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อีกด้วย (ปิยวรรณ พันธุ์มงคล, 2542: 1-2) บุคคลที่สามารถกำกับตนเองได้ในชีวิตประจำวันจะทำให้มีพฤติกรรมคงที่สม่ำเสมอและเป็นมาตรฐานสะท้อนให้เห็นเป้าหมายที่ชัดเจน (Hoyle, 2010: 1)

นอกจากนี้อีกหนึ่งทักษะสำคัญที่จำเป็นต้องพัฒนาและส่งเสริมให้กับเด็กปฐมวัย คือ ความคิดสร้างสรรค์ เป็นที่ยอมรับกันว่า ทักษะแรกของชีวิตเป็นช่วงที่มีความสำคัญที่สุด เพราะเด็กพัฒนาทุกด้านได้รวดเร็วที่สุดโดยเฉพาะสมอง คุณภาพของการพัฒนาเด็กจะมีผลต่อชีวิตในระยะยาว ตราบจนถึงวัยผู้ใหญ่ ประเทศต่าง ๆ จึงถือเป็นนโยบายสำคัญของประเทศเพื่อการพัฒนาเด็กอย่างเต็มที่ในช่วงเวลาที่ทองของชีวิตนี้ (ฉันทนา ภาคบงกช, 2554: 5) รวมถึงประเทศไทยมีนโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550: 22-23) ที่มีแนวทางและมาตรการในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นตัวเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญ เน้นการคิดสร้างสรรค์ การคิดริเริ่ม จินตนาการ การมีส่วนร่วมอย่างแข็งขันในการเรียนรู้ของตนเอง สามารถแสดงออกได้อย่างเสรีและเหมาะสมในด้านความคิดสอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีจุดเน้นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มให้เป็นผู้ที่มีความแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา รวมทั้งการเป็นผู้ที่ตระหนักถึงสิทธิ

บทบาทและความรับผิดชอบในหน้าที่ที่พึงต้องปฏิบัติ มีความตื่นตัวต่อปัญหาสังคม มีความคิดสร้างสรรค์และมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาของสังคมที่เหมาะสมตามช่วงวัย (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2559: 4) และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ให้ความสำคัญของความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยเช่นกันจึงได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ข้อ 11 ว่า ให้เด็กมีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ในขณะที่พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้ความสำคัญกับการปฏิรูปการเรียนรู้ ซึ่งได้กล่าวในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 24 ข้อ 2 และ 3 ว่าให้เด็กได้ฝึกทักษะกระบวนการคิด ฝึกให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560: 26) จากข้อกำหนดสำคัญทางการศึกษาดังกล่าวความคิดสร้างสรรค์เป็นสิ่งที่ได้รับความสำคัญมาโดยตลอด

การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติในปัจจุบันโดยส่วนใหญ่พบว่าเป็นการจัดกิจกรรมศิลปะทั่วไปที่พัฒนาความคิดสร้างสรรค์ไม่ได้มุ่งพัฒนาการกำกับตนเอง อย่างไรก็ตามการศึกษาพบว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ที่พัฒนาโดยสิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บัญญัติชู เป็นแนวทางจัดประสบการณ์ที่สนองต่อพัฒนาการตามวัยโดยมุ่งพัฒนาการกำกับตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน คือ การตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) การสังเกตตนเอง (Self-Observation) การตัดสินตนเอง (Self-Judgment) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาให้เด็กได้คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเองเพื่อให้เด็กได้พัฒนาการกำกับตนเอง เนื่องจากการกำกับตนเองมีความสำคัญมากในการทำกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ เพราะการที่เด็กจะประสบความสำเร็จในกิจกรรมใดนั้น เด็กต้องรู้จักการกำกับตนเองเพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ จากการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการกำกับตนเองที่พัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและยังมีพฤติกรรมกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจมากยิ่งขึ้น บทบาทของครูจะลดน้อยลง ครูจะเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกและชี้แนะแนวทางเมื่อเด็ก ๆ ต้องการความช่วยเหลือเท่านั้น เด็ก ๆ จะมีเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมชัดเจนขึ้นและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างแท้จริง ที่สำคัญเด็กจะเกิดความภาคภูมิใจเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จเพราะได้มีการประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา (สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บัญญัติชู, 2557: 120) แต่จากการศึกษาวิจัยเพื่อพัฒนาการกำกับตนเองยังไม่ค่อยนำรูปแบบการสอนดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในบริบทของเด็กปฐมวัย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงได้สนใจนำเอารูปแบบการเรียนการสอนนี้มาใช้เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจอย่างยิ่งเกี่ยวกับการพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจึงได้ศึกษาวิธีการพัฒนาในรูปแบบต่าง ๆ และพบว่า การศึกษารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เป็นรูปแบบการสอนใหม่ที่ น่าสนใจและเหมาะสมในการนำมาพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัย กล่าวได้ว่า SSAPA⁺ คือ รูปแบบการเรียนรู้ในลักษณะของการบูรณาการการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (Stimulus) การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (Set up Objectives) การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (Active Learning) การนำเสนอการเรียนรู้ (Presentation) การประเมินผลการเรียนรู้ (Assessment) และผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ในวิธีการสอน ทั้งนี้เน้นจุดเด่นของจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่มีความหลากหลาย

นอกจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมแล้ว การจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยควรจัดกิจกรรมให้มีความสอดคล้องกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย การจัดกิจกรรมศิลปะเป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้สำหรับเด็กเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์หรือความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะสำหรับเด็ก อย่างเช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ การตัดปะ การพิมพ์ภาพ การปั้น การร้อย การประดิษฐ์ หรือ วิธีอื่น ๆ ที่เด็กสามารถจะคิดสร้างสรรค์ได้และมีความเหมาะสมตามวัยของเด็ก จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ มีผู้นำวิธีการจัดกิจกรรมมาใช้ในการเรียน การสอนในเด็กปฐมวัย เช่น งานวิจัยของ บุศกร บัวพุด (2556) ได้พัฒนากิจกรรมศิลปะจาก วัสดุธรรมชาติ เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังจากการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรม และ ความพึงพอใจของเด็กอยู่ในระดับมาก ในทำนองเดียวกัน สำเร็จ หงษ์ขาว (2557) ได้ศึกษาผล การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ จากเศษวัสดุ พบว่า ผลความคิดสร้างสรรค์เด็กปฐมวัยจากการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุมีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ได้คะแนนเฉลี่ยผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป ตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยเป็นรายด้าน และการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุมีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดประสบการณ์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์

จากความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่นำการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบในการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ โดยนำไปใช้กับเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร เนื่องจากการจัดกิจกรรมศิลปะโดยใช้วัสดุธรรมชาติ เป็นกิจกรรมที่เน้นกระบวนการสร้างผลงานซึ่งวัสดุธรรมชาติมีเอกลักษณ์และความสวยงามในตัวเอง แนวความคิดในการนำวัสดุธรรมชาติมาใช้

เป็นการปลูกฝังให้เด็กได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าของธรรมชาติ ในขณะที่เด็กในกรุงเทพมหานคร ไม่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ บริบทของโรงเรียนเป็นแหล่งชุมชน วัสดุธรรมชาติต่าง ๆ ที่นำมาใช้ค่อนข้างหายาก การนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ในงานศิลปะกับเด็กในกรุงเทพมหานครจึงเป็นสิ่งแปลกใหม่ น่าสนใจ ทำให้เด็กได้ใช้ประโยชน์จากธรรมชาติและมองเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่สัมผัสได้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย (ณัฐรวี วงศ์อริยะกวี, 2552: 5) ทำให้เด็กมีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมหาความรู้ สร้างผลงานด้วยตนเองพร้อมกับมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และการประเมินการเรียนรู้อยู่ตลอดเวลา ส่งผลให้เด็กมีพฤติกรรมกำกับตนเองและมีความคิดสร้างสรรค์ จากเหตุผลที่กล่าวมานี้ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนจึงมีความสนใจที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ มาใช้การจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติมาใช้พัฒนาการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพ

1.2 คำถามในการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีคำถาม ในการวิจัยดังนี้

1. พฤติกรรมกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สูงกว่าก่อนการจัดการกิจกรรมหรือไม่
2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สูงกว่าก่อนการจัดการกิจกรรมหรือไม่
3. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ อยู่ในระดับใด

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺
2. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

1.4 สมมติฐานการวิจัย

การทำวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มีสมมติฐานการวิจัยดังนี้

1. หลังจากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการกำกับตนเองหลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม
2. หลังจากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์หลังการจัดกิจกรรมสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม
3. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c อยู่ในระดับมากขึ้น

1.5 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กชายและหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้อง 70 คน
  - 1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากมีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ
2. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย คือ
  - 2.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c
  - 2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่
    - 2.2.1 พฤติกรรมการกำกับตนเอง
    - 2.2.2 ความคิดสร้างสรรค์
    - 2.2.3 ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

3. เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการจัดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ระดับชั้นอนุบาล 2 ซึ่งจะประยุกต์ใช้กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ที่มีความสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ กิจกรรมการวาดภาพระบายสี กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการประดิษฐ์ กิจกรรมการร้อย กิจกรรมการสานและกิจกรรมการประดิษฐ์ โดยทั้ง 7 รูปแบบกิจกรรมเป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติที่มีความหลากหลายในแต่ละครั้ง โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า เด็กในกรุงเทพมหานครไม่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ การนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ในงานศิลปะจึงเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ทำให้เด็กมองเห็นคุณค่าของทรัพยากร ที่สัมผัสได้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

4. ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยมีระยะเวลาในการวิจัย 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง (วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี) สอนแผนละ 40-60 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้คำศัพท์ในการศึกษาครั้งนี้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงขอกำหนดความหมายของคำศัพท์เฉพาะที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกับสื่อ โดยเน้นสื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ได้แก่ เมล็ดพืช ใบไม้ กิ่งไม้ ดอกไม้ ก้อนหิน ทราย เปลือกปลา เปลือกหอย ดิน เป็นต้น ซึ่งได้ทำความสะอาดและไม่เป็นอันตรายกับเด็ก โดยนำมาใช้ในกิจกรรมการวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้น การประดิษฐ์ การร้อย การสานและการประดิษฐ์ ที่เน้นกระบวนการสร้างผลงานเพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ เป็นผู้คิดวางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึกทักษะด้านการคิด จินตนาการ คิดสร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ หลากหลายรูปแบบส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์ที่ดี

2. รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ หมายถึง แบบแผนการเรียนการสอนที่เป็นระบบ เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ โดยเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก มีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ประกอบด้วยขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) เด็กและครูร่วมกันจัดกิจกรรมโดยมีการใช้คำถามปลายเปิด เพลง การเล่านิทานและการแนะนำอุปกรณ์โดยเน้นสื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติ มีความแตกต่างของวัตถุ รูปทรง ขนาดและสี เพื่อกระตุ้นให้เกิดความสนใจในการทำกิจกรรม อยากรู้ อยากรู้อยากเรียน เกิดความสนุกสนาน กระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรมและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์จากการทำงานศิลปะ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives) เด็กเลือกวัสดุธรรมชาติและอุปกรณ์ที่ครูเตรียมมาอย่างหลากหลาย ตั้งเป้าหมายได้ด้วยตนเอง สร้างสรรค์ออกแบบผลงานที่ตรงกับความสนใจและความสามารถตามศักยภาพ

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะที่ตรงตามความสนใจ ในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กคิดวางแผน ออกแบบ ในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะของตนเองเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation) เด็กนำเสนอผลงาน โดยการบอกเล่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน ถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ผ่านวาจาจากการนำเสนอ

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment) เด็กประเมินผลงานและการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการให้ระดับความพึงพอใจ และการให้เด็กสะท้อนความคิดของตนเองผ่านการสนทนา

ในแต่ละขั้นตอนจะมีการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติทั้ง 7 รูปแบบที่หลากหลาย คือ กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการปะติดภาพ กิจกรรมการร้อย กิจกรรมการสานและกิจกรรมการประดิษฐ์ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีความหลากหลายของวัสดุจากธรรมชาติและความหลากหลายของรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะ โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง

3. กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ หมายถึง การจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกับสื่อ โดยเน้นสื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติ โดยนำมาใช้ในกิจกรรมการปั้น การพิมพ์ภาพ การปะติดภาพ การร้อย การวาดภาพระบายสี การสานและการประดิษฐ์ ที่บูรณาการการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน สอดแทรกความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) เข้าไปในแต่ละขั้นตอน

4. การกำกับตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยแสดงออกเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง 4 ด้าน ดังนี้

ด้านการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) หมายถึง เด็กกำหนดเป้าหมายและบอกเป้าหมาย สิ่ง que เด็กจะปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ การบอกเหตุผลในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ วัสดุธรรมชาติได้ด้วยตนเอง

ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) หมายถึง เด็กสังเกตตนเองและบอกอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดและความสามารถของตนเองระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม

ด้านการตัดสินตนเอง (Self-Judgment) หมายถึง เด็กนำเสนอผลงาน นำเสนอความคิดของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม

ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) หมายถึง เด็กประเมินตนเอง ด้านผลงาน การสะท้อนความรู้สึก ความประทับใจ ผ่านการบอกเล่า การให้ระดับความพึงพอใจ ผลงานของตนเองได้

5. ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัยในการคิดสิ่งที่แตกต่างกัน แปรไปจากเดิมในหลาย ๆ แง่มุม ด้วยการผสมผสานจากการใช้ความรู้โดยผ่านกระบวนการเชื่อมโยง ประสบการณ์รอบตัว มาปรับปรุงดัดแปลง บูรณาการจนเกิดเป็นสิ่งใหม่ที่มีประโยชน์และมีคุณค่า

6. ความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกและความคิดเห็นของของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

7. เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กชายและหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาล ปีที่ 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียน 1 ปีการศึกษา 2562

1.7 ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้แนวทางในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อครูปฐมวัยสามารถนำแนวทางนี้ประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

2. เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาการกำกับตนเอง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ การกำกับตนเองเป็นทักษะที่จะส่งผลให้เด็กสามารถกำหนดเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมอย่างชัดเจนและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติกิจกรรมให้ประสบความสำเร็จ สามารถเอาการกำกับตนเองที่ได้เรียนมาปรับการเรียนรู้อีกในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้

3. เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย คือ เมื่อเด็กปฐมวัยได้รับการความคิดสร้างสรรค์ที่ดีขึ้นแล้วจะส่งผลให้มีอิสระตามความคิดและจินตนาการ ได้เป็นผู้เลือก ออกแบบ และสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร รวมถึงได้ฝึกการทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบขั้นตอน สามารถเอาไปประยุกต์ใช้กับกิจกรรมอื่น ๆ ได้

บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้าเอกสารแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องตามลำดับ ดังนี้

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3–6 ปี)

2.1.1 จุดหมาย

2.1.2 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

2.1.3 การจัดประสบการณ์

2.2 กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

2.2.1 การจัดกิจกรรมศิลปะ

2.2.1.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะ

2.2.1.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ

2.2.1.3 ประเภทของกิจกรรมศิลปะ

2.2.1.4 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมศิลปะ

2.2.2 วัสดุธรรมชาติ

2.2.2.1 ความหมายของวัสดุธรรมชาติ

2.2.2.2 แนวทางการนำวัสดุธรรมชาติมาสร้างผลงานศิลปะ

2.2.3 กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

2.2.3.1 การปั้น

2.2.3.2 การพิมพ์ภาพ

2.2.3.3 การปะติดภาพ

2.2.3.4 การร้อย

2.2.3.5 การวาดภาพระบายสี

2.2.3.6 การสาน

2.2.3.7 การประดิษฐ์

2.2.3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3 การกำกับตนเอง

- 2.3.1 ความหมายของการกำกับตนเอง
- 2.3.2 ความสำคัญของการกำกับตนเอง
- 2.3.3 องค์ประกอบและกระบวนการกำกับตนเอง
- 2.3.4 พัฒนาการพฤติกรรมกำกับตนเอง
- 2.3.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเอง
- 2.3.6 ความสามารถในการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย
- 2.3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง

- 2.4.1 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน
- 2.4.2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA
- 2.4.3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้
- 2.4.4 บทบาทของผู้เรียนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง

2.5 ความคิดสร้างสรรค์

- 2.5.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์
- 2.5.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์
- 2.5.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์
- 2.5.4 พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์
- 2.5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความคิดสร้างสรรค์
- 2.5.6 หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์
- 2.5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

มีรายละเอียดดังนี้

2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3–6 ปี)

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมสติปัญญา ตามวัยและความสามารถของแต่ละบุคคล

2.1.1 จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัยเต็มตามศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป จึงกำหนดจุดหมายเพื่อให้เกิดกับเด็กเมื่อจบการศึกษา ระดับปฐมวัย ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรงและมีสุขนิสัยที่ดี
2. สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรมและจิตใจที่ดีงาม
3. มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
4. มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสารและการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

2.1.2 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย

1. พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี
 มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่ว และประสานสัมพันธ์กัน

2. พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข
 มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว
 มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรมและมีจิตใจที่ดีงาม

3. พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
 มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย
 มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน คือ

- มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
 มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้
 มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์
 มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์

สภาพที่พึงประสงค์เป็นพฤติกรรมหรือความสามารถตามวัยที่คาดหวังให้เด็กเกิดบนพื้นฐานพัฒนาการตามวัยหรือความสามารถตามธรรมชาติในแต่ละระดับอายุ เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดสาระการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์และประเมินพัฒนาการเด็ก โดยมีรายละเอียดของมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์แสดงในตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์

พัฒนาการด้านร่างกาย

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
1.1 น้ำหนักและส่วนสูงตามเกณฑ์	- น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	- น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย	- น้ำหนักและส่วนสูง ตามเกณฑ์ของกรมอนามัย
1.2 มีสุขภาพอนามัย สุขอนิสัยที่ดี	- ยอมรับประทานอาหารที่มีประโยชน์และดื่มน้ำที่สะอาดเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- รับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์และดื่มน้ำสะอาดด้วยตนเอง	- รับประทานอาหาร ที่มีประโยชน์ได้หลายชนิดและดื่มน้ำสะอาดด้วยตนเอง
	- ล้างมือก่อนรับประทาน อาหารและหลังจาก ใช้ห้องน้ำห้องส้วม เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ล้างมือก่อนรับประทาน อาหารและหลังจาก ใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง	- ล้างมือก่อนรับประทาน อาหารและหลังจาก ใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง
	- นอนพักผ่อนเป็นเวลา	- นอนพักผ่อนเป็นเวลา	- นอนพักผ่อนเป็นเวลา
	- ออกกำลังกายเป็นเวลา	- ออกกำลังกายเป็นเวลา	- ออกกำลังกายเป็นเวลา
1.3 รักษาความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น	- เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัย เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- เล่นและทำกิจกรรมอย่างปลอดภัยด้วยตนเอง	- เล่น ทำกิจกรรมและปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสาน สัมพันธ์กัน

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
2.1 เคลื่อนไหวร่างกาย อย่างคล่องแคล่ว ประสานสัมพันธ์ และ ทรงตัวดี	- เดินตามแนวที่กำหนดได้	- เดินต่อเท้าไปข้างหน้า เป็นเส้นตรงได้โดยไม่ต้อง ตั้งกางแขน	- เดินต่อเท้าถอยหลังเป็น เส้นตรงได้โดยไม่ต้อง กางแขน
	- กระโดดสองขาขึ้นลงอยู่กับ ที่ที่ได้	- กระโดดขาเดียวอยู่กับ ที่ได้โดยไม่เสียการ ทรงตัว	- กระโดดขาเดียวไป ข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง โดยไม่เสียการทรงตัว
	- วิ่งแล้วหยุดได้	- วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวาง ได้	- วิ่งหลบหลีกสิ่งกีดขวางได้ อย่างคล่องแคล่ว
	- รับลูกบอลโดยใช้มือ และลำตัวช่วย	- รับลูกบอลโดยใช้มือ ทั้งสองข้าง	- รับลูกบอลที่กระดอนขึ้น จากพื้นได้
2.2 ใช้มือ-ตา ประสาน สัมพันธ์กัน	- ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ขาดจากกันได้โดยใช้ มือเดียว	- ใช้กรรไกรตัดกระดาษ ตามแนวเส้นตรงได้	- ใช้กรรไกรตัดกระดาษตาม แนวเส้นโค้งได้
	- เขียนรูปร่างกลมตามแบบ ได้	- เขียนรูปสี่เหลี่ยม ตามแบบได้อย่างมีมุม ชัดเจน	- เขียนรูปสามเหลี่ยม ตามแบบได้อย่างมีมุม ชัดเจน
	- ร้อยวัสดุที่มีรูขนาด เส้นผ่านศูนย์กลาง ขนาด 1 ซม. ได้	- ร้อยวัสดุที่มีรูขนาด เส้นผ่านศูนย์กลาง ขนาด 0.5 ซม. ได้	- ร้อยวัสดุที่มีรูขนาด เส้นผ่านศูนย์กลาง ขนาด 0.25 ซม. ได้

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

พัฒนาการด้านอารมณ์-จิตใจ

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดี มีความสุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
3.1 แสดงออกทางอารมณ์ได้อย่างเหมาะสม	- แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้เหมาะสมกับบางสถานการณ์	- แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้ตามสถานการณ์	- แสดงอารมณ์ ความรู้สึกได้สอดคล้องกับสถานการณ์อย่างเหมาะสม
3.2 มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น	- กล่าวพูดกล้าแสดงออก	- กล่าวพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมบางสถานการณ์	- กล่าวพูดกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมตามสถานการณ์
	- แสดงความพอใจในผลงานของตนเอง	- แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเอง	- แสดงความพอใจในผลงานและความสามารถของตนเองและผู้อื่น

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
4.1 สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว	- สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	- สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ	- สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านงานศิลปะ
	- สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี	- สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลงดนตรี	- สนใจ มีความสุขและแสดงออกผ่านเสียงเพลง ดนตรี
	- สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง / เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและดนตรี	- สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง / เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและดนตรี	- สนใจ มีความสุขและแสดงท่าทาง / เคลื่อนไหวประกอบเพลง จังหวะและดนตรี

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
5.1 ซื่อสัตย์สุจริต	- บอกหรือชี้ได้ว่าสิ่งใด เป็นของตนเองและสิ่งใด เป็นของผู้อื่น	- ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของ ผู้อื่นเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ขออนุญาตหรือรอคอย เมื่อต้องการสิ่งของของ ผู้อื่นด้วยตนเอง
5.2 มีความเมตตา กรุณา มีน้ำใจและ ช่วยเหลือแบ่งปัน	- แสดงความรักเพื่อนและ มีเมตตาสัตว์เลี้ยง - แบ่งปันผู้อื่นได้บ้างเมื่อมี ผู้ชี้แนะ	- แสดงความรักเพื่อน และ มีเมตตาสัตว์เลี้ยง - ช่วยเหลือและแบ่งปัน ผู้อื่นได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- แสดงความรักเพื่อนและ มีเมตตาสัตว์เลี้ยง - ช่วยเหลือและแบ่งปัน ผู้อื่นได้ด้วยตนเอง
5.3 มีความเห็นอก เห็นใจผู้อื่น	- แสดงสีหน้าหรือท่าทาง รับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	- แสดงสีหน้าและท่าทาง รับรู้ความรู้สึกผู้อื่น	- แสดงสีหน้าและท่าทาง รับรู้ความรู้สึกผู้อื่นอย่าง สอดคล้องกับสถานการณ์
5.4 มีความรับผิดชอบ	- ทำงานที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จเมื่อ มีผู้ช่วยเหลือ	- ทำงานที่ได้รับ มอบหมายจนสำเร็จ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ทำงานที่ได้รับมอบหมาย จนสำเร็จด้วยตนเอง

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

พัฒนาการด้านสังคม

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
6.1 ช่วยเหลือตนเองใน การปฏิบัติกิจวัตร ประจำวัน	- แต่งตัวโดยมีผู้ช่วยเหลือ	- แต่งตัวด้วยตนเอง	- แต่งตัวด้วยตนเองได้ อย่างคล่องแคล่ว
	- รับประทานอาหาร ด้วยตนเอง	- รับประทานอาหาร ด้วยตนเอง	- รับประทานอาหาร ด้วยตนเองอย่างถูกวิธี
	- ใช้ห้องน้ำห้องส้วม โดยมีผู้ช่วยเหลือ	- ใช้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง	- ใช้และทำความสะอาด หลังให้ห้องน้ำห้องส้วม ด้วยตนเอง
6.2 มีวินัยในตนเอง	- เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- เก็บของเล่นของใช้เข้า ที่ด้วยตนเอง	- เก็บของเล่นของใช้เข้าที่ อย่างเรียบร้อยด้วยตนเอง
	- เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง	- เข้าแถวตามลำดับ ก่อนหลังได้ด้วยตนเอง
6.3 ประหยัดและ พอเพียง	- ใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างประหยัดและ พอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างประหยัดและ พอเพียงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ใช้สิ่งของเครื่องใช้ อย่างประหยัดและ พอเพียงด้วยตนเอง

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรมและความเป็นไทย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
7.1 ดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อม	- มีส่วนร่วมดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเมื่อมี ผู้ชี้แนะ	- มีส่วนร่วมดูแลรักษา ธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมเมื่อมี ผู้ชี้แนะ	- ดูแลรักษาธรรมชาติและ สิ่งแวดล้อมด้วยตนเอง
	- ทิ้งขยะได้ถูกที่	- ทิ้งขยะได้ถูกที่	- ทิ้งขยะได้ถูกที่
7.2 มีมารยาทตาม วัฒนธรรมไทยและ รักความเป็นไทย	- ปฏิบัติตามมารยาทไทย ได้เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ปฏิบัติตามมารยาทไทย ได้ด้วยตนเอง	- ปฏิบัติตามมารยาทไทย ได้ตามกาลเทศะ
	- กล่าวคำขอบคุณและ ขอโทษเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- กล่าวคำขอบคุณและ ขอโทษด้วยตนเอง	- กล่าวคำขอบคุณและ ขอโทษด้วยตนเอง
	- หยุดยืนเมื่อได้ยิน เพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญ พระบารมี	- ยืนตรงเมื่อได้ยิน เพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญ พระบารมี	- ยืนตรงและร่วมร้อง เพลงชาติไทยและ เพลงสรรเสริญ พระบารมี

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
8.1 ยอมรับความเหมือนและความแตกต่างระหว่างบุคคล	- เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	- เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน	- เล่นและทำกิจกรรมร่วมกับเด็กที่แตกต่างไปจากตน
8.2 มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น	- เล่นร่วมกับเพื่อน	- เล่นหรือทำงานร่วมกับเพื่อนเป็นกลุ่ม	- เล่นหรือทำงานร่วมมือกับเพื่อนอย่างมีเป้าหมาย
	- ยืมหรือทักทายผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ยืม ทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้ด้วยตนเอง	- ยืม ทักทายหรือพูดคุยกับผู้ใหญ่และบุคคลที่คุ้นเคยได้เหมาะสมกับสถานการณ์
8.3 ปฏิบัติตนเบื้องต้นในการเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	- ปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- มีส่วนร่วมสร้างข้อตกลงและปฏิบัติตามข้อตกลงด้วยตนเอง
	- ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้ด้วยตนเอง	- ปฏิบัติตนเป็นผู้นำและผู้ตามได้เหมาะสมกับสถานการณ์
	- ยอมรับการประนีประนอมแก้ไขปัญหาเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ประนีประนอมแก้ไข้ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ประนีประนอมแก้ไข้ปัญหาโดยปราศจากการใช้ความรุนแรงด้วยตนเอง

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

พัฒนาการด้านสติปัญญา

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
9.1 สนทนาโต้ตอบ และเล่าเรื่องให้ ผู้อื่นเข้าใจ	- ฟังผู้อื่นพูดจนจบและพูด โต้ตอบเกี่ยวกับเรื่องที่ฟัง	- ฟังผู้อื่นพูดจนจบและ พูดสนทนาโต้ตอบ สอดคล้องกับเรื่องที่ฟัง	- ฟังผู้อื่นพูดจนจบและ พูดสนทนาโต้ตอบอย่าง ต่อเนื่องเชื่อมโยงกับเรื่อง ที่ฟัง
	- เล่าเรื่องด้วยประโยค สั้น ๆ	- เล่าเรื่องเป็นประโยค อย่างต่อเนื่อง	- เล่าเป็นเรื่องราวต่อเนื่อง ได้
9.2 อ่าน เขียนภาพ และสัญลักษณ์ได้	- อ่านภาพและพูด ข้อความด้วยภาษา ของตน	- อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ พร้อมทั้งชี้หรือ กวาดตามองข้อความ ตามบรรทัด	- อ่านภาพ สัญลักษณ์ คำ ด้วยการชี้หรือกวาดตา มองจุดเริ่มต้นและจุดจบ ของข้อความ
	- เขียน ชัด เขียนอย่างมี ทิศทาง	- เขียนคล้ายตัวอักษร	- เขียนชื่อของตนเอง เขียนตามแบบ เขียนข้อความด้วยวิธีที่คิด ขึ้นเอง

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิด ที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
10.1 มีความสามารถในการคิดรวบยอด	- บอกลักษณะของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	- บอกลักษณะและส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส	- บอกลักษณะส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส
	- จับคู่หรือเปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะหรือหน้าที่การใช้งานเพียงลักษณะเดียว	- จับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกต พบเพียงลักษณะเดียว	- จับคู่และเปรียบเทียบ ความแตกต่างและ ความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกต พบสองลักษณะขึ้นไป
	- คัดแยกสิ่งต่าง ๆ ตามลักษณะหรือหน้าที่การใช้งาน	- จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้อย่างน้อยหนึ่งลักษณะเป็นเกณฑ์	- จำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ตั้งแต่สองลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์
	- เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย 3 ลำดับ	- เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์อย่างน้อย 4 ลำดับ	- เรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย 5 ลำดับ
10.2 มีความสามารถในการคิดเชิงเหตุผล	- ระบุผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำเมื่อมีผู้ชี้แนะ	- ระบุสาเหตุหรือ ผลที่เกิดขึ้นในเหตุการณ์หรือการกระทำ เมื่อมีผู้ชี้แนะ	- อธิบายเชื่อมโยงสาเหตุและผลที่เกิดขึ้น ในเหตุการณ์หรือ การกระทำด้วยตนเอง
	- คาดเดาหรือคาดคะเน สิ่ง ที่อาจจะเกิดขึ้น	- คาดเดาหรือคาดคะเน สิ่งที่อาจจะเกิดขึ้นหรือมีส่วนร่วมในการลงความเห็นจากข้อมูล	- คาดคะเนสิ่งที่จะเกิดขึ้น และมีส่วนร่วม ในการลงความเห็น จากข้อมูลอย่างมีเหตุผล
10.3 มีความสามารถในการคิดแก้ปัญหา และตัดสินใจ	- ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ	- ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และเริ่มเรียนรู้ผลที่เกิดขึ้น	- ตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น
	- แก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	- ระบุปัญหาและแก้ปัญหาโดยลองผิดลองถูก	- ระบุปัญหาสร้างทางเลือก และเลือกวิธีแก้ปัญหา

ตารางที่ 1 มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ (ต่อ)

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
11.1 ทำงานศิลปะตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	- สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	- สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงและแปลกใหม่จากเดิมหรือมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น	- สร้างผลงานศิลปะเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง โดยมีการดัดแปลงแปลกใหม่จากเดิมและมีรายละเอียดเพิ่มขึ้น
11.2 แสดงท่าทาง/เคลื่อนไหวตามจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์	- เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง	- เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง อย่างหลากหลายหรือแปลกใหม่	- เคลื่อนไหวท่าทางเพื่อสื่อสารความคิดความรู้สึกของตนเอง อย่างหลากหลายและแปลกใหม่

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

ตัวบ่งชี้	สภาพที่พึงประสงค์		
	อายุ 3-4 ปี	อายุ 4-5 ปี	อายุ 5-6 ปี
12.1 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้	- สนใจฟังหรืออ่านหนังสือด้วยตนเอง	- สนใจซักถามเกี่ยวกับสัญลักษณ์หรือตัวหนังสือที่พบเห็น	- สนใจหยิบหนังสือมาอ่านและเขียนสื่อความคิดด้วยตนเองเป็นประจำอย่างต่อเนื่อง
	- กระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม	- กระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรม	- กระตือรือร้น ในการเข้าร่วมกิจกรรมตั้งแต่ต้นจนจบ
12.2 มีความสามารถในการแสวงหาความรู้	- ค้นหาคำตอบของข้อสงสัยต่าง ๆ ตามวิธีการที่มีผู้ชี้แนะ	- ค้นหาคำตอบของ ข้อสงสัยต่าง ๆ ตามวิธีการของตนเอง	- ค้นหาคำตอบของ ข้อสงสัยต่าง ๆ ตามวิธีการที่หลากหลายด้วยตนเอง
	- ใช้ประโยคคำถามว่า “ใคร” “อะไร” ในการค้นหาคำตอบ	- ใช้ประโยคคำถามว่า “ที่ไหน” “ทำไม” ในการค้นหาคำตอบ	- ใช้ประโยคคำถามว่า “เมื่อไร” “อย่างไร” ในการค้นหาคำตอบ

ที่มา: กระทรวงศึกษาธิการ (2560: 26-34)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ได้เจาะจงสัมพันธ์กับมาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ 5 ขั้นตอน แต่ละขั้นตอนมีการตั้งคำถามปลายเปิดเพื่อบูรณาการความคิดสร้างสรรค์ ผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติทั้ง 7 รูปแบบกิจกรรมและสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติที่มีความหลากหลายในแต่ละครั้ง โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือก ตั้งเป้าหมาย ออกแบบสร้างสรรค์ชิ้นงานและประเมินผลงานด้วยตนเอง

2.1.3 การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะบูรณาการผ่านการเล่น การลงมือกระทำจากประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งเกิดการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ไม่จัดเป็นรายวิชาโดยหลักการและแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

หลักการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้้อย่างหลากหลาย เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างสมดุลและต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจและความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการของเด็ก
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์ พร้อมทั้งนำผลการประเมินมาพัฒนาเด็กอย่างต่อเนื่อง
5. ให้พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชนและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและการทำงานของสมองที่เหมาะสมกับอายุ วุฒิภาวะและระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาการเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลองและคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง
3. จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้

4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่มคิด วางแผน ตัดสินใจลงมือกระทำและนำเสนอความคิดโดยผู้สอนหรือผู้จัดประสบการณ์เป็นผู้สนับสนุนอำนวยความสะดวกและเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

5. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น ผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน

6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก สอดคล้องกับบริบท สังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็ก

7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมและการมีวินัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

9. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

10. จัดประสบการณ์โดยให้พ่อแม่ ครอบครัว และชุมชนมีส่วนร่วมทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อ แหล่งเรียนรู้ การเข้าร่วมกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการ

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับอายุ 3-6 ปี) มีความยืดหยุ่นสามารถนำไปปรับให้เหมาะกับเด็กและสภาพท้องถิ่นได้ โดยมีจุดเน้นสำคัญคือ การเรียนรู้แบบ active learning ของเด็กโดยการลงมือกระทำ มีการบูรณาการผ่านการเล่น มีเป้าหมาย คือ เป็นคนดี มีวินัย มีปัญญา มีความสุข เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษา เด็กจะได้รับการพัฒนาทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญาตามวัยและความสามารถของเด็กแต่ละคน

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีหลักการและแนวทางการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ จัดประสบการณ์แบบบูรณาการ โดยบูรณาการทั้งกิจกรรม ทักษะและสาระการเรียนรู้เน้นเด็ก เป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจสอดคล้องกับแบบการเรียนรู้ของเด็ก เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้สังเกต สำรวจ วางแผน ออกแบบ คิดริเริ่มสร้างสรรค์ผลงานจากสื่อธรรมชาติที่หลากหลายและมีการประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข

2.2 กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

2.2.1 การจัดกิจกรรมศิลปะ

2.2.1.1 ความหมายของกิจกรรมศิลปะ

คำว่า “Art” ในภาษาอังกฤษ มีรากฐานมาจากภาษาลาตินว่า “Ars” ซึ่งมีความหมายว่า ทักษะหรือความชำนาญ หรือความสามารถพิเศษ ส่วนคำว่าศิลปะในภาษาไทยมาจากภาษาสันสกฤตว่า “ศิลปะ” ภาษาบาลีว่า “ศิลป์” มีความหมายว่า ฝีมืออย่างยอดเยี่ยมหรือศิลปะเกี่ยวข้องกับทักษะหรืองานฝีมือ (ราชบัณฑิตยสภา, 2554) กิจกรรมศิลปะเป็นสิ่งที่เด็กแสดงออกโดยการสร้างสรรค์ผลงานผ่านสื่อต่าง ๆ ถึงการถ่ายทอดความรู้สึก จินตนาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์อย่างอิสระ มีประสบการณ์ตรงเรียนรู้ผ่านการสังเกตและฝึกกิจกรรมอย่างหลากหลายด้วยตนเอง โดยครูจัดสภาพแวดล้อมให้เหมาะสมต่อการเรียนรู้ ให้คำปรึกษาแนะนำเด็กและเป็นผู้อำนวยการทำกิจกรรมศิลปะ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการครบทุกด้านของเด็ก เช่น การวาดภาพ ระบายสี การปั้น การพิมพ์ภาพ การพับ ฉีกปะ และการประดิษฐ์วัสดุต่าง ๆ ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญาและเป็นกิจกรรมที่ทำให้เกิดกระบวนการกลุ่ม ส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมที่เหมาะสม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อมและกิจกรรมที่เหมาะสม ดังนั้นการจัดกิจกรรมศิลปะเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก จึงมีความสำคัญต่อเด็กปฐมวัยอย่างยิ่ง (ณัฐรวี วงศ์อริยะกวี, 2552: 24; ทน เขตกัน, 2550: 2; บุษกร บัวพุทธ, 2556: 23; อภิญญา สุรเสน, 2557: 24)

กิจกรรมศิลปะจึงเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการครบทุกด้านของเด็กแสดงออกผ่านการสร้างสรรค์ผลงานตามความต้องการและความสนใจ โดยครูเป็นผู้อำนวยการจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ต่าง ๆ และคอยให้คำแนะนำในปฏิบัติกิจกรรม จึงเป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.2.1.2 ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะ

การเรียนการสอนศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยล้วนแต่ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยความสนุกสนานเพลิดเพลิน เนื่องจากสามารถสนองความต้องการพื้นฐานและตรงตามพัฒนาการของเด็กวัยนี้ จึงมีนักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของศิลปะไว้ ดังนี้

Linderman (1997, อ้างถึงใน ณัฐรวี วงศ์อริยะกวี, 2552: 25) กล่าวถึงผลดีในการสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กไว้ ดังนี้

1. การสร้างสรรค์ศิลปะเป็นการช่วยพัฒนาทักษะ โดยใช้วัสดุอุปกรณ์ทางศิลปะผ่านการทดลองค้นคว้า การถ่ายเทและการปฏิบัติงาน
2. การสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กช่วยให้เกิดการซาบซึ้งต่อการทำงานและสร้างเสริมให้เด็กมีลักษณะนิสัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปะอย่างต่อเนื่องและด้วยวิถีทางที่มีเสรีภาพ

3. การสร้างสรรค์ศิลปะจะนำมาซึ่งความคิดและการปฏิบัติที่ยืดหยุ่นเหมาะสมและมีความเชื่อมั่นในการทำงาน

4. การสร้างสรรค์ศิลปะของเด็กจะกระตุ้นให้เด็กเป็นคนที่มีความคิดต่อสิ่งต่าง ๆ อย่างชัดเจนหรือเป็นรูปธรรมและมีความคิดที่แน่นอน

ณัฐรวี วงศ์อริยะกวี (2552: 28) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะ เป็นกิจกรรมที่สำคัญต่อการพัฒนาเด็กรอบด้านโดยเฉพาะอย่างยิ่งกระบวนการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ เด็กจะเกิดความคล่องตัวในการคิดและการแสดงออก ซึ่งจะช่วยให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น

บุญทิพา เตชะทรงคุณ (2556: 31) กล่าวว่า กิจกรรมศิลปะมีความสำคัญต่อการพัฒนาเด็กในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านอารมณ์ สติปัญญา ร่างกาย สังคม สุขทริยภาพและการสร้างสรรค์สำหรับกิจกรรมศิลปะทุกประเภทที่เด็กได้ทำด้วยมือและจะช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมือซึ่งจะเป็นพื้นฐานของการจับดินสอดต่อไป ทั้งยังช่วยพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างมือกับตาของเด็กได้ดี

รัฐนนท์ สว่างผล (2558: 32) กล่าวว่า ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม และเป็นการฝึกคิดหาเหตุผลโดยใช้ศิลปะ ในรูปแบบต่าง ๆ เป็นเครื่องมือในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังส่งเสริมสุขทริยภาพ ของเด็ก ทำให้เด็กรู้จักการแสดงออกทางอารมณ์ตลอดจนความรู้สึกที่เหมาะสมมีกำลังใจในการคิดสร้างสรรค์ต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า ความสำคัญของกิจกรรมศิลปะช่วยส่งเสริมพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญาและด้านความคิดสร้างสรรค์ มุ่งเน้นให้เด็กเกิดความพึงพอใจ เกิดความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กจะเกิดความคล่องตัวในการคิดและการแสดงออกตามความถนัด ความสามารถของแต่ละคน ซึ่งจะช่วยให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น นอกจากนี้ยังสร้างเสริมลักษณะนิสัยทางการทำงาน เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และส่งเสริมให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.1.3 ประเภทของกิจกรรมศิลปะ

กิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับเด็กวัยอนุบาล เป็นกิจกรรมที่เด็กได้แสดงออกด้วยการวาดรูป ระบายสี ต่อเติมเสริมแต่ง ประดิษฐ์ ฯลฯ ล้วนเป็นกระบวนการที่เรียกว่า ศิลปศึกษา ซึ่งเป็นการทำกิจกรรมโดยผ่านกระบวนการทางศิลปะ เด็กจะรู้จักวิธีการใช้มือ เกิดจินตนาการ รู้จักวัสดุต่าง ๆ รวมทั้งการสำรวจและแสดงความรู้สึก ความคิดของตนเอง จึงมีผู้กล่าวถึงประเภทของกิจกรรมศิลปะ เอาไว้ดังนี้ (ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล, 2533: 51-56; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2546: 77-78; Hammond, 1967: 275-282, อ้างถึงใน เยาวพา เตชะคุปต์, 2542: 108)

1. การปั้น เป็นกิจกรรมที่ฝึกกล้ามเนื้อมือ เด็ก ๆ ชอบมาก วัสดุที่ใช้ปั้น ได้แก่ ดินเหนียว ดินน้ำมัน แป้งสำเร็จ ฯลฯ การปั้นมีหลายวิธี เช่น ปั้นแล้วคลึงให้เป็นเส้น ปั้นเป็นแผ่นสีเหลี่ยมแล้วแกะเป็นเรื่องราวตามนิทานที่ครูเล่าหรือปั้นตามจินตนาการ เด็ก ๆ มักเล่นปั้นตามใจชอบเป็นรูปคน สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้แต่ที่เหมาะสมกับเด็กเล็กเป็นงานดินเท่านั้น

2. การพิมพ์ภาพ เป็นกิจกรรมที่ฝึกการวางแผนและการออกแบบ เพื่อสร้างภาพ ให้เหมือนแม่พิมพ์ ซึ่งทำได้หลายวิธี เช่น พิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือ พิมพ์ภาพจากวัสดุธรรมชาติชนิดต่าง ๆ เช่น ก้านกล้วย ก้านบัว ใบไม้ ดอกไม้ ฯลฯ พิมพ์ภาพจากวัสดุเหลือใช้ เช่น ฝาจากขวด ลูกกัญญา ปลอกปากกา พิมพ์ภาพด้วยเศษเชือก เศษด้ายหรือพิมพ์จากแม่พิมพ์ที่ครูและนักเรียนอาจจะทำขึ้นจากการแกะวัสดุเนื้ออ่อน เช่น แม่พิมพ์จากมะละกอ มันเทศ หัวผักกาด ฟักทอง ฯลฯ พิมพ์ด้วยตรายางแล้วระบายสีตกแต่งภาพหรือพิมพ์จากวัสดุที่มีลายนูน โดยนำกระดาษวางซ้อน วัสดุที่มีลวดลายนูนแล้วจึงใช้ดินสอสีหรือใช้ดินสอถู ฝน ตามรอยของลวดลายจะได้ภาพที่เหมือนแบบ แต่ที่เหมาะสมสำหรับเด็กเล็ก คือ การพิมพ์จากแม่พิมพ์นูน ใช้สีทาด้านหลังของวัสดุแล้วนำมาประทับลงบนกระดาษจะได้ภาพพิมพ์เกิดขึ้น

3. การฉีกตัดปะ เป็นกิจกรรมที่พัฒนากล้ามเนื้อเล็กอย่างหนึ่ง คือ การให้เด็กฉีกหรือตัดกระดาษด้วยกรรไกรตามความสามารถเหมาะสมกับวัยของเด็กและนำมาปะติดเป็นภาพ ต่าง ๆ เช่น การนำเศษวัสดุมาจัดแต่งต่อเติมตามความคิดอิสระ หรืออาจจะใช้วัสดุอื่น ๆ มาประกอบตกแต่งเพิ่มเติม เพื่อให้งานออกมาสมบูรณ์ เช่น การต่อประกอบ พับ ฉีก ปะกระดาษให้มีลักษณะเป็นภาพ 2-3 มิติ หรือตัดกระดาษแล้วนำมาต่อเติมประดิษฐ์ให้เป็นผลงาน

4. การร้อย เช่น ลูกปัด หลอดภาพ หลอดด้าย การร้อยกระดาษ การร้อยหลอด การร้อยวัสดุธรรมชาติ ฯลฯ

5. การวาดภาพระบายสี เป็นการส่งเสริมพัฒนาการทางกล้ามเนื้อนิ้วมือ กับสายตา ซึ่งเป็นกิจกรรมในการสร้างภาพ หรือการวาดภาพ 2 มิติ ที่เด็กใช้แสดงความรู้สึกของตนเองให้เป็นสัญลักษณ์ แบบลวดลายสีเส้นต่าง ๆ แทนคำพูด ช่วยให้เด็กมีความสุขสนุกสนานกับการเล่นกับสี เช่น การวาดภาพด้วยสีน้ำ สีเทียนและดินสอสี การทาบสี การเป่าสี การเลเลงสีด้วยนิ้ว เป็นต้น

6. การสาน เป็นการใช่วัสดุที่มีตามธรรมชาติ หรือวัสดุสังเคราะห์ เช่น การใช้ ไบomesพร้าว ไบอลาน ไบหมาก หรือเส้นพลาสติก ผ้า เชือก ฯลฯ นำมาสาน ชัด สอด หรือถักทอให้เกิดรูปร่าง รูปทรงต่าง ๆ ตามแบบอย่างหรือตามความคิดอิสระ อาจสานถักทอให้เป็นของใช้ของเล่นและของตกแต่งต่าง ๆ หรืออาจใช้วัสดุอื่นประกอบตกแต่งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7. การประดิษฐ์ เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมกว้างขวางมาก เช่น การประดิษฐ์ เศษวัสดุ ประดิษฐ์เศษวัสดุเหลือใช้ เช่น การทำภาพปะติด ทำหน้ากาก ฟუნ การถักทอไหมพรมด้วย นิ้วมือ อย่างง่ายและวัสดุธรรมชาติ เช่น ไบอะพรีว ไบตอง เป็นต้น เป็นงานที่เน้นให้เด็กเรียนรู้ การทำงาน ที่มีกระบวนการหรือมีขั้นตอนด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นว่า ประเภทของกิจกรรมศิลปะ เป็นสิ่งที่ กระตุ้นความสนใจของเด็ก ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การพิมพ์ภาพ การปั้น การฉีก ตัดปะ การร้อย การสานและการประดิษฐ์ ซึ่งเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิด เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ครูผู้สอนควรคำนึงถึงการเตรียมสื่อวัสดุที่นำมาใช้ในการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการ ตามวัยและความสามารถของเด็ก

2.2.1.4 บทบาทครูในการจัดกิจกรรมศิลปะ

บทบาทครูในการจัดกิจกรรมศิลปะที่สำคัญ มีดังนี้ (เลิศ อานันท์นะ, 2535: 14-15 อ้างถึงใน คันธรส วงศ์ศักดิ์, 2553: 24-25)

1. สอนด้วยความรัก
2. ยอมรับนับถือในความสามารถของเด็กแต่ละคนที่แตกต่างกัน
3. ไม่จำเป็นต้องรีบร้อนแก้ไขผลงานศิลปะของเด็ก ทางที่ดีควรส่งเสริมให้กล้าคิด กล้าทำและกล้าแสดงออกให้มากที่สุด
4. อย่าแทรกแซงความคิดหรือตัดสินใจแก้ปัญหาแทนเด็กทางที่ดี ควรให้เด็กได้แสดงออกอย่างอิสระ
5. ใช้คำพูดช่วยและท้าทายให้แสดงออกแทนการออกคำสั่ง
6. วางแผนการจัดเตรียมเครื่องมืออุปกรณ์เอาไว้ล่วงหน้าเปิดโอกาสให้เด็ก ได้แสดงออกอย่างอิสระภายใต้บรรยากาศของความรัก ความอบอุ่นและเป็นกันเอง จะทำให้เด็ก เกิดความรู้สึกว่าปลอดภัย ได้รับความคุ้มครองปกป้อง ส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในตนเองและ กล้าแสดงออกในที่สุด

7. ช่วยสร้างบรรยากาศความมั่นใจในการแสดงออกและสนับสนุนให้เด็ก ทำงาน ด้วยตนเองในบรรยากาศที่สนุกสนาน เพื่อให้เด็กค้นพบความสามารถของตนเองและสามารถ นำไปปรากฏให้ผู้อื่นได้รู้จะทำให้ลูกกล้าคิด กล้าแสดงออก

8. เข้าใจผลงานของเด็ก ทำให้เด็กรู้ว่าครูเห็นคุณค่าในงานที่เขาทำ อย่างบังคับหรือคาดคั้นเอาความหมายและไม่กลัวที่จะแสดงออก

9. ไม่ควรวิจารณ์งานศิลปะของเด็ก หากเป็นการประเมินผลจะมีวิธีการ ประเมินโดยเฉพาะเด็ก ๆ ควรมีอิสระที่จะแสดงความรู้สึกนึกคิดของเขาโดยปราศจากความกลัว บทบาท ของผู้สอน คือ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ สถานที่ให้เขาและทำให้เกิดความภาคภูมิใจในการทำงาน ด้วยตนเอง

10. ควรขยายประสบการณ์ทางศิลปะของเด็กด้วยการพาไปทัศนศึกษา
 แหล่งที่แสดงผลงานศิลปะ ขอยืมภาพวาดหรือสไลด์เกี่ยวกับศิลปะนำมาให้เด็กดูในห้องเรียนบ้างถ้าทำได้
 จะเห็นได้ว่าครูและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องมีบทบาทสำคัญในการจัดกิจกรรม
 ศิลปะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกระบวนการคิดและด้านต่าง ๆ ของเด็ก จัดหาวัสดุอุปกรณ์
 เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของตนเอง

2.2.2 วัสดุธรรมชาติ

2.2.2.1 ความหมายของวัสดุธรรมชาติ

วัสดุธรรมชาติเป็นวัสดุที่นิยมนำมาสร้างสรรคงานศิลปะหลากหลาย
 รูปแบบ ซึ่งความหมายของวัสดุธรรมชาติ มีดังนี้ (พรเพ็ญ บัวทอง, 2555: 24; สิริพรรณ
 ตันติรัตน์ไพศาล, 2545: 86-87; สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2546:
 82; อภิญา สุรเสน, 2557: 37)

วัสดุจากธรรมชาติ คือ วัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ บางชนิดหาได้ง่าย
 มีอยู่ทั่วไป เก็บได้ง่าย บางอย่างต้องหาซื้อเพื่อนำมาใช้ เช่น ใบไม้ ดอกไม้ กิ่งไม้ เมล็ดพืช ขนนก
 ก้อนหิน ดิน ทราย เปลือกหอย เปลือกปลา

วัสดุธรรมชาติ หมายถึง วัสดุที่เกิดขึ้นเองจากธรรมชาติและเรานำมาใช้
 ประโยชน์ โดยไม่ได้มีการเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมมากนัก แต่บางครั้งก็มีการเปลี่ยนแปลงจาก
 สภาพเดิมเพื่อจะเพิ่มคุณค่าทั้งในด้านความงาม ความคงทน สีสนและการนำไปใช้

วัสดุธรรมชาติที่มีอยู่ในแต่ละท้องถิ่นสามารถที่จะนำมาประดิษฐ์
 สร้างสรรค์เป็น ของเล่น ของใช้ ของประดับตกแต่งได้ นอกจากนี้ยังเป็นส่งเสริมให้เด็กรู้จักนำวัสดุ
 ธรรมชาติมาใช้ให้เกิดประโยชน์และประหยัดด้วย

จะเห็นได้ว่าวัสดุธรรมชาติ คือ วัสดุที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติอยู่ใน
 แต่ละท้องถิ่น บางชนิดหาได้ง่ายมีอยู่ทั่วไป บางอย่างต้องหาซื้อเพื่อนำมาใช้ประโยชน์โดยไม่ได้มี
 การเปลี่ยนแปลงไปจากสภาพเดิมมากนัก แต่บางครั้งก็มีการเปลี่ยนแปลงจากสภาพเดิมเพื่อจะเพิ่ม
 คุณค่า ทั้งในด้านความงาม ความคงทน สีสนและการนำไปใช้ โดยงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
 ส่วนมากจะนิยมใช้ส่วนประกอบของพืชและสัตว์ เช่น เมล็ดพืช ทราย หิน ใบไม้ กิ่งไม้ ราก ดอก
 ขนไก่ ขนนก เปลือกไข่ เปลือกหอย เป็นต้น

2.2.2.2 แนวทางการนำวัสดุธรรมชาติมาสร้างผลงานศิลปะ

ศิลปินชาวอังกฤษ (Andy Goldsworthy, อ้างถึงใน ญัฐรวี วงศ์อริยะภวี,
 2552: 14) มีแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติและวัสดุในท้องถิ่น ซึ่งเป็น
 การค้นคว้าเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์และธรรมชาติ โดย Andy Goldsworthy

เริ่มทำการสำรวจ เรื่อง รูปแบบของธรรมชาติ ด้วยการจัดเตรียมวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ ที่แปลกออกไป และสร้างงานโดยใช้สีและรูปทรงที่มีความโดดเด่นจากธรรมชาติ วัสดุที่เขาใช้มีความโดดเด่นจากธรรมชาติ เช่น กิ่งไม้ โคลน หิมะ หิน ไม้หนาม หยาดน้ำแข็ง ใบไม้และดอกไม้ ซึ่งจะมีความคงทนอยู่ได้ไม่นาน เขาจึงมี การเก็บผลงานส่วนมากในรูปแบบของการถ่ายภาพ

สำหรับในประเทศไทย การใช้วัสดุธรรมชาติเพื่อสร้างสรรค์งานศิลปะปรากฏอยู่ในงานศิลปกรรมแนวสื่อประสม ซึ่ง (วิโชค มุกตามณี, 2545, อ้างถึงใน ณัฐรวิ วงศ์อรียะภี, 2552: 14) ได้ทำการวิจัยและรวบรวมตัวอย่างผลงานศิลปิน ที่มีทั้งการใช้วัสดุธรรมชาติผสมผสานกับวัสดุอื่น ๆ เช่น วัสดุสำเร็จจากกระบวนการอุตสาหกรรมและยังมีการใช้วัสดุธรรมชาติหลากหลายชนิดมาประกอบกัน อารี พันธุ์มณี (2545: 172-183) กล่าวถึง การเรียนการสอนในชั้นเด็กปฐมวัย กิจกรรมศิลปะช่วยให้เด็กเข้าใจตัวเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อม ตลอดจนส่งเสริมพัฒนาการในทุกด้าน เด็กจะสนุกสนานกับกิจกรรมศิลปะ อันได้แก่ การติด การปะ การปั้น การวาด การละเลง การฉีก เป็นต้น การสำรวจการรู้จักใช้สื่อต่าง ๆ เป็นขั้นแรก และขั้นที่สอง คือ การรู้จักผลงานทางศิลปะ ได้แก่ ภาพวาด ภาพปั้น งานฝีมือและภาพระบายสี งานเหล่านี้ควรเป็นผลงานของศิลปิน เด็กควรมีโอกาสสัมผัส อภิปรายและได้ชม

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า แนวทางการนำวัสดุธรรมชาติมาสร้างผลงานศิลปะ ผลงานที่ศิลปินสร้างสรรค์ขึ้นมีความหลากหลายและมีคุณค่าสวยงาม ด้วยวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ ที่แตกต่างกันออกไป โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญมาสร้างสรรค์ผลงานและนำมาใช้ประโยชน์โดยอาจจะเพิ่มคุณค่าในด้านความงาม คงทนและการนำไปใช้งาน

2.2.3 กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติสามารถนำมาจัดกิจกรรมได้หลากหลายวิธี (เยาวพา เดชะคุปต์, 2542: 82-83; Mattil & Marzan, 1981: 124, อ้างถึงใน บุษกร บัวพุทธ, 2556: 42-43) กล่าวถึงดังนี้

2.2.3.1 การปั้น

สื่อที่เหมาะสมกับการปั้นมีความเหมาะสมกับเด็กเล็กมากที่สุด คือ ดินเหนียว นอกจากนี้ยังมีวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปั้น เช่น ขี้เลื่อย ข้าวเหนียว เป็นต้น

2.2.3.2 การพิมพ์ภาพ

สามารถทำได้หลายวิธี ได้แก่ การพิมพ์ภาพด้วยนิ้วมือและการพิมพ์ภาพจากเศษวัสดุที่ได้จากธรรมชาติโดยใช้ส่วนต่าง ๆ ของพืชและสัตว์

2.2.3.3 การประดิษฐ์ภาพ

เด็กจะใช้จินตนาการจัดการกับวัสดุธรรมชาติที่ครูเตรียมไว้ให้ เช่น เกี๊ยบปลา เปลือกหอย เปลือกไข่ เมล็ดพืชชนิดต่าง ๆ ใบไม้ กิ่งไม้ ก้อนหิน ฯลฯ

2.2.3.4 การร้อย

สื่อที่เหมาะสมโดยทั่วไปที่เหมาะสมกับการร้อยจากวัสดุธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ใบตอง ก้านมะละกอ ข้าวเหนียวตากแห้ง เป็นต้น

2.2.3.5 การวาดภาพระบายสี

เป็นกิจกรรมการสร้างภาพที่เด็กวาดไปด้วยความรู้ให้เป็นสัญลักษณ์ มีความสวยงาม มีจังหวะและสีเส้นต่าง ๆ แทนการใช้คำพูด เช่น การใช้วัสดุธรรมชาติมาใช้เป็นพู่กัน เช่น ใบตอง ผักตบชวาและการใช้พู่กันวาดภาพด้วยสีน้ำหรือสีจากธรรมชาติลงไปในก้อนหินและใบไม้

2.2.3.6 การสาน

การใช้วัสดุที่มีตามธรรมชาติ เช่น การใช้ใบมะพร้าว ใบลาน ใบหมากและใบไม้ ชนิดต่าง ๆ มาสาน ถักทอให้เกิดรูปร่าง รูปทรง ตามแบบอย่างหรือตามความคิดอิสระ

2.2.3.7 การประดิษฐ์

การประดิษฐ์จากวัสดุธรรมชาติ เช่น ใบมะพร้าว ใบตอง ใบข้าวโพด ขนนก โดยการถ่ายภาพปะติด ทำหน้ากาก พู่กัน เป็นงานที่เน้นให้เด็กเรียนรู้การทำงานที่มีกระบวนการ หรือ มีขั้นตอนด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่า กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติควร จัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับพัฒนาการของเด็ก คำนึงถึงเด็กเป็นสำคัญ ควรเป็นวัสดุเหลือใช้และวัสดุ จากธรรมชาติที่มีความหลากหลาย เช่น การปั้น การพิมพ์ภาพ การปะติดเศษวัสดุ การร้อย การวาดภาพระบายสี การสานและการประดิษฐ์ เพื่อเปิดโอกาสในการแสดงออกทางจินตนาการและ สร้างสรรค์ผลงานของตนเอง

2.2.3.8 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.2.3.8.1 งานวิจัยในประเทศ

พรทิพย์ เกนโรจน์ (2553) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ทักษะการสังเกต และการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3 โรงเรียนอนุบาลช่างมุงคล กรุงเทพมหานคร จำนวน 18 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี 2) แบบทดสอบวัดทักษะการสังเกตและการเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า หลังจากเด็กปฐมวัยได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย้อมสี เด็กปฐมวัยมีทักษะการสังเกตและการเปรียบเทียบ สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ . 01

บุศกร บัวพุด (2556) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรม ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ในการวิจัย เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนบ้านหนองจอกโนนสมบูรณ์ จังหวัดหนองคาย

จำนวน 24 คน เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติ 2) แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่า 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติมีประสิทธิภาพเท่ากับ 93.80/90.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2) เด็กปฐมวัยมีคะแนนทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังจากการจัดกิจกรรมเพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ในระดับมาก

2.2.3.8.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Matejovsky, Nikoltsos and Catherine (2001) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างงานศิลปะด้วยก้อนหิน จากยุคถ้ำจนถึงปัจจุบันเปรียบเทียบในด้านความงาม ความหมายและ การพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในงานโมเสก โดยสังเกตการณ์สร้างงานโมเสกของเด็กในปี 1986 และ 1992 โดยงานวิจัยได้ทดลองกับเด็กกลุ่มเล็ก 4 คน ที่อยู่ในสภาพแวดล้อมริมทะเลและกลุ่มเด็กที่อยู่ในห้องเรียน 18-22 คน ในชั้นอนุบาล ประเทศกรีซ พบว่าเด็กมีการสร้างงานในรูปแบบที่ไม่จำกัด บางคนสร้างงานในรูปแบบของรูปเรขาคณิตและรูปสมมาตร เช่น วัว เรือ บางคนสร้างงานเป็นรูปแบบธรรมชาติ เช่น ดอกไม้ ดวงอาทิตย์ ทะเล และยังพบว่าบ่อยครั้งที่เด็กจะนำเปลือกหอยมาสร้างงานเป็นรูปผีเสื้อและผึ้ง ซึ่งแสดงว่าเปลือกหอยสามารถจูงใจเด็กในการสร้างภาพผลงานได้ ภาพผลงานที่เด็กสร้างขึ้นจะเป็นลักษณะลายเส้นมากกว่ารูปทรงหรือรูปร่าง โดยใช้การสร้างงานจากกรวดหรือก้อนหิน แต่ในเด็กอนุบาลประมาณ 10 ปี เด็กจะใช้เวลาในการวางแผนการทำงานมากขึ้น มีการพัฒนาทางความงามและเทคนิคโครงสร้าง เด็กมีการใช้วัสดุที่หลากหลายขึ้น ใช้กรวดที่มีลักษณะโทนสีและสีครีม เช่นเดียวกับโมเสกของ Pella ในยุคปลายของโรมันและต้นคริสเตียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมศิลปะส่งเสริมพัฒนาการทางด้านกระบวนการคิดและด้านต่าง ๆ ของเด็ก เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงออกตามความสามารถของตนเอง โดยคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กเป็นสำคัญเพื่อสร้างสรรค์ผลงานและนำมาใช้ประโยชน์ได้อย่างคุ้มค่า ซึ่งจะช่วยให้เด็กคิดเป็น ทำเป็นและแก้ปัญหาเป็น นอกจากนี้ยังส่งเสริมลักษณะนิสัยทางการทำงาน เกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้และส่งเสริมให้เด็กสามารถทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2564 เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่จัดทำขึ้นตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2550 มีจุดเน้นในการพัฒนาเด็กและเยาวชนทุกกลุ่มให้เป็นผู้ที่มีความแข็งแรง สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา (คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ, 2559: 4) ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมทั้งหมดผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติจะสามารถพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ได้เป็น

2.3 การกำกับตนเอง (Self-Regulation)

2.3.1 ความหมายของการกำกับตนเอง

การกำกับตนเอง (Self-Regulation) เป็นแนวคิดที่สำคัญของทฤษฎีการเรียนรู้ ปัญหา ทางสังคม (Social Cognitive Theory) ซึ่ง Bandura (1986: 24 อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 54) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเรานั้นไม่ได้เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงจากการเสริมแรงและการลงโทษจากภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีการกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง ซึ่งความสามารถในการดำเนินการดังกล่าวนี้ Bandura เรียกว่า การกำกับตนเอง สำหรับในการวิจัยครั้งนี้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของการกำกับตนเอง ไว้ดังนี้

ภัทรภรณ์ สังข์ทอง (2550: 34) การที่นักเรียนมีการรู้คิดในการวางแผน จัดการ ควบคุม และการใช้กลยุทธ์ทางปัญญาปรับปรุงพฤติกรรมในการเรียนของตน โดยเกิดจากการตั้งใจ ตนเองไม่มี ใครบังคับ

ศิริลักษณ์ ศรีกันต์ (2552: 22) กระบวนการในการควบคุมจัดการกับตนเอง เพื่อให้ตนเองประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตนได้วางไว้

สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (2557: 18) พฤติกรรมในการควบคุมตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง ความสนใจ การตั้งเป้าหมายเพื่อให้การกระทำต่าง ๆ บรรลุเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้

สรุปได้ว่า การกำกับตนเอง หมายถึง พฤติกรรมการเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมที่เด็กปฐมวัยควบคุมตนเองโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้

2.3.2 ความสำคัญของการกำกับตนเอง

การกำกับตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่สัมพันธ์กันระหว่าง ความคาดหวังกับความเป็นจริง พฤติกรรมในการกำกับตนเองเป็นพื้นฐานที่มั่นคงภายในจิตใจ บุคคลที่สามารถกำกับตนเองได้ในชีวิตประจำวัน มีความสามารถจัดการการรับรู้ของตนเองหรือ การรับรู้ความสามารถจากบุคคลอื่น พฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นเป้าหมายที่เด่นชัดและการปรับตัวสู่พฤติกรรมที่เป็นมาตรฐาน (Hoyle, 2010: 1, อ้างถึงใน สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู, 2557: 18) การส่งเสริมความสามารถด้านการกำกับตนเองมีความสำคัญมากในเด็กปฐมวัย การกำกับตนเองเป็นเป้าหมายประการหนึ่งของการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ นักวิจัยหลายท่านที่ศึกษาพบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต่าง ๆ กับการกำกับตนเองในการเรียนการกระตุ้นและส่งเสริมการกำกับตนเองจึงมีความเกี่ยวพันกันอย่างมา การเรียนรู้เรื่องการกำกับตนเอง การแก้ปัญหาและการแสดงออก สามารถเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อความสามารถ

ในการควบคุมความคิดหรือพฤติกรรมไปด้วยกัน โดยนักวิชาการทางการศึกษาได้ให้ความสนใจเพิ่มมากขึ้นในการส่งเสริมการกำกับตนเอง มีหลักฐานซึ่งเชื่อถือได้ว่ามนุษย์มีระบบการกระตุ้นการกำกับตนเองจากภายใน ช่วงแรกของเด็กทารกจะมีการโต้ตอบเมื่อถูกควบคุมการแสดงออก มีปฏิสัมพันธ์กับผู้คนและสิ่งของที่อยู่รอบข้างจดจำและคาดหมายเหตุการณ์ได้ ซึ่งจะส่งผลในการควบคุมวิถีสังคมและวิถีทางโลกของเด็กด้วยภายใต้สภาวะด้านบวก เด็กจะแสดงการโต้ตอบโดยการเคลื่อนไหวอย่างกระตือรือร้น ซึ่งเด็กก่อนวัยเรียน-วัยอนุบาล ต้องการส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถของการกำกับตนเอง เพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในการควบคุมตนเองไปสู่เป้าหมาย และจะทำให้เด็กรู้สึกถึงความแข็งแกร่งของอำนาจและการควบคุม ซึ่งจะส่งผลต่อเด็กวัยประถมต้นที่ต้องการประสบการณ์ที่มีการส่งเสริมให้รู้สึกว่ามีคุณค่า ซึ่งจะกลายเป็นการเพิ่มความตระหนักรู้ในตน (Self-Aware) และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นเมื่อเปรียบเทียบกับผู้อื่น เด็กทุกวัยต้องการสภาพแวดล้อมที่ผ่านกระบวนการทางสังคมและตอบรับความพยายามของตนเองจนเกิดความเชี่ยวชาญในพัฒนาการแต่ละขั้น ทำให้บุคคลกระทำตามมาตรฐานของสังคมและกำกับพฤติกรรมของตนเอง (Bronson, 2000: 31, อ้างถึงใน สิริรินทร์ ลัดดาภิบาล บัญญัติชู, 2557: 19)

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการกำกับตนเอง คือ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมที่สัมพันธ์กัน ระหว่างความคาดหวังและสิ่งที่ตนเองลงมือทำได้จริง พฤติกรรมเหล่านี้สะท้อนให้เห็นเป้าหมาย ที่ชัดเจน จึงต้องมีความเกี่ยวพันกันกับการเรียนรู้ สามารถเกิดขึ้นได้ต่อเมื่อความสามารถในการควบคุมความคิดหรือพฤติกรรมไปด้วยกันเพื่อที่จะพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของตนเอง ในชีวิตประจำวัน

2.3.3 องค์ประกอบและกระบวนการกำกับตนเอง

Chularat (2001: 33, อ้างถึงใน สิริรินทร์ ลัดดาภิบาล บัญญัติชู, 2557: 19) การกำกับตนเองในปัจจุบันมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีปัญญาสังคมของ Bandura ซึ่ง ได้กำหนดองค์ประกอบของ การกำกับตนเองไว้ 4 ประการ ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) การสังเกตตนเอง (Self-Observation) การตัดสินตนเอง (Self-Judgment) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) นอกจากนี้ Bandura (1986, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 54-57) กำหนดองค์ประกอบของการกำกับตนเองอื่นที่ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบนั้น คือ การสังเกตตนเอง (Self-Observation) การตัดสินตนเอง (Self-Judgment) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) โดยทั้ง 3 องค์ประกอบนี้ มีความสัมพันธ์กับกระบวนการในการบรรลุเป้าหมาย (Goal Attainment)

1. กระบวนการสังเกต กระบวนการนี้ Bandura เสนอว่าควรมีด้านต่าง ๆ ที่ควรพิจารณาอยู่ 4 ด้าน คือ ด้านของการกระทำ ความสม่ำเสมอ ความใกล้เคียงและความถูกต้อง การสังเกตตนเองนั้นทำหน้าที่อย่างน้อยที่สุด 2 ด้าน ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือไม่ยังขึ้นอยู่กับปัจจัยทางด้านการจูงใจตนเอง เนื่องจากพบว่า บางครั้งการสังเกตตนเองจะนำไปสู่การเพิ่ม-ลดของพฤติกรรมและบางครั้งก็ไม่มีผลต่อพฤติกรรมที่สังเกตเลย ดังนั้นจะขึ้นอยู่กับแรงจูงใจของตนเองด้วย

2. กระบวนการตัดสินใจ เป็นการเปรียบเทียบผลที่ได้รับจากการกระทำกับเป้าหมาย

3. การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง เป็นการประเมินพฤติกรรมและความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ การประเมินนั้นเกี่ยวข้องกับความเชื่อของผู้เรียน เกี่ยวกับความสำเร็จของตนและมีความเป็นไปได้ที่จะประสบความสำเร็จ จะมีผลต่อการจูงใจให้เกิดพฤติกรรมการกำกับตนเองว่าจะต้องปฏิบัติอย่างไรเมื่อได้รับผลที่กระทำไว้และจะแก้ไขพฤติกรรมของตนเองอย่างไรเพื่อให้บรรลุการกำกับตนเอง ผู้สอนจะต้องช่วยให้ผู้เรียนมีการใช้ความยืดหยุ่นในกระบวนการทางปัญญา อันดับแรก ผู้เรียนจะต้องรับรู้ความสามารถของตนเองให้ถูกต้องเพื่อที่จะได้ตั้งเป้าหมายให้เหมาะสมกับตนเองและผู้เรียนเลือกวิธีที่มีประสิทธิภาพซึ่งผู้สอนต้องเข้ามามีบทบาทในการให้ความช่วยเหลือให้ไปสู่เป้าหมาย ซึ่งกระบวนการภายในขึ้นอยู่กับความพยายามของผู้เรียนเองกระบวนการในการกำกับตนเอง ประกอบด้วย กระบวนการสังเกตตนเอง (Self-Observation) กระบวนการตัดสินใจ (Judgment-Process) และกระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) โดยแต่ละกระบวนการมีกระบวนการย่อยและมีความสัมพันธ์กัน ตามแผนภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กระบวนการย่อยในกระบวนการการกำกับตนเองของ Bandura
ที่มา: Bandura (1986: 337, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 55)

ซึ่งองค์ประกอบการกำกับตนเองที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ครูจำเป็นต้องมีไว้ 4 ประการ ได้แก่ การตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) การสังเกตตนเอง (Self-Observation) การตัดสินตนเอง (Self-Judgment) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้เหมาะสมกับตนเอง

2.3.4 พัฒนาการพฤติกรรมกำกักับตนเอง

Zimmerman (1997: 29-30) และ Bonner (1999: 241-242) อ้างถึงใน ภัทธาภรณ์ สังข์ทอง, 2550: 34-36) ได้เสนอรูปแบบพัฒนาการของการกำกักับตนเองตามทฤษฎี การเรียนรู้ปัญญา ทางสังคม ว่าทักษะการกำกักับตนเองเริ่มพัฒนาจากการที่บุคคลรับเอาทักษะมาจาก สังคม แล้วค่อย ๆ เปลี่ยนมาพัฒนาทักษะในตัวเองภายหลัง ผู้เรียนที่ยังไม่สามารถกำกักับตนเองได้ จะเริ่มรับเอากลยุทธ์ การเรียนรู้และทักษะการกำกักับตนเองจากแม่แบบในสังคมอย่างรวดเร็ว โดยการสอนของผู้อื่น โครงสร้างของงานที่เอื้ออำนวยให้ทำและได้รับการสนับสนุนจากสังคม การดูตัวอย่างจากแม่แบบช่วยให้ผู้เรียนรู้จักกลยุทธ์การเรียนรู้แบบต่าง ๆ เรียกว่าเริ่มมีทักษะ การเรียนรู้ในระดับการสังเกตผู้อื่น (Observation) การที่จะทำให้ผู้เรียนได้รับประโยชน์จาก การสังเกตมากขึ้น ผู้เรียนต้องทำตามกลยุทธ์ด้วยตนเอง เพื่อช่วยให้ผู้เรียนได้ผสมผสานกลยุทธ์ ที่เรียนรู้ใหม่กับพฤติกรรมเดิมของตนเอง ถ้าแม่แบบรับบทบาทเป็นครู ซึ่งเป็นผู้แนะแนวทางให้ข้อมูล ย้อนกลับและให้การเสริมแรงทางสังคม ในระหว่างฝึกปฏิบัติจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถปรับปรุงทักษะ ที่เลียนแบบมาถูกต้องมากขึ้น ในระหว่างที่ผู้เรียนเลียนแบบ เพื่อความถูกต้องของการเลียนแบบ แม่แบบอาจจะแสดงการสาธิตซ้ำในบางจุดของกลยุทธ์ เพื่อแนะแนวทางการปฏิบัติตาม ในระยะนี้ ผู้เรียนได้รับแรงจูงใจในการเลียนแบบจากการเสริมแรงโดยการสังเกตสิ่งที่แม่แบบได้รับ แม่แบบ ที่ประสบความสำเร็จและวิธีการที่แม่แบบแสดงออกจะถูกผู้สังเกตเลียนแบบ ส่วนแม่แบบที่ไม่ประสบ ความสำเร็จจะไม่ได้ได้รับความสนใจ

ทักษะต่อมาเป็นระยะของการเลียนแบบ (Imitation) เมื่อผู้เรียนสามารถแสดงถึง ลักษณะทั่วไปของแม่แบบได้ถูกต้อง กล่าวได้ว่า ผู้เรียนสามารถเลียนแบบได้สำเร็จ ผู้สังเกตจะไม่ ลอกแบบการกระทำของแม่แบบทุกอย่าง แต่จะเลียนแบบอย่างหรือลักษณะทั่วไปของแม่แบบ ความสามารถของทักษะการกำกักับตนเองสองระยะแรกมีแหล่งที่มาจากการเรียนรู้ทางสังคมเป็นสำคัญ แต่ในขั้นที่สูงขึ้นไปความสำคัญจะเปลี่ยนไปที่ตัวบุคคล

ทักษะของการกำกักับตนเองระยะที่สาม ได้แก่ การควบคุมตนเอง (Self-Control) เป็นระยะที่ผู้เรียนนำกลยุทธ์ไปใช้ได้อย่างอิสระในงานที่คล้ายคลึงกับงานเดิม ในระยะนี้กลยุทธ์ การกำกักับตนเองเป็นของตัวผู้เรียนเอง แต่ยังคงต้องอาศัยด้านมาตรฐานของแม่แบบและระยะนี้ การเสริมแรง ให้กับตนเองเป็นสิ่งที่ช่วยให้กำกักับตนเองได้อย่างเหมาะสม

ระยะสุดท้าย เรียกว่า ทักษะการกำกักับตนเอง (Self-Regulation) ในระยะนี้ผู้เรียน สามารถริเริ่มใช้กลยุทธ์ด้วยตนเอง สามารถประยุกต์ใช้กลยุทธ์ตามสถานการณ์ต่าง ๆ และมีแรงจูงใจ จากการรับรู้ความสามารถของตนเองที่จะสามารถบรรลุเป้าหมายได้ ผู้เรียนจะเลือกใช้กลยุทธ์ และเปลี่ยนแปลงกลยุทธ์ด้วยตนเอง และฟังฟังแม่แบบน้อยมาก หรือไม่ฟังเลย ถึงแม้ว่าการกำกั กับตนเองจะเกิดจากประสบการณ์ทางสังคม แต่ส่วนหนึ่งขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาและทางกาย ของผู้เรียนเองด้วย ดังแสดงตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ตารางการวิเคราะห์อิทธิพลที่มีต่อพัฒนาการในการกำกับตนเองของผู้เรียนตามทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคม

ระดับของพัฒนาการ (Levels of Development)	อิทธิพลของสังคม (Social Influences)	อิทธิพลของตนเอง (Self-Influences)
- การสังเกต (Observational)	- แม่แบบ (Models) - การพูดอธิบาย (Verbal description)	
- การเลียนแบบ (Imitative)	- การแนะแนวและการให้ข้อมูล ป้อนกลับจากสังคม (Social guidance and feedback)	
- การควบคุมตนเอง (Self-controlled)		- มาตรฐานภายในตนเอง (Internal standards) - การให้แรงเสริมตนเอง (Self-reinforcement)
- การกำกับตนเอง (Self-regulated)		- กระบวนการกำกับตนเอง (Self-regulatory process) - ความเชื่อในความสามารถของ ตนเอง (Self-efficacy beliefs)

สรุปได้ว่า พัฒนาการทางความสามารถในการกำกับตนเอง คือ รูปแบบการพัฒนากำกับตนเอง พัฒนามาจากทฤษฎีการเรียนรู้ปัญหาทางสังคม เริ่มที่ตัวบุคคลรับเอาทักษะทางสังคมแล้วค่อย ๆ เปลี่ยนมาพัฒนาทักษะภายในตัวเองความสามารถในการกำกับตนเองเริ่มต้นจากการที่บุคคลสังเกตพฤติกรรมจากตัวแบบ เลียนแบบพฤติกรรม นำมาเป็นพฤติกรรมของตนเอง และปรับแรงจูงใจกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนรู้ทางสังคม เป็นการรับรู้ความสามารถของตนเอง ซึ่งมีปฏิสัมพันธ์กับด้านสิ่งแวดล้อมและด้านพฤติกรรมที่มีการเปลี่ยนแปลงไปมา

2.3.5 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเอง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเอง นักจิตวิทยาหลายท่านได้ให้ความเห็น ดังนี้ (ธีระพร อุวรรณโณ, 2539; Bandura, 1986: 369–372, อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิรม บัญญัติ, 2557: 27)

1. ประโยชน์ส่วนตัว ซึ่งเกิดจากการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมใดแล้วได้รับประโยชน์ พฤติกรรมนั้นจะยังคงอยู่ บุคคลมักใช้แรงจูงใจของตนเองในการพัฒนาทักษะและความสามารถ
2. รางวัลทางสังคม เป็นสิ่งที่ทำให้การกำกับตนเองมีความคงอยู่จากการที่บุคคลได้รับการยกย่องชมเชย สรรเสริญ การให้เกียรติ การยอมรับหรือการให้รางวัล

3. การพัฒนาจากตัวแบบ ซึ่งตัวแบบจะเป็นส่วนสำคัญในการถ่ายทอดความรู้ และความสามารถในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

4. ปฏิกริยาทางลบจากผู้อื่น เมื่อบุคคลที่พัฒนามาตรฐานในการกำกับตนเองขึ้นมาแล้วได้รับรางวัลต่ำกว่าที่คาดหวัง และนำไปสู่การได้รับปฏิกริยาทางลบจากสังคม การให้รางวัลเพียงอย่างเดียว ไม่เพียงพอที่จะทำให้บุคคลแสดงพฤติกรรมมากไปกว่าการได้รับการวิพากษ์วิจารณ์จากบุคคลอื่น ดังนั้นการที่บุคคลได้รับการลงโทษจากสังคมจะเป็นส่วนให้มีการพัฒนาการกำกับตนเอง

5. การพัฒนาจากสภาพแวดล้อม กระบวนการกำกับตนเอง จะได้รับการพัฒนาจากอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายนอก และไม่สามารถปฏิเสธได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของการที่บุคคลแสดงพฤติกรรมออกมา ดังนั้นบุคคลจะแสดงพฤติกรรมให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ

6. การลงโทษตนเอง เป็นการลดความไม่สบายใจจากการทำผิดมาตรฐานของตนได้ และในหลาย ๆ กรณีก็เป็นการลดปฏิกริยาทางลบจากผู้อื่นได้ แทนที่จะถูกคนเหล่านั้นลงโทษเอาโดยตรง คนส่วนมากจะมีความรู้สึกว่าการลงโทษตนเองมีความไม่พอใจน้อยกว่าถูกผู้อื่นลงโทษ และในบางกรณีการลงโทษตนเองก็เป็นการกระทำที่ได้รับการชมเชยจากผู้อื่น

สรุปได้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการกำกับตนเองมีปัจจัยสาเหตุอยู่ 3 ประการ คือ บุคคล สิ่งแวดล้อม และพฤติกรรมการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองไม่ได้เกิดจากกระบวนการภายในตัวบุคคลเพียงอย่างเดียวแต่ได้รับอิทธิพลจากเหตุการณ์จากสิ่งแวดล้อมและเหตุการณ์ในด้านพฤติกรรมด้วย จึงเกิดสิ่งจูงใจตนเอง ซึ่งเป็นปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกที่ส่งผลต่อกระบวนการกำกับตนเอง ทั้งในด้านการได้รับประโยชน์ส่วนตน รางวัลทางสังคม การสนับสนุนจากตัวแบบ ปฏิกริยาทางลบจากผู้อื่น การสนับสนุนจากสภาพแวดล้อมและการลงโทษตนเอง นำไปสู่กระบวนการพัฒนาการกำกับตนเองให้บุคคลมีมาตรฐาน

2.3.6 ความสามารถในการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

2.3.6.1 พัฒนาการของการกระตุ้นการกำกับตนเองในแต่ละช่วงวัย

Bronson (2000: 55–56, อ้างถึงใน สิริรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู, 2557: 28–29) กล่าวว่า มีหลักฐานซึ่งเชื่อได้ว่ามนุษย์มีระบบการกระตุ้นความสามารถในการกำกับตนเองจากภายใน ช่วงแรกของเด็กทารกจะมีการโต้ตอบเมื่อถูกควบคุมการแสดงออก มีปฏิกริยากับผู้คนและสิ่งที่อยู่รอบข้าง จดจำและคาดหมายเหตุการณ์ได้ซึ่งจะส่งอิทธิพลในการควบคุมวิถีสังคมและวิถีทางโลกของเด็กด้วย ภายใต้สภาวะด้านบวก เด็กจะแสดงการโต้ตอบโดยการเคลื่อนไหวอย่างกระตือรือร้น การกระตุ้นให้เกิดการแยกแยะ และเพิ่มพูนการคาดการณ์จะเป็นการเพิ่มความเข้าใจผู้คนและโลก ส่วนการกระตุ้นให้เกิดการควบคุมจะเป็นการเพิ่มความชำนาญและการทำให้บรรลุความสำเร็จเมื่อเติบโตขึ้น นอกจากนี้ Bronson ยังกล่าวว่า การส่งเสริมให้เกิดสภาพแวดล้อมต่างกัน เป็นสิ่งสำคัญ

สำหรับเด็กที่เริ่มโตขึ้น ทารกต้องการประสบการณ์ที่พัฒนาให้เกิดความเข้าใจในการค้นหาและทดลอง พร้อมทั้งทำให้ประสบผลสำเร็จในการกระทำ วัยหัดเดินต้องการการส่งเสริมความมีอิสระและการกำกับตนเอง ซึ่งจะช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในความพยายามตามขั้นตอนเด็กก่อนวัยเรียน-วัยอนุบาล ต้องการส่งเสริมการพัฒนาขีดความสามารถในการกำกับตนเอง เพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญในการควบคุมตัวเองไปสู่เป้าหมาย และจะทำให้เด็กรู้สึกถึงความแข็งแกร่งของอำนาจและการควบคุม เด็กวัยประถมต้นต้องการประสบการณ์ที่มีการส่งเสริมให้รู้สึกได้ว่า ตัวเองมีคุณค่า ซึ่งจะกลายเป็นการเพิ่มความตระหนักในตนเอง (Self-Aware) และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับตัวเองกับผู้อื่น เด็กทุกวัยต้องการสภาพแวดล้อมที่มีปฏิสัมพันธ์ และคาดการณ์ได้เพียงพอที่จะเชิญชวนและตอบรับความพยายามของตนเองในการค้นหาและเกิดความเชี่ยวชาญในพัฒนาการแต่ละขั้น การกระตุ้นการเรียนรู้จากภายใน เช่น การกระตุ้นการกำกับตนเองนั้นมีความยืดหยุ่นและไม่เน้นหนัก ผลลัพธ์นี้จะทำให้มีการพัฒนาทั้งความแข็งแกร่งในการปรับตัว (Adaptive Strength) และความอ่อนแอ (Vulnerability) ความแข็งแกร่งในการปรับตัว มาจากความสามารถของจิตใจที่มุ่งมั่นเรียนรู้ให้เข้าใจ ในการจัดการสภาพแวดล้อมที่หลากหลายกว้างขวาง ทั้งกายภาพและสังคม ส่วนความอ่อนแอจากความคิดอิสระต่อสภาพแวดล้อมเพื่อกระตุ้นการมีปฏิสัมพันธ์ เพื่อเรียนรู้ที่จะแยกแยะและคาดการณ์ได้และการโต้ตอบเพื่อให้เรียนรู้ถึงอำนาจและการควบคุมโดยพัฒนาการของการกระตุ้นการกำกับตนเองใน 4 ช่วงวัย และผลกระทบหลักของสภาพแวดล้อมในการพัฒนาแต่ละช่วงอายุดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 สรุปพัฒนาการของการกระตุ้นการกำกับตนเองใน 4 ช่วงวัย และผลกระทบหลักของสภาพแวดล้อมในการพัฒนาแต่ละช่วงอายุ

การกระตุ้นเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ของพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	การกระตุ้นเพื่อเสริมความสามารถ ความชำนาญและการควบคุม	ผลกระทบจากสภาพแวดล้อม
วัยทารก - ยิ้มให้คนเหตุการณ์หรือสิ่งที่คุ้นเคย - สังเกตสิ่งที่อยู่ในปกติวิสัยและแสดงความพอใจที่จะเข้าร่วมกับสิ่งนั้น ๆ - สนใจในการเรียนรู้สิ่งแปลกใหม่ - มีสัญชาตญาณในการสำรวจสิ่งแวดล้อมด้วยการดู ฟัง และพัฒนาการเคลื่อนไหว	- เคลื่อนไหวได้ด้วยการควบคุมตนเองและพัฒนาทักษะการเคลื่อนไหว - แสดงความพอใจด้วยการกระทำของตัวเอง - แสดงสัญชาตญาณความสนใจด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ	- สิ่งแวดล้อมที่สับสน มีการกระตุ้นมากเกินไปหรือกระตุ้นน้อยเกินไปจะขัดขวางพัฒนาการ - ขาดความสามารถในการมีอำนาจหรือควบคุมตัวเอง ผู้อื่นสิ่งของ หรือเหตุการณ์จะขัดขวางพัฒนาการที่นำไปสู่การคาดการณ์เพื่อการมีอำนาจหรือควบคุมได้

ตารางที่ 3 สรุปพัฒนาการของการกระตุ้นการกำกับตนเองใน 4 ช่วงวัย และผลกระทบหลักของสภาพแวดล้อมในการพัฒนาแต่ละช่วงอายุ (ต่อ)

การกระตุ้นเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ของพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	การกระตุ้นเพื่อเสริมความสามารถ ความชำนาญและการควบคุม	ผลกระทบจากสภาพแวดล้อม
<p>วัยหัดเดิน</p> <ul style="list-style-type: none"> - มีความกระตือรือร้นสนใจในสิ่งที่เป็นปกติวิสัย และเกิดซ้ำ ๆ มีระเบียบและสิ่งเดิม ๆ (ต้องการคำพูดที่ซ้ำ ๆ คำต่อคำ การวางของที่เดิม การกระทำที่ทำเหมือนเดิม) - มีความกระตือรือร้นสนใจในการสำรวจสิ่งแวดล้อม 	<ul style="list-style-type: none"> - มีแรงผลักดันสูงในการแสดงออกที่เป็นอิสระและควบคุมกิจกรรมด้วยตัวเอง - มีแรงผลักดันสูงในการควบคุมการตัดสินใจ - เริ่มมีความสนใจในการฝึกการทำกิจกรรมให้ชำนาญ - สนใจในการเล่นแบบคนอื่นที่ทำในกิจกรรมนั้น ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - มีปฏิสัมพันธ์ในสภาพที่ส่งเสริมพัฒนาการ - สภาพแวดล้อมที่มีทางเลือกและให้อิสระจะส่งเสริมพัฒนาการใช้อำนาจการควบคุม - การแนะนำที่เป็นด้านบวกและสนองความต้องการของผู้ใหญ่ เพื่อจะส่งเสริมความพยายามอย่างหนักในการเป็นอิสระซึ่งถือว่าการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กด้วย
<p>วัยก่อนอนุบาล-วัยอนุบาล</p> <ul style="list-style-type: none"> - กระตือรือร้น (ไม่ใช่จิตสำนึกที่จำเป็น) ที่จะคิดสมมุติฐานและทดลองทำ - กระตือรือร้นในความพยายามที่จะเข้าใจเรื่องคำพูด (ทำไม อย่างไร ใคร เมื่อไร เป็นต้น) และแสดงออกเพื่อตอบสนองคำพูด - กระตือรือร้นในความพยายามที่จะจัดและแยกแยะสภาวะที่พบเจอ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มพูนความสามารถในการเลือกเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ - เพิ่มพูนความสนใจและความมุ่งมั่นในการไปสู่จุดหมาย (มีการฝึกจนชำนาญ) - พัฒนาการการจัดลำดับภายในเพื่อหาความสำเร็จในการไปถึงเป้าหมายและมีความภูมิใจในผลสำเร็จของตน (กระตือรือร้นสนใจสังคม และมีความชำนาญการใช้ความสามารถของตนเอง) 	<ul style="list-style-type: none"> - สภาพแวดล้อมที่มีปฏิสัมพันธ์และสามารถคาดการณ์ได้ จะส่งเสริมความเข้าใจในเป้าหมาย ควบคุมระดับการแสดงออก - การมีโอกาสนในการเลือก และทำภารกิจในระดับความท้าทายที่เหมาะสม (สอดคล้องกับอายุและความสามารถ) จะส่งเสริมให้เกิดการกระตุ้นจากภายใน - มีประสบการณ์ในความพยายามที่จะทำให้สำเร็จเพื่อเพิ่มการเรียนรู้ในเรื่องความสามารถ และการควบคุม และกระตุ้นให้มุ่งมั่นกับกิจกรรมที่คล้าย ๆ กัน

ตารางที่ 3 สรุปพัฒนาการของการกระตุ้นการกำกับตนเองใน 4 ช่วงวัย และผลกระทบหลักของสภาพแวดล้อมในการพัฒนาแต่ละช่วงอายุ (ต่อ)

การกระตุ้นเพื่อให้เกิดความสัมพันธ์ของพัฒนาการด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง	การกระตุ้นเพื่อเสริมความสามารถ ความชำนาญและการควบคุม	ผลกระทบจากสภาพแวดล้อม
<p>วัยประถม</p> <ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มความตระหนักในจิตสำนึกให้มีความมั่นคงและสามารถคาดการณ์สภาพแวดล้อม (และการตระหนักถึงความแตกต่างกัน) - เพิ่มความเข้าใจในความแตกต่างของสิ่งๆ ที่ต้องใช้ในแต่ละภารกิจ - พัฒนาระดับมาตรฐานภายใน ในการแสดงออกและตระหนักถึงทักษะของผู้อื่น ซึ่งนำไปสู่การเพิ่มการกระทำที่ตัดสินใจด้วยตนเอง และทักษะในเรื่องต่าง ๆ 	<ul style="list-style-type: none"> - เพิ่มความตระหนักในวัตถุประสงค์(การกำกับเป้าหมายและความมุ่งมั่น) การกำกับตนเองและการควบคุมการกระทำและความคิด เพิ่มขีดความสามารถในการตระหนักถึงการเรียนรู้การกำกับตนเอง - มีลักษณะความตระหนักที่เฉพาะเจาะจงเกี่ยวกับขีดความสามารถของตนเองที่ส่งผลถึงความสนใจและความมุ่งมั่น กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับสภาวะนั้น ๆ - การรับรู้เกี่ยวกับการควบคุมภายนอกได้มีการเพิ่มแรงกระตุ้นมากขึ้น 	<ul style="list-style-type: none"> - ระดับสิ่งแวดล้อมที่ทำนายและเหมาะสมส่งผลให้เกิดความรู้สึกในขีดความสามารถและกระตุ้นให้เกิดความชำนาญ - การมีทางเลือกและการควบคุมในโอกาสต่าง ๆ ทำให้มีการเพิ่มการเรียนรู้เรื่องการควบคุมและเราให้สนใจในกิจกรรม - การตัดสินใจด้านลบของคนอื่นจะเพิ่มความรู้สึกในขีดความสามารถและการควบคุม - การให้รางวัลและการลงโทษในแต่ละภารกิจจะลดแรงกระตุ้นภายใน

สรุปได้ว่า พัฒนาการของการกระตุ้นการกำกับตนเองในแต่ละช่วงวัยมีความสัมพันธ์กับ การกระตุ้นความสามารถในการกำกับตนเองจากภายในและเด็กทุกวัยต้องการสภาพแวดล้อมที่ผ่านกระบวนการทางสังคมและตอบรับความพยายามของตนเองจนเกิดความเชี่ยวชาญในพัฒนาการ แต่ละขั้น ทำให้บุคคลกระทำตามมาตรฐานของสังคมและกำกับพฤติกรรมของตนเอง

2.3.6.2 การส่งเสริมการกำกับตนเองในเด็กก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาล

Bronson (2000: 217- 219 อ้างถึงใน สิริรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู, 2557: 32-35) กล่าวไว้ว่า เด็กก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาล มีความสามารถในการควบคุมตนเองจากภายในมากขึ้น ทั้งด้านสังคมและการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมจะส่งเสริมการพัฒนาของอารมณ์พฤติกรรม การเข้าสังคมและ การควบคุม การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และยังส่งอิทธิพลต่อการกระตุ้นการควบคุมบรรยากาศภายในครอบครัว ทั้งด้านอารมณ์ วิธีการแนะนำ การคาดหมาย และกลยุทธ์ในการสอนจากพ่อแม่ หรือผู้ใหญ่คนอื่น บรรยากาศที่อบอุ่นและมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม ที่บ้านและโรงเรียน จะส่งเสริม

พัฒนาการของการกำกับตนเองในทุก ๆ ด้าน ผู้ใหญ่ที่เป็นต้นแบบจะช่วยให้เด็กเรียนรู้วิธีการปฏิบัติ และวิธีคิด ในช่วงวัยก่อน วัยเรียนและวัยรุ่น เด็กจะมีการพัฒนาความเข้าใจพฤติกรรมและทัศนคติ ความคิดและความเชื่อโดยพัฒนาการกำกับตนเองในเด็กวัยก่อนวัยเรียนและวัย ตามตารางที่ 4 ดังนี้

ตารางที่ 4 ลักษณะเด่นตามวัยของการพัฒนาการกำกับตนเองในเด็กวัยก่อนวัยเรียนและวัยรุ่น และสภาพแวดล้อมหลักสำหรับการส่งเสริมการกำกับตนเอง

ขอบข่ายพัฒนาการ	ลักษณะเด่นตามวัย	บทบาทของผู้ใหญ่	บทบาทของสิ่งแวดล้อม
พฤติกรรมด้านสังคม / อารมณ์	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความสามารถเพิ่มขึ้นในการควบคุมอารมณ์ อดทนต่อกฎระเบียบ และละเว้นการแสดงพฤติกรรมที่ถูกระงับ 2. มีความสามารถเพิ่มขึ้นในการใช้ภาษาเพื่อความเข้าใจพฤติกรรมและอิทธิพลจากผู้อื่น 3. มีความสนใจเพื่อน ๆ และการยอมรับจากเพื่อนซึ่งจะสามารถเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้เข้ากับเพื่อน 4. มีความสามารถเพิ่มขึ้นในการแสดงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน ๆ 5. สามารถเรียนรู้กฎเกณฑ์ในการปฏิสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ข้อบังคับ 6. สามารถเข้าร่วมในการเล่นละครซึ่งมีบทบาทมากขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. บทบาทของการเป็นต้นแบบต้นทาง และ การชี้แนะ ในเรื่อง <ul style="list-style-type: none"> - รูปแบบและกลยุทธ์การปฏิสัมพันธ์ในสังคม - กลยุทธ์การควบคุมตัวเอง - การสื่อความหมายและทัศนคติ - ใช้เทคนิคที่มีปฏิสัมพันธ์ - ใช้ภาษาเพื่อการช่วยเหลือในการควบคุมตัวเอง - เน้นย้ำการควบคุมพฤติกรรมด้วยตัวเอง - ส่งเสริมการพัฒนาการควบคุมจากภายใน - ให้เหตุผลสำหรับพฤติกรรมที่เป็นความต้องการ - แนะนำกลยุทธ์ที่เหมาะสมในบริบทต่าง ๆ 2. คอยดูแลการเล่นกับเพื่อนและช่วยแก้หรือไกล่เกลี่ยปัญหาเมื่อจำเป็น 3. ให้โอกาสในการเล่นบทบาทสมมติและทางเลือกที่เหมาะสม 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรมีผู้ใหญ่ที่เด็กไว้วางใจในการส่งเสริมความเป็นอิสระการควบคุมตัวเองและการปฏิสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับเพื่อน 2. ควรมีคำแนะนำที่ชัดเจนเหมาะสมกับวัยและระดับพัฒนาการของเด็กเพื่อให้มีการรับผิดชอบมีโอกาสการคาดหวัง และการจัดลำดับโดยมีลักษณะการปฏิบัติที่ยั่งยืนและเหมาะสม 3. ดูแลการแสดงปฏิสัมพันธ์ร่วมกับเพื่อน ๆ 4. มีอุปกรณ์ที่จะส่งเสริมการปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและการเล่นบทบาทสมมติ 5. ลดการประจบกับพฤติกรรมและทัศนคติด้านลบ

ตารางที่ 4 ลักษณะเด่นตามวัยของการพัฒนาการกำกับตนเองในเด็กวัยก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาล และสภาพแวดล้อมหลักสำหรับการส่งเสริมการกำกับตนเอง (ต่อ)

ขอบข่ายพัฒนาการ	ลักษณะเด่นตามวัย	บทบาทของผู้ใหญ่	บทบาทของสิ่งแวดล้อม
	<ol style="list-style-type: none"> 1. เริ่มที่จะบอกความในใจของตนเองและของคนอื่น ๆ ได้ 2. มีความเข้าใจที่ดีขึ้นเกี่ยวกับความรู้สึกของผู้อื่น 3. สามารถปรับพฤติกรรมในการช่วยเหลือแบ่งปัน และแสดงความปลอบโยน 4. มีการปรับระดับพฤติกรรมภายในตัว 5. มีการพัฒนาด้านพฤติกรรมการเข้าสังคมหรือต่อต้านสังคมและทัศนคติได้อย่างมั่นคงขึ้น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นต้นแบบของทัศนคติและพฤติกรรมในการเข้าสังคม 2. ลดต้นแบบที่รุนแรง ต่อต้านสังคม 3. กระตุ้นพฤติกรรม การเข้าสังคม 4. มอบหมายภารกิจที่เหมาะสมให้เด็ก 5. สร้างพฤติกรรมที่มีความมุ่งมั่นและความกล้าหาญ 6. ให้คำแนะนำสำหรับพฤติกรรมและผลลัพธ์ของพฤติกรรม ร่วมกับการลำดับพฤติกรรมของผู้อื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้โอกาสในการแสดงปฏิสัมพันธ์ด้านบวกและให้ความร่วมมือร่วมกับผู้อื่น 2. มีการจัดวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่จะกระตุ้นและส่งเสริมพฤติกรรมและทัศนวิสัยเกี่ยวกับการให้ความร่วมมือและการเข้าสังคมด้านบวก 3. ให้มีคำแนะนำรูปแบบการปฏิสัมพันธ์ด้านบวกเพื่อเป็นการส่งเสริมความรับผิดชอบการให้ความนับถือ และห่วงใยผู้อื่น

ตารางที่ 4 ลักษณะเด่นตามวัยของการพัฒนาการกำกับตนเองในเด็กวัยก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาล และสภาพแวดล้อมหลักสำหรับการส่งเสริมการกำกับตนเอง (ต่อ)

ขอบข่ายพัฒนาการ	ลักษณะเด่นตามวัย	บทบาทของผู้ใหญ่	บทบาทของสิ่งแวดล้อม
การเรียนรู้การกำกับตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. สามารถเข้าร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ที่กว้างขวางขึ้น 2. สามารถอดทนทำกิจกรรมที่ซับซ้อนขึ้นได้ 3. สามารถควบคุมความมุ่งมั่นตั้งใจและอดทนต่อสิ่งรบกวนได้ 4. สามารถเรียนรู้การใช้กลยุทธ์ในการพิชิตภารกิจและแก้ปัญหาได้ในระดับที่สูงขึ้น 5. สามารถเลือกภารกิจที่เหมาะสมกับระดับทักษะของตนเอง 	<ol style="list-style-type: none"> 1. ควรจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมที่เหมาะสมในการพัฒนา : <ul style="list-style-type: none"> - ทางเลือกที่เหมาะสม - พัฒนากลยุทธ์การเรียนรู้และการแก้ปัญหา - การเข้าร่วมในกิจกรรมที่ซับซ้อน - เรื่องการมุ่งสู่เป้าหมายและการควบคุม - มีการสร้างประเภทการเรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนความเข้าใจเรื่องการจัดระเบียบ โครงสร้างการคาดหมายสถานะที่เกิดขึ้นเป็นต้นแบบและสื่อสารด้วยภาษาที่มีประสิทธิภาพ 2. ใช้วิธี “ยกระดับ” เพื่อให้เด็กเข้าใจได้กว้างขึ้นและเป็นการเพิ่มตัวช่วยที่นี้ต้องร่วมกับคำแนะนำในการพิชิตภารกิจที่เหมาะสม และกลยุทธ์ในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในบริบท 	<ol style="list-style-type: none"> 1. การปฏิสัมพันธ์ และการคาดหมายที่พอเพียงที่จะให้เด็กเข้าใจระเบียบและความสามารถในการคาดการณ์ได้ 2. มีความยืดหยุ่นสำหรับเด็กในการได้รับอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมในระดับที่พอเหมาะ 3. มีจำนวนวัสดุอุปกรณ์ที่เหมาะสมสำหรับความสนใจและความสามารถของเด็ก 4. มีทางเลือกสำหรับความสนใจและความสามารถของเด็กที่กว้างขึ้น 5. มีระยะเวลาสำหรับการเลือกและปฏิบัติภารกิจที่เลือกไว้ 6. มีพื้นที่และโอกาสในการแสดงออกและค้นหาโดยปราศจากการรบกวน และสามารถทำกิจกรรมได้เต็มที่

ตารางที่ 4 ลักษณะเด่นตามวัยของการพัฒนาการกำกับตนเองในเด็กวัยก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาล และสภาพแวดล้อมหลักสำหรับการส่งเสริมการกำกับตนเอง (ต่อ)

ขอบข่ายพัฒนาการ	ลักษณะเด่นตามวัย	บทบาทของผู้ใหญ่	บทบาทของสิ่งแวดล้อม
การกระตุ้นการกำกับตนเอง	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีความเปลี่ยนแปลงจากการมองแบบเฉพาะเรื่อง การค้นหาภารกิจเป็นการมองเรื่องความชำนาญและการไปให้ถึงเป้าหมาย 2. มีความเปลี่ยนแปลงจากความสนใจในกระบวนการปฏิบัติภารกิจ 3. เริ่มมีการพัฒนาจากขีดความสามารถของตัวเองในเรื่อง <ul style="list-style-type: none"> - ไปให้ถึงเป้าหมาย - พัฒนาความสัมพันธ์กับผู้อื่น - ประสบความสำเร็จในด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น 	<ol style="list-style-type: none"> 1. สาธิตการควบคุมทัศนคติในลักษณะที่เป็นอิสระ มีความมั่นคงและมีความพยายาม 2. จัดรูปแบบของสิ่งแวดล้อมให้มีความอิสระ 3. ออกแบบวัสดุอุปกรณ์และกิจกรรมเพื่อให้เด็ก หรือกลุ่มเด็ก ๆ ได้ปฏิบัติโดยปราศจากการกำกับของผู้อื่นตลอดเวลา 4. ปกป้องเด็กที่มองแต่การปฏิบัติการณ์ในกรอบแคบและไร้กฎเกณฑ์ 5. ใช้กลยุทธ์การช่วยเหลือเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดมองแต่ความเป็นอิสระและกระทำการแทน (โดยมีการให้กลยุทธ์ที่เด็กสามารถใช้ได้โดยอิสระในภายหลัง) 	<ol style="list-style-type: none"> 1. มีปฏิสัมพันธ์เพียงพอ คาดหมายได้ และยืดหยุ่น เพื่อให้เด็กสามารถเข้าใจได้ว่าอะไรคือสิ่งที่ควรคาดหวังและชักนำไปสู่ความเป็นอิสระในการปฏิบัติเพื่อการกำกับตนเอง 2. มีระดับความท้าทายที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็ก 3. มีวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กสามารถนำมาสร้างสรรค์ได้อย่างอิสระ 4. ต้องให้โอกาสและทางเลือกในการทดสอบ การกำกับตนเอง 5. มีวัสดุอุปกรณ์ที่เด็กสามารถเข้าถึงและใช้ได้โดยอิสระ 6. ในการรวมกลุ่ม ต้องมีกฎเกณฑ์ที่จะส่งเสริมและป้องกันการปฏิบัติการณ์ที่เป็นอิสระ เช่น การจัดกิจกรรมที่เน้นความเป็นอิสระหรือกลุ่มเล็กพร้อมคำแนะนำเกี่ยวกับจำนวนกิจกรรมที่สนใจและสามารถทำได้ 7. มีเทคนิคในการจัดระบบกิจกรรมที่เป็นอิสระ เช่น การวางแผน หรือมีกระดานทางเลือก

สรุปได้ว่า เด็กก่อนวัยเรียนและวัยอนุบาลมีความสามารถในการควบคุมตนเองจากภายใน ทั้งด้านสังคมและการเรียนรู้ สิ่งแวดล้อมจะมีผลต่อการส่งเสริมพัฒนาการทางอารมณ์ พฤติกรรม การเข้าสังคมและการควบคุมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การมีปฏิสัมพันธ์ในสังคม ที่บ้าน และโรงเรียน รวมทั้งการมีต้นแบบที่ดีจะเสริมสร้างทักษะ ทักษะที่ดี นอกจากนี้การให้ความเป็นอิสระที่ให้แก่เด็ก ได้ทำกิจกรรมด้วยตนเอง การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดการกำกับตนเองต้องเป็นระบบและ มีความเป็นอิสระ และเป็นกิจกรรมมีความท้าทายเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็กนำไปสู่ความเป็นอิสระในการปฏิบัติเพื่อการกำกับตนเอง

2.3.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.3.7.1 งานวิจัยในประเทศ

ศิริลักษณ์ ศรีกันต์ (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูลอำเภอพล จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามความรับผิดชอบด้านการเรียนและโปรแกรมการกำกับตนเอง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ t-test for dependent samples พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองมีความรับผิดชอบ ด้านการเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ดุขฎิ ฐวีวัฒนพงษ์ (2555) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการศึกษากลุ่มทฤษฎีการปรับพฤติกรรมทางปัญญาต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีค่าคะแนนการกำกับตนเองในการเรียนต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 16 คน แบ่งกลุ่มทดลอง 8 คนและกลุ่มควบคุม 8 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบวัดการกำกับตนเองในการเรียนและโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรับพฤติกรรมทางปัญญา พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลองมีคะแนนการกำกับตนเองในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สิรินทร์ ลัดดากลม บุญเชิดชู (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย การสร้างเครื่องมือประกอบการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 1) รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 2) แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3) แผนการจัดประสบการณ์การจัดการเรียนรู้ 4) แบบประเมินเชิงสถานการณ์พฤติกรรมกำกัตนเองของเด็กปฐมวัย 5) แบบสังเกตพฤติกรรมกำกัตนเองของเด็กปฐมวัย 6) แบบประเมินผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยครูปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่

นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับค่าเฉลี่ย 4.20–4.80 ระดับมากถึงมากที่สุด 2) ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับค่าเฉลี่ย 4.60–5.00 ระดับมากที่สุดและผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการสอนแต่ละหน่วยการเรียนรู้ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความเหมาะสมในระดับค่าเฉลี่ย 4.40–5.00 ระดับมากถึงมากที่สุด 3) การทดสอบประสิทธิภาพรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ผลการเปรียบเทียบพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองและหลังการทดลอง เด็กปฐมวัยมีระดับพฤติกรรมการกำกับตนเองสูงขึ้น ทุกด้านหลังการทดลองโดยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และผลการทดลองใช้รูปแบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองเด็กปฐมวัย มีคะแนนเฉลี่ยของระดับพฤติกรรมการกำกับตนเองสูงขึ้นทุกด้านอย่างต่อเนื่อง 4) ผลการดำเนินการขยายผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยผลการประเมินความเหมาะสมโดย ครูปฐมวัยมีความเหมาะสมในระดับค่าเฉลี่ย 4.75–5.00 ระดับมากที่สุด

2.3.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Cin Cin Tan (2010) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การกำกับตนเองของเด็กในการรับประทานอาหาร การศึกษาครั้งนี้ตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างการกำกับตนเองของเด็กในการควบคุมอาหารและการยับยั้ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนอายุ 3 - 9 ปี ผลการวิจัยพบว่า การกำกับตนเองในการควบคุมอาหารและการยับยั้งมีความสัมพันธ์เชิงบวก $r = .54$ การกำกับตนเองในการรับประทานอาหารที่คาดการณ์ไว้ของผู้ปกครองที่ใช้แนวทางปฏิบัติด้านการให้อาหารที่จำกัดเกี่ยวกับน้ำหนักของเด็ก ๆ $p < .01$ ซึ่งผู้ปกครองเชื่อว่าลูกสามารถกำกับตนเองได้พวกเขาใช้วิธีการให้อาหาร ที่จำกัด

Willoughby and others (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการของการกำกับตนเองและการสอนในชั้นเรียนของเด็กที่มีคุณภาพเพื่อปรับพฤติกรรมของเด็กในห้องเรียนอนุบาล การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ขอบเขตการกำกับตนเองของเด็กตามโรงเรียนอนุบาลและคุณภาพห้องเรียนในโรงเรียนอนุบาลมีส่วนทำให้พฤติกรรมปรับตัวของเด็กในห้องเรียน การกำกับตนเองของเด็ก การประเมินโดยตรงเมื่อเข้าสู่โรงเรียนอนุบาล คุณภาพของห้องเรียนวัดจากการสังเกตการณ์ในห้องเรียนหลายครั้งระหว่างปีอนุบาล การประเมินพฤติกรรมนักเรียนในห้องเรียนของเด็กในโรงเรียนอนุบาลได้รับการประเมินผ่านรายงานของครูและการสังเกตการณ์ในชั้นเรียน ครูให้คะแนนการกำกับตนเองด้านความรู้ความเข้าใจและพฤติกรรมของเด็ก ผู้สังเกตการณ์ให้คะแนนความผูกพันของเด็ก ๆ และวัดพฤติกรรม เป็นระยะเวลา 2 เดือน ตั้งแต่เดือนพฤศจิกายนถึงพฤษภาคม พบว่า

การกำกับตนเองของเด็กเมื่อเข้าโรงเรียนในการประเมินโดยตรงที่เกี่ยวข้องกับรายงานของครูเกี่ยวกับการกำกับตนเองด้านพฤติกรรมมารควบคุมตนเองทางความคิดและพฤติกรรมการทำงาน คุณภาพของห้องเรียนโดยเฉพาะการจัดการห้องเรียนที่มีประสิทธิภาพของครูนั้นเชื่อมโยงกับการกำกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมากขึ้นการมีส่วนร่วมด้านพฤติกรรมของเด็กที่สูงขึ้นและใช้เวลาในห้องเรียนน้อยลง คุณภาพของห้องเรียนไม่ได้มีความสัมพันธ์กับการกำกับตนเองของเด็กเมื่อเข้าโรงเรียนและพฤติกรรมปรับตัวของเด็กในโรงเรียนอนุบาล ผลกระทบของการจัดการห้องเรียนในการสนับสนุนการพัฒนาทักษะพฤติกรรมเด็กที่มีความสำคัญในโรงเรียน

Skibbe (2011) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาผลกระทบต่อเด็กก่อนวัยเรียน การควบคุมตนเองความรู้และการเจริญเติบโตภาษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยคือ เด็กก่อนวัยเรียนจำนวน 76 คน โดยใช้การกำกับตนเองถอดรหัสความรู้ตัวอักษร คำศัพท์และการสร้างแบบจำลองเชิงเส้นลำดับชั้น (HLM) ผลการวิจัยพบว่า เด็กก่อนวัยเรียนมีคะแนนที่สูงขึ้น ดังนั้น แสดงให้เห็นว่าปีแรกและปีที่สอง การถอดรหัสความรู้ตัวอักษร คำศัพท์และการสร้างแบบจำลองเชิงเส้นลำดับชั้น (HLM) ที่เกี่ยวข้องกับการกำกับตนเองของเด็กก่อนวัยเรียนมีความสำคัญเพิ่มขึ้น

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการกำกับตนเอง สรุปได้ว่า การกำกับตนเองซึ่งอยู่พื้นฐานแนวคิดมาจากทฤษฎีการเรียนรู้ปัญญาทางสังคมเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึก และการกระทำของตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนวางไว้ การมีต้นแบบที่ดีจะเสริมสร้างทักษะ ทักษะที่ดี การจัดสภาพแวดล้อมที่ทำให้เกิดการกำกับตนเอง ต้องเป็นระบบและมีความเป็นอิสระ และเป็นกิจกรรมมีความท้าทายเหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็กนำไปสู่ความเป็นอิสระในการปฏิบัติเพื่อการกำกับตนเอง

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการกำกับตนเอง พบว่า งานวิจัยต่างประเทศที่ศึกษากับเด็กปฐมวัยพบเป็นจำนวนมาก แต่จากการศึกษาวิจัยในประเทศเพื่อพัฒนาการกำกับตนเองยังไม่ค่อยนำรูปแบบการสอนดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ในบริบทของเด็กปฐมวัยซึ่งผู้วิจัยพบเพียงหนึ่งเล่ม คือ งานวิจัยของสิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (2557)

2.4 รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง

2.4.1 ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้โดย สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (2557) มีพื้นฐานจากทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์ ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ ทฤษฎีเชิงสังคมวัฒนธรรมของไวทสกอฟและทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของ

สกินเนอร์เป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ซึ่งมีขั้นตอนการจัดกิจกรรมตามหลักการ 5 ขั้นตอน คือ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง

2.4.1.1 ทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา

Bandura (อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิบาล บัญชี, 2557: 144 - 145) นักจิตวิทยา ชาวแคนาดา เป็นผู้นำทางทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคม ซึ่งให้ความสำคัญของการปฏิสัมพันธ์ของอินทรีย์และสิ่งแวดล้อม โดยการมีปฏิสัมพันธ์ซึ่งกันและกันระหว่าง 3 องค์ประกอบ คือ พฤติกรรม (Behavior) บุคคล (Person) และสภาพแวดล้อม (Environment) และถือว่าการเรียนรู้ก็เป็นผลของปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนและสิ่งแวดล้อม ในการกำกับตนเองประกอบด้วยกระบวนการย่อย 3 กระบวนการ ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรมตามลำดับขั้นตอนดังนี้ คือ กระบวนการสังเกตตนเอง (Self-observation) กระบวนการตัดสิน (Judgment process) กระบวนการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-reaction) ดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย ตามทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของแบนดูรา จึงมีหลักการดังนี้ การจัดการกระบวนการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาความสามารถที่เด็กตระหนักรู้ภายในตนต่อการเรียนรู้โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง คำนึงถึงความพร้อม ความสนใจของตนเองในการทำกิจกรรม จนสำเร็จและเกิดความภาคภูมิใจ ซึ่งประกอบไปด้วยกระบวนการทางปัญญา (Cognition) การจูงใจ (Motivation) อารมณ์ (Emotion) และปัจจัยทางสังคม (Social factors) ที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในการทำงานและการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยให้บรรลุผลโดยคำนึงถึงธรรมชาติของผู้เรียน โดยใช้หลักการการพัฒนากำกับตนเองในด้านการตั้งเป้าหมายเพื่อการเรียนรู้ การรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ และการประเมินตนเองด้านสติปัญญาและอารมณ์ในการเรียนรู้

2.4.1.2 ทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์

Bruner (อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิบาล บัญชี, 2557: 145) เน้นหลักการกระบวนการคิด ประกอบด้วยลักษณะ 4 ประการ คือ แรงจูงใจ (Motivation) โครงสร้าง (Structure) ลำดับขั้นความต่อเนื่อง (Sequence) และการเสริมแรง (Reinforcement) บรูเนอร์ เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นความสามารถในการคิดของเด็กเกิดจากการค้นพบ หรือแก้ปัญหา โดยแบ่งขั้นพัฒนาการคิดออกเป็น 3 ขั้น คือ ขั้นการกระทำ โดยการเรียนรู้จากการกระทำและสัมผัส ขั้นการแสดงภาพในใจ ซึ่งเด็กเกิดความคิดจากการรับรู้ตามความเป็นจริงและการคิดจากจินตนาการ ขั้นการใช้สัญลักษณ์และคิดรวบยอด โดยเด็กเริ่มเข้าใจเรียนรู้ความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัวและพัฒนาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็น ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของบรูเนอร์จึงมีหลักการดังนี้ จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เด็กปฐมวัยเกิดการค้นพบโดยเด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้ตั้งเป้าหมาย และวางแผนไว้

ผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 เพื่อเป็นการค้นพบการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ชิ้นงาน สามารถประมวลข้อมูลจากการที่มีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม จนเกิดเป็นความคิดรวบยอด และเป็นการรับรู้ความเข้าใจของตนเองในการเรียนรู้

2.4.1.3 ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

Piaget (อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิรมย์ บัญชีเลขที่, 2557: 145) ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมการได้ลงมือปฏิบัติซึ่งพัฒนาการทางสติปัญญานั้นจะได้รับการพัฒนาขึ้นอยู่กับการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมวุฒิภาวะการส่งเสริมประสบการณ์การถ่ายทอดความรู้ทางสังคมและกระบวนการพัฒนาความสมดุล ดังนั้นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามทฤษฎีการเรียนรู้พัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ คือ จัดกระบวนการเรียนรู้ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กระบวนการดูดซึมประสบการณ์เดิม การปรับโครงสร้างความคิดและความเข้าใจ (Equilibration) ให้เกิดความสมดุลระหว่างการรับรู้ประสบการณ์เก่าและใหม่ เปิดโอกาสให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 และการเรียนรู้จากประสบการณ์ตรงจนเกิดเป็น การเรียนรู้ของตนเองในการสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ การลงมือปฏิบัติเพื่อการเรียนรู้และ การนำเสนอการเรียนรู้

2.4.1.4 ทฤษฎีเชิงสังคมวัฒนธรรมของไวทสกี้

Vygotsky (อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิรมย์ บัญชีเลขที่, 2557: 146) ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการผ่านการจัดสภาพแวดล้อมและการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับสิ่งแวดล้อมในสังคม รวมทั้งได้รับการสนับสนุนจากผู้ใหญ่หรือผู้ที่มีทักษะสูงกว่า โดยให้ผู้เรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทำให้เกิดรอยต่อพัฒนาการ การให้แบบอย่าง การให้ข้อเสนอแนะ การสะท้อนผลการเรียนรู้ การตรวจสอบผลการเรียนรู้ เป็นการเสริมต่อการเรียนรู้จนเกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ของตนเอง และภาษาคือเครื่องมือสำคัญสำหรับการกำกับตนเองดังนั้น การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมวัฒนธรรมของไวทสกี้ คือ จัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กตั้งเป้าหมายในการทำกิจกรรมและวางแผนการทำกิจกรรมผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม นำเสนอความคิดของตนเองและตรวจสอบผลงานกับเป้าหมายที่ตั้งไว้ โดยการบอกเล่า สนทนาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ และสรุปผลการเรียนรู้ในการทำกิจกรรม

2.4.1.5 ทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์

Skinner (อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิรมย์ บัญชีเลขที่, 2557: 146) ให้ความสำคัญกับการวางเงื่อนไขหรือการให้แรงเสริมหรือการให้รางวัลกับพฤติกรรมที่พึงปรารถนา โดยแรงเสริมเป็น ตัวแปรสำคัญในการเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้น ต้องมีการจัดสภาพของการเรียนรู้ เพื่อให้ได้รับแรงเสริม เมื่อการเรียนรู้ได้เกิดขึ้น พฤติกรรมใดที่ได้รับแรงเสริมพฤติกรรมนั้นจะเป็น

ส่วนหนึ่งของการเรียนรู้ ส่วนพฤติกรรมใดที่ไม่ได้รับแรงเสริมจะไม่อยู่นานคงทน ดังนั้น การจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองในการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของสกินเนอร์ คือ จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย การนำเสนอการเรียนรู้ และการประเมินตนเองในการทำกิจกรรม โดยครูมีหน้าที่ให้แรงเสริมและให้กำลังใจผู้เรียนในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง

จากทฤษฎีที่กล่าวมาข้างต้นมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง ซึ่งเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ คำนึงถึงความสามารถของตนเองจนสำเร็จ เกิดความภาคภูมิใจและการประเมินตนเองในการทำกิจกรรมได้

2.4.2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA

จากหลักการสำคัญในแนวคิดทฤษฎีพื้นฐาน สิริินทร์ ลัดดาภิบาล บัญญัติ (2557: 154) ได้ออกแบบและจัดทำกระบวนการในการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย โดยกำหนดเป็นขั้นตอนการจัดประสบการณ์ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1) การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) ขั้นตอนที่เด็กและครูร่วมกันจัดกิจกรรมที่หลากหลาย โดยการตั้งคำถาม การใช้เพลง การเล่านิทาน ฯลฯ การแนะนำอุปกรณ์วัสดุธรรมชาติ ที่แปลกใหม่เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจใคร่รู้ในการทำกิจกรรม วัตถุประสงค์ในขั้นนี้คือขั้นที่ทำให้เด็กอยากรู้ อยากเรียน เกิดความสนุกสนาน และกระตือรือร้นในการปฏิบัติกิจกรรม

2) การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives) ขั้นตอนที่เด็กกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อออกแบบและวางแผนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการเลือกวัสดุธรรมชาติและอุปกรณ์ที่ครูเตรียมมา วัตถุประสงค์ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กสามารถตั้งเป้าหมายได้ตรงกับความสนใจ และความสามารถตามศักยภาพของตนเอง

3) การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) ขั้นตอนที่เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะตามวัตถุประสงค์ที่ตรงกับความสนใจและความสามารถตามศักยภาพของตนเอง ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิด วางแผน ออกแบบ ในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ วัตถุประสงค์ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้ สังเกตการปฏิบัติการทำงานของตนเองเพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

4) การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation) ขั้นตอนที่เด็กนำเสนอผลงาน โดย การบอกเล่าและซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน วัตถุประสงค์ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กได้นำเสนอความคิด นำเสนอผลงาน และตรวจสอบผลงานกับเป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ก่อนการปฏิบัติกิจกรรม

5) การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment) ขั้นตอนที่ได้ประเมินผลงานจากพฤติกรรมกรรมการแสดงออกของตนเองว่ามีความสอดคล้องกับเป้าหมายหรือไม่ และประเมินการเรียนรู้ในการปฏิบัติกิจกรรมตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้ระดับความพึงพอใจ การให้เด็กสะท้อนความคิดจากผลงานศิลปะของตนเองผ่านการสนทนา การนำเสนอ วัตถุประสงค์ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กวัดและประเมินความก้าวหน้าจากผลงานที่ได้เรียนรู้อย่างเต็มที่ตามศักยภาพของเด็กแต่ละคน

จากที่กล่าวมาข้างต้นเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA โดยกำหนดเป็นขั้นตอนการจัดประสบการณ์ 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นวิธีการส่งเสริมให้เด็กมีพฤติกรรมกำกับตนเอง มีความรับผิดชอบในการทำงานต่าง ๆ ได้อย่างเป็นระบบ และมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่ต้องการได้

2.4.3 บทบาทของครูในการจัดการเรียนรู้

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ครูมีบทบาท ดังนี้ (สิรินทร์ ลัดดาภิบาล บุญเชิดชู, 2557: 155)

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA อย่างละเอียด
2. จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้มีความเพียงพอต่อจำนวนเด็กและพร้อมใช้งาน
3. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้และคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระ และ มีความสุข
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองตามลำดับขั้นตอน 5 ขั้นตอน

จากที่กล่าวมาข้างต้นรูปแบบการจัดประสบการณ์ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ฝึก กระบวนการคิด วางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง โดยครูมีหน้าที่ในการเสนอแนะ อำนวยความสะดวกทางการเรียนรู้ของเด็กเมื่อเด็กมีความต้องการ ครูมีบทบาทในการให้เด็กได้สะท้อนความคิดและความรู้สึกในการกำกับตนเองออกมาทางภาษาจากการสัมภาษณ์และการตั้งคำถาม

2.4.4 บทบาทของผู้เรียนรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง

การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยจะต้องได้รับการพัฒนาด้านการกำกับตนเอง 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการตั้งเป้าหมาย ด้านการสังเกตตนเอง ด้านการตัดสินใจตนเองและด้านการตอบสนองต่อตนเอง ดังนั้น ผู้เรียน

จึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในแต่ละขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้ โดยผู้เรียนมีบทบาท ดังนี้ (สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู, 2557: 156 - 157)

2.4.4.1 บทบาทของผู้เรียนในขั้นการกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ ผู้เรียนมีบทบาทในการกระตุ้นหรือรื้อฟื้นในการทำกิจกรรม เกิดความอยากรู้อยากเรียนโดยร่วมกันตอบคำถามในประเด็นต่าง ๆ ที่จะค้นหาคำตอบ

2.4.4.2 บทบาทของผู้เรียนในการสร้างวัตถุประสงค์เพื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาท ในการออกแบบและวางแผนการทำกิจกรรมการเรียนรู้ มีบทบาทในการตัดสินใจเลือกอุปกรณ์ เลือกกิจกรรม สามารถตั้งเป้าหมายได้ตรงกับความสนใจและความสามารถตามศักยภาพของตนเอง

2.4.4.3 บทบาทของผู้เรียนในขั้นการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาท ในการปฏิบัติกิจกรรมจากการตั้งเป้าหมายจากลงมือปฏิบัติรูปแบบกิจกรรมที่หลากหลาย เป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเพื่อให้เด็กเกิดความสุขสนุกสนานและปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุเป้าหมาย

2.4.4.4 บทบาทของผู้เรียนในขั้นตอนการนำเสนอการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาท ในการนำเสนอความคิด นำเสนอผลงาน นำเสนอกระบวนการปฏิบัติกิจกรรม โดยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การบอกเล่า การซักถามแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อนและตรวจสอบงานกับเป้าหมายที่ตนตั้งไว้

2.4.4.5 บทบาทของผู้เรียนในขั้นประเมินผลการเรียนรู้ ผู้เรียนมีบทบาท ในการประเมินตนเองโดยการให้เด็กสะท้อนความคิดจากผลงานศิลปะของตนเองผ่านการสนทนา การนำเสนอ การบอกเล่า การตอบคำถามจากครู การให้ระดับความพึงพอใจ

บทบาทของผู้เรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA แต่ละขั้นตอน การจัดประสบการณ์ เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยครูมีหน้าที่อำนวยความสะดวกเรื่องสื่อและอุปกรณ์ต่าง ๆ และการให้กำลังใจเด็กในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง

2.5 ความคิดสร้างสรรค์

2.5.1 ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์ (Creative thinking) ได้รับความสนใจและเป็นที่ยอมรับต่อการปรับตัวและการคิดค้นนวัตกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็น ซึ่งมีผู้นิยามความหมายของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

อารี พันธุ์ณี (2557: 235) ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความคิดจินตนาการ ในการประยุกต์ที่สามารถนำไปสู่สิ่งประดิษฐ์คิดค้นพบใหม่ ๆ ทางเทคโนโลยี เป็นความคิดในลักษณะที่คนอื่นคาดคิดไม่ถึง หรือมองข้าม เป็นความคิดหลากหลาย คิดไว้วางใจ เน้นทั้งปริมาณและคุณภาพ

Guilford (1967: 61, อ้างถึงใน อึ้งถึงใน อึ้งพิงษ์ จันเปรี๊ยะ, 2555: 8) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะความคิดอเนกนัย คือ ความคิดหลายอย่าง หลายแง่ หลายมุม คิดได้กว้างไกล ซึ่งลักษณะความคิดเช่นนี้จะนำไปสู่ความคิดการประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ รวมถึงการคิดค้นพบวิธีการแก้ปัญหาได้สำเร็จด้วยและอธิบายเกี่ยวกับความคิดอเนกนัยว่าประกอบด้วย ความคิดริเริ่ม (Originality) ความคิดคล่องตัว (Fluency) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) และความคิดละเอียดลออ (Elaboration)

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของเด็กปฐมวัย ในการคิดสิ่งที่แตกต่างกันไปจากเดิมในหลาย ๆ แง่มุม ด้วยการผสมผสานจากการใช้ความรู้โดยผ่านกระบวนการเชื่อมโยงประสบการณ์รอบตัว มาปรับปรุงตัดแปลง บูรณาการจนเกิดเป็นสิ่งใหม่ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่า

2.5.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์

แนวความคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้อธิบายถึงแนวคิดในแง่ที่แตกต่างกันโดยสามารถสรุปแนวคิดและทฤษฎี ความคิดสร้างสรรค์ที่สำคัญไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของทอร์แรนซ์ (Torrance's Creative Thinking Theory) ทอร์แรนซ์ได้กำหนดขั้นตอนของความคิดสร้างสรรค์ออกเป็น 4 ขั้น ดังนี้ (Torrance, 1962: 47, อ้างถึงใน รัฐนนท์ สว่างผล, 2558: 23)

1.1 ขั้นเริ่มต้น เป็นขั้นที่เกิดจากความรู้สึกต้องการหรือความไม่เพียงพอ ในสิ่งที่ทำให้บุคคลเริ่มคิด และจะพยายามรวบรวมข้อเท็จจริง เรื่องราว แนวคิดต่าง ๆ ที่มีอยู่เข้าด้วยกัน เพื่อหาความกระจ่างในปัญหา ซึ่งขั้นนี้ผู้คิดยังไม่ทราบว่าจะผลที่เกิดขึ้นจะเป็นอย่างไรและอาจใช้เวลานานจนบางครั้งจะเกิดขึ้นโดยผู้คิดไม่รู้สึกรู้ตัว

1.2 ขั้นครุ่นคิด เป็นระยะที่ความรู้ ความคิดและเรื่องราวต่าง ๆ ที่รวบรวมไว้มาประสมกลมกลืนเข้าเป็นรูปร่าง ทำให้ผู้คิดต้องใช้ความคิดอย่างหนักและบางครั้งความคิดนี้อาจหยุดชะงักไปเฉย ๆ เป็นเวลานานแล้วกลับเกิดขึ้นใหม่อีก

1.3 ขั้นเกิดความคิด เป็นระยะกำลังครุ่นคิดแล้วเกิดความคิดผุดขึ้นมาทันทีทันใดและผู้คิดมองเห็นความสัมพันธ์ของความคิดใหม่ที่เข้ากับความคิดเก่า ๆ ซึ่งมีผู้คิดแล้วการมองเห็นความสัมพันธ์ในแนวคิดใหม่นี้เกิดขึ้นทันทีทันใดโดยผู้คิดไม่ได้นึกฝันว่าจะเกิดขึ้นเลย

1.4 ขั้นปรุงแต่ง เมื่อเกิดความคิดใหม่แล้ว ผู้คิดจะขัดเกลาหรือต่อเติมเสริมแต่งให้ความคิดนั้นรัดกุม เข้าใจง่าย และพัฒนาให้ดีขึ้นต่อไป หรือในขั้นนี้บางครั้งอาจมีการทดลองเพื่อประเมินการแก้ปัญหาเพื่อเลือกความคิดที่สมบูรณ์ที่สุด ซึ่งความคิดเหล่านี้จะก่อให้เกิดการประดิษฐ์ผลงานที่แปลกใหม่ทั้งทางวิทยาศาสตร์ ศิลปะ วรรณกรรม และดนตรี เป็นต้น

2. ทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของเจเลนและเออร์บัน การวัดระดับความคิดสร้างสรรค์ของเด็กไทยโดยใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพ TCT-DP) กล่าวว่า กระบวนการคิดทางสมอง (Mental Domain) สามารถแจกแจงและวัดความคิดสร้างสรรค์แยกออกมาได้ 3 ด้านหลัก ดังนี้ (Torrance, 1962: 47, อ้างถึงใน รัฐนนท์ สว่างผล, 2558: 24)

2.1 ด้านความรู้ความจำหรือพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ประกอบด้วย

2.1.1 การคิดแบบเอนกนัย หมายถึง ความเข้าใจ สร้างเรื่องราว การประยุกต์คิดแปลงสิ่งต่าง ๆ และการคิดเชิงวิเคราะห์

2.1.2 การคิดแบบเอนกนัยในการตีความ การกระหายใคร่รู้ การคิดแปลกแตกต่างไปไม่เหมือนปกติธรรมดา การไม่ชอบอยู่ในข้อกำหนดกฎเกณฑ์หรือข้อบังคับ การสังเคราะห์รวบรวมสิ่งใหม่ ๆ และลักษณะการมองเห็นสังเกตเห็นและนำมาใช้ประโยชน์ได้ของสิ่งต่าง ๆ

2.2 ด้านอารมณ์จิตใจหรือเจตคติ (Affective Domain or Emotionality) ประกอบด้วยความนึกคิดเชิงบวกอย่างสร้างสรรค์ ความคิด ความเข้าใจที่เกิดขึ้นเองจากภายในและความคิดแปลกแตกต่างไปไม่เหมือนปกติธรรมดา ความคิดเหล่านี้เกี่ยวข้องกับความรู้สึกทางอารมณ์ ซึ่งอาจจะเป็นรูปแบบของความสนุกสนาน ความซึ่มซาบเข้าใจหรือระดับความรู้สึกที่อ่อนไหวต่อสิ่งต่าง ๆ รวมถึงความประทับใจด้วย

2.3 ด้านความมุ่งมั่นตั้งใจ (Conative or Volitional Domain) สามารถแสดงออก ได้จากความกระหายใคร่รู้ การมีพลังของการคิดและการคิดได้รวดเร็วขั้นแข็ง ซึ่งแสดงให้เห็นและ วัดได้ชัดเจนในเรื่องของความกระหายใคร่รู้ตอบสนองได้ทันทีทันใด ความกล้าเสี่ยงกล้าออกนอกกรอบที่กำหนด และลักษณะของการพยายามแข่งขันแข่งสู้ให้สำเร็จ

จากทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์มีอยู่ในทุกคนซึ่งเป็นความคิดที่อิสระตามสภาพที่แท้จริง ไม่ยึดติดกับสิ่งใดและสามารถส่งเสริมและพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ให้เกิดขึ้นได้อย่างเต็มที่ โดยที่ไม่ให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

2.5.3 องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์

Guilford (1969: 145-151, อ้างถึงใน ธีรพงษ์ จันเปรียง, 2555: 10-12) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ

1. **ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency)** หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้อย่างคล่องแคล่ว รวดเร็ว และมีปริมาณที่มากในเวลาที่ยำกัก แบ่งเป็น

1.1 **ความคิดคล่องแคล่วทางด้านถ้อยคำ (Word Fluency)** ความสามารถในการใช้ถ้อยคำอย่างคล่องแคล่ว

1.2 ความคิดคล่องแคล่วทางการโยงความสัมพันธ์ (Associational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดหาถ้อยคำที่เหมือนกันหรือคล้ายกันได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้ภายในเวลาที่กำหนด

1.3 ความคิดคล่องแคล่วทางการแสดงออก (Expressional Fluency) เป็นความสามารถในการใช้วลี หรือประโยค และนำคำมาเรียงกันอย่างรวดเร็วเพื่อให้ได้ประโยคที่ต้องการ

1.4 ความคิดคล่องแคล่วในการคิด (Ideational Fluency) เป็นความสามารถที่จะคิดในสิ่งที่ต้องการภายในเวลาที่กำหนด ความคล่องในการคิดมีความสำคัญต่อการแก้ปัญหา เพราะในการแก้ปัญหามันจะต้องแสวงหาคำตอบหรือวิธีแก้ไขหลายวิธี และต้องนำวิธีการเหล่านั้นมาทดลองจนกว่าจะพบวิธีการที่ถูกต้องตามที่ต้องการ ความคิดคล่องแคล่วนับว่าเป็นความสามารถอันดับแรกในการที่จะพยายามเลือกให้ได้ความคิดที่ดีและเหมาะสมที่สุด กล่าวคือ ก่อนอื่นต้องคิดออกมาให้ได้มากหลายอย่างและแตกต่างกัน แล้วจึงนำเอาความคิดที่ได้ทั้งหมด มาพิจารณาแต่ละอย่าง เปรียบเทียบกันว่าความคิดอันใดจะเป็นความคิดที่ดีที่สุดและให้ประโยชน์คุ้มค่าที่สุด โดยคำนึงถึงหลักเกณฑ์ในการพิจารณา เช่น ประโยชน์ที่ได้รับ การลงทุน ความยากง่าย บุคลากร เป็นต้น ความคิดคล่องแคล่วนอกจากจะช่วยให้ได้เลือกคำตอบที่ดีและเหมาะสมที่สุดแล้ว ยังช่วยจัดหาทางเลือกอื่น ๆ ที่อาจเป็นไปได้อีกด้วย ยกตัวอย่างเช่น ในการแก้ปัญหาใด ๆ ก็ตามเรามักจะพยายามหาวิธีการแก้หลาย ๆ วิธี โดยเราให้โอกาสในการเลือกเป็นอันดับลดหลั่นกันลงมา เช่น ถ้าเราไม่สามารถทำได้อย่างวิธีที่ 1 วิธีที่ 2 ก็อาจนำมาทดลองใช้ได้ หรือวิธีที่ 3 ก็ยังเป็นที่น่าสนใจถ้าวิธีที่ 2 ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ เหล่านี้เป็นต้น ความคิดคล่องแคล่วช่วยให้มีข้อมูลมากพอในการเลือกสรรแล้วยังมีช่องทางอื่นที่เป็นไปได้ให้เลือกรด้วย นับได้ว่า ความคิดคล่องแคล่วเป็นความสามารถเบื้องต้นที่จะนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพหรือความคิดสร้างสรรค์นั่นเอง

2. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดหาคำตอบได้หลายประเภทและหลายทิศทาง แบ่งออกเป็น

2.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นทันที (Spontaneous Flexibility) เป็นความสามารถที่จะพยายามคิดได้หลายอย่าง อย่างอิสระ เช่น คนที่มีความคิดยืดหยุ่นในด้านนี้จะคิดว่าประโยชน์ของก้อนอิฐมีอะไรบ้าง หลายอย่างและคิดได้หลายทิศทาง ในขณะที่คนซึ่งไม่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้เพียงอย่างเดียวหรือสองอย่างเท่านั้น

2.2 ความคิดยืดหยุ่นทางการดัดแปลง (Adaptive Flexibility) เป็นความสามารถที่จะคิดได้หลากหลายและสามารถคิดดัดแปลงจากสิ่งหนึ่งไปเป็นหลายสิ่งได้ ซึ่งคนที่มีความคิดยืดหยุ่นจะคิดได้ไม่ซ้ำกัน ยกตัวอย่างเช่น

คำถาม ในเวลา 5 นาที ท่านลองคิดว่าท่านสามารถจะใช้หาทำอะไรได้บ้าง

คำตอบ กระจุง กระจาด ตะกร้า กล่องใส่ดินสอ กระจอมเก็บน้ำ เตียงนอน
ตู้ โซฟา โต๊ะเครื่องแป้ง เก้าอี้นอนเล่น ตะกร้อ ชะลอม กรอบรูป กีบติดผม ด้ามไม้เทนนิส
ด้ามไม้แบดมินตัน เอาคำตอบดังกล่าวมาจัดเป็นประเภทก็จะจัดได้ 5 ประเภทดังนี้

ประเภทที่ 1 เฟอร์นิเจอร์ คือ เตียงนอน ตู้ โต๊ะเครื่องแป้ง เก้าอี้นอนเล่น โซฟา

ประเภทที่ 2 เครื่องใช้ คือ กระจุง กระจาด ตะกร้า กระจอมเก็บน้ำ

ประเภทที่ 3 เครื่องกีฬา คือ ตะกร้อ ด้ามไม้เทนนิส ด้ามไม้แบดมินตัน

ประเภทที่ 4 เครื่องประดับ คือ กรอบรูป กีบติดผม

ประเภทที่ 5 เครื่องเขียน คือ กล่องใส่ดินสอ

เห็นได้ว่า ความคิดยืดหยุ่นเป็นตัวเสริมให้ความคิดคล่องแคล่ว มีความ
แปลกแตกต่างออกไปหลีกเลี่ยงการซ้ำซ้อนหรือเพิ่มคุณภาพความคิดให้มากขึ้น ด้วยการจัดเป็น
หมวดหมู่และมีหลักเกณฑ์ยิ่งขึ้น ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่นเป็นความคิดพื้นฐานที่จะ
นำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ คือ ได้หลายหมวดหมู่ หลายประเภท ตลอดจนสามารถเตรียมทางเลือกไว้
หลาย ๆ ทางความคิดยืดหยุ่น จึงเป็นความคิดเสริมคุณภาพให้ดีขึ้น

3. ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึง ลักษณะความคิดที่แปลกใหม่และ
แตกต่างไปจากความคิดธรรมดา เป็นความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ความคิดริเริ่มอาจ
เกิดจากการนำเอาความรู้เดิมมาคิดดัดแปลงประยุกต์ให้เกิดเป็นสิ่งใหม่ขึ้น เช่น การคิดเครื่องบิน
ได้สำเร็จก็ได้แนวคิดมาจากการทำเครื่องบินร่อน เป็นต้น ความคิดริเริ่ม เป็นลักษณะความคิดที่เกิดขึ้น
เป็นครั้งแรก เป็นความคิดที่แปลกแตกต่างจากความคิดเดิมและอาจไม่เคยมีใครนึกหรือคิดถึงมาก่อน
ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยลักษณะความกล้าคิด กล้าลอง เพื่อทดสอบความคิดของตน บ่อยครั้งที่
ความคิดริเริ่มจำเป็นต้องอาศัยความคิดจินตนาการหรือที่เรียกว่า จินตนาการประยุกต์ คือ ไม่ใช่คิด
เพียงอย่างเดียว แต่จำเป็นต้องคิดสร้างและหาทางทำให้เกิดผลงาน ตัวอย่างเช่น เคยมีผู้กล่าวว่าคน
ที่คิดอยากจะทำบินนั้นประหลาดและไม่มีทางเป็นไปได้ แต่ต่อมาพี่น้องตระกูลไรท์ก็สามารถคิดประดิษฐ์
เครื่องบินได้สำเร็จ

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเพื่อ
ตกแต่งหรือขยายความคิดหลักให้ได้ความหมายสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ความคิดละเอียดลออเป็นคุณลักษณะ
ที่จำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างผลงานที่มีความแปลกใหม่ให้สำเร็จ

Jellen and Urban (1986: 141, อ้างถึงใน ปิยวรรณ อภินันท์รุ่งโรจน์, 2555:
65-68) ได้ศึกษาถึงองค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. ความคิดริเริ่ม (Originality) เป็นความคิดแปลกใหม่แตกต่างไปจากเดิม
ไม่ซ้ำกับบุคคลอื่นอาจจะเป็นการนำความรู้มาดัดแปลงและประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้น

2. ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึง ปริมาณความคิดไม่ซ้ำกันในเรื่องเดียวกัน แบ่งเป็น 4 ชนิด คือ

- 2.1 ความคิดคล่องตัวในด้านถ้อยคำ
- 2.2 ความคิดคล่องตัวในด้านการโยงความสัมพันธ์
- 2.3 ความคิดคล่องตัวทางการแสดงออก
- 2.4 ความคล่องแคล่วรวดเร็วในการคิด

3. ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึง แบบหรือประเภทของการคิดแบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

- 3.1 ความคิดยืดหยุ่นที่เกิดขึ้นในทันทีทันใด
- 3.2 ความคิดยืดหยุ่นในการตัดแปลงความรู้ หรือประสบการณ์ให้เกิดประโยชน์

หลาย ๆ ด้าน

4. ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) หมายถึง ความคิดในรายละเอียดเป็นขั้นตอนสามารถอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน หรือเป็นแผนงานที่สมบูรณ์ขึ้น จัดเป็นรายละเอียดที่นำมาตกแต่งขยายความคิดริเริ่มให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. ความไวต่อปัญหา (Sensitivity to problem)
6. ความสามารถในการให้นิยามใหม่ (Redefinition)
7. ความซึมซาบ (Penetration)
8. ความสามารถในการทำนาย (Prediction)
9. การมีอารมณ์ขัน
10. ความมุ่งมั่น

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่าความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วย ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่มและความคิดละเอียดลออ โดยความคิดคล่องแคล่วเป็นความสามารถเบื้องต้นนำไปสู่ความคิดที่มีคุณภาพโดยมีความคิดยืดหยุ่นเป็นตัวเสริมให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ที่แปลกแตกต่างกัน ส่วนความคิดริเริ่มนั้นเป็นความคิดครั้งแรกที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมทำให้เกิดการประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ ๆ ขึ้นมาและความคิดละเอียดลออ ทำให้ความคิดนั้นมีรายละเอียดในการคิดมากขึ้น

2.5.4 พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์

Torrance (1962: 84-103, อ้างถึงใน รัฐนนท์ สว่างผล, 2558: 20) สรุปลักษณะ พัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์ของเด็กในวัยต่าง ๆ ดังนี้

เด็กวัยทารก - วัยก่อนเข้าเรียน (อายุ 0 - 6 ปี)

ตั้งแต่แรกเกิด- 2 ปี เด็กจะเริ่มมีจินตนาการในวัยนี้ในช่วงขวบแรกเด็กต้องการรู้เรื่องต่าง ๆ พยายามเลียนแบบเสียงและจังหวะ เมื่ออายุสองขวบ เด็กต้องการให้มีอะไรพิเศษเกิดขึ้น เด็กต้องการกระตือรือร้นที่จะได้สัมผัส ชิมและดูทุกสิ่งทุกอย่าง เด็กมีความอยากรู้อยากเห็นแต่วิธีการแสดงออกนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของเด็กแต่ละคน

อายุ 2-4 ปี เด็กเรียนรู้เกี่ยวกับโลกโดยประสบการณ์ตรงและทำสิ่งนั้น ๆ ซ้ำ โดยการเล่นที่ใช้จินตนาการ เด็กตื่นตัวกับสิ่งแปลกใหม่ตามธรรมชาติ ช่วงความสนใจของเด็กจะสั้น โดยเปลี่ยนจากการเล่นอย่างหนึ่งไปเล่นอีกอย่างหนึ่งเสมอ เด็กเริ่มพัฒนาความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง เด็กวัยนี้มักทำในสิ่งที่เกินความสามารถของตนเอง ทำให้เกิดความรู้สึกโกรธและคับข้องใจ

อายุ 4-6 ปี เด็กเริ่มสนุกสนานกับการวางแผน การเล่น การทำงานเด็กเรียนรู้บทบาทของผู้ใหญ่โดยการเล่นสมมติ มีความอยากรู้อยากเห็นสิ่งที่เป็นจริงและถูกต้องเด็กสามารถเชื่อมโยงเหตุการณ์ต่าง ๆ แม้ว่าจะไม่เข้าใจเหตุผลนัก เด็กทดลองเล่นบทบาทต่าง ๆ โดยใช้จินตนาการของตัวเอง

จากข้อความดังกล่าว สรุปได้ว่าพัฒนาการของความคิดสร้างสรรค์จะพัฒนาได้สูงสุดในช่วงปฐมวัย ดังนั้นจึงให้ความสนใจขั้นของการพัฒนาความคิดตลอดจนธรรมชาติของ เด็กปฐมวัย กับความคิดสร้างสรรค์ เพื่อสามารถให้การส่งเสริมเด็กได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.5.5 เครื่องมือที่ใช้ในการวัดความคิดสร้างสรรค์

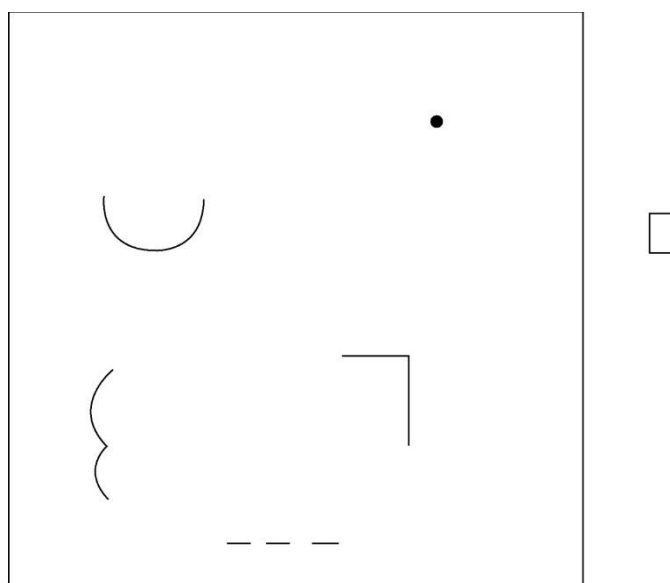
เครื่องมือวัดความคิดสร้างสรรค์ที่ใช้กันอย่างแพร่หลายเป็นที่รู้จักกันทั่วไป ได้แก่ The Torrance Tests of Creative Thinking (TTCT) และ The Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP)

ซึ่งมีรายละเอียดของเครื่องมือแต่ละชนิดดังนี้ (ดิลก ดิลกานนท์, 2534: 27-44, อ้างถึงใน รัฐนนท์ สว่างผล, 2558: 28-30)

2.5.5.1 The Torrance Tests of Creative Thinking (TTCT) เครื่องมือนี้สร้างขึ้นโดย Torrance ตามนิยามความคิดสร้างสรรค์ที่ว่า “ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระบวนการที่ไวต่อปัญหา เป็นการมองเห็นความแตกต่าง ข้อบกพร่องหรือความไม่สอดคล้องกันในสิ่งเร้าของบุคคล” ลักษณะของเครื่องมือประกอบด้วยแบบทดสอบที่เป็นภาษา จำนวน 7 กิจกรรมและแบบทดสอบรูปภาพ จำนวน 3 กิจกรรม

2.5.5.2 The Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP) เป็นแบบทดสอบชุดนี้สร้างขึ้นโดย Jellen & Urban ซึ่งต้นฉบับเป็นภาษาเยอรมัน แบบทดสอบชุดนี้สร้างขึ้นตามนิยามที่ว่า “ความคิดสร้างสรรค์หมายถึงการคิดอย่างมีอิสระ (Productive Thinking)

ในเชิงนวัตกรรมจินตนาการและความคิดอเนกนัย ซึ่งรวมถึงความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดริเริ่ม ความคิดละเอียดประณีต ความกล้าเสี่ยง (Risk-Taking) และอารมณ์ขัน (Humor)” ลักษณะของแบบทดสอบนี้จะกำหนดให้ผู้เข้าสอบแสดงความสามารถทางการคิดอย่างมีอิสระของเขา ด้วยการต่อเติมภาพที่กำหนดให้ ซึ่งเป็นกรอบสี่เหลี่ยมจัตุรัสขนาด 5x5 นิ้ว ภายในกรอบสี่เหลี่ยมจะมี ภาพเส้นและจุดอยู่ 5 แห่ง โดยอยู่ภายนอกกรอบสี่เหลี่ยมอีก 1 แห่ง รวมเป็น 6 แห่ง ตามภาพที่ 2

ภาพที่ 2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ The Test for Creative Thinking-Drawing Production (TCT-DP) ของ Jellen and Urban

ที่มา: Jellen and Urban (1986: 140, อ้างถึงใน ปิยวรรณ อภินันท์รุ่งโรจน์, 2555: 68-71)

Jellen and Urban (1986: 140 อ้างถึงใน ปิยวรรณ อภินันท์รุ่งโรจน์, 2555: 65-68) ได้ให้ความหมายและคำจำกัดความที่ชัดเจนของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP ที่ท่านสร้างขึ้นไว้ คือ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP เป็นแบบทดสอบปลายเปิด ออกมาเป็นผลงานจากความคิดแบบอเนกนัย ซึ่งเป็นกระบวนการคิดที่สำคัญที่ส่งผลให้เกิดความยุติธรรม ในการทดสอบเด็กต่างวัฒนธรรม ซึ่งเห็นตัวอย่างได้ชัดจากเด็กที่มีความสามารถพิเศษ จากการสำรวจ แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่ถูกต้องมีใช้กันอยู่โดยทั่วไป อาจกล่าวได้ว่าขาดแคลนแบบทดสอบที่สามารถแสดงให้เห็นถึงความหมายของความคิดสร้างสรรค์ที่ครอบคลุมทุกด้าน ขาดแคลนแบบทดสอบที่ประเมินค่าได้ง่าย ก็ไม่สามารถเป็นแบบทดสอบที่สำคัญหรือดีที่สุดได้ เพราะใช้ทดสอบผ่านความคิดสร้างสรรค์ผลของการวาดภาพเพียงอย่างเดียวเท่านั้น โดยทั่วไป Jellen and Urban ช่วยให้เกิดความยุติธรรมต่อผู้ทดสอบความคิดสร้างสรรค์ที่มีความแตกต่างกันในด้านต่าง ๆ

โดยการให้ความสนใจและมีการประเมินค่าที่ตัดความลำเอียงต่าง ๆ ออกไป คือ ด้านวัฒนธรรมและเพศออกไป นักวิจัยทั้งสองยังกล่าวว่า เครื่องมือทดสอบนี้มีความเที่ยงตรงถูกต้อง เชื่อถือได้และยังเป็นเครื่องมือที่ใช้ได้อย่างประหยัดค่าใช้จ่ายอีกด้วย

ผู้วิจัยเลือกใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) เนื่องจากเป็นแบบทดสอบมาตรฐานที่เหมาะสมกับทุกช่วงวัยโดยเฉพาะระดับปฐมวัยที่เน้นการวาดภาพต่อเติมตามความคิดของผู้ทดสอบซึ่งสอดคล้องกับขั้นตอนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยมีการตั้งเป้าหมายสร้างสรรค์ออกแบบผลงานจากการวาดภาพที่ตรงกับความสนใจและความสามารถตามศักยภาพในแต่ละกิจกรรมที่ครูจัดขึ้น

2.5.6 หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์

หลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้รับการกระตุ้นให้มีความคิดสร้างสรรค์ วัยเด็กเป็นวัยที่มีความสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับปฐมวัย เป็นวัยนาที่ทองของชีวิต เป็นวัยพื้นฐานของพัฒนาการด้านต่าง ๆ เป็นวัยที่เหมาะสมอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งมีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาหลายท่านที่กล่าวถึงหลักการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

Mccandless and Evans (1978, อ้างถึงใน ศิริประภาพรธรรม ตุ่มวิจิตร, 2552: 23) ได้เสนอแนะว่า ความคิดสร้างสรรค์สามารถพัฒนาได้และสนับสนุนแนวคิดของ Piaget ที่ว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์เป็นเป้าหมายของการศึกษา ซึ่งต้องควรสนับสนุนให้เกิดขึ้นในโรงเรียน เพราะโรงเรียนสามารถส่งเสริมให้มีการพัฒนาได้ทั้งทางตรงและทางอ้อม ในทางตรง คือ การสอน การฝึกฝน การอบรม และในทางอ้อม คือ การสร้างบรรยากาศและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความเป็นอิสระในการเรียนรู้

Torrance (1973, อ้างถึงใน วลีสา จิรตกิตติวงศ์, 2558: 31-32) ได้เสนอหลักการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ไว้ 3 ลักษณะ

1. ความไม่สมบูรณ์ การเปิดกว้าง (Incompleteness Openness) กิจกรรมประเภทนี้ จะทำให้เกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์เพราะความไม่สมบูรณ์นี้สามารถพบได้ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน หรือพบในรูปแบบ เรื่องราว วัสดุ การสอน ตัวครูหรือคำถาม การจัดสภาพห้องเรียน สนามเด็กเล่น ความไม่สมบูรณ์จะช่วยกระตุ้น ให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ให้อยากรู้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีกลวิธีดังนี้

1.1 กลวิธีสอนก่อนเริ่มบทเรียน เช่น การใช้คำถามยั่วๆ ทำท่าย ให้คาดการณ์คิดพิจารณาหลาย ๆ แง่มุมเผชิญกับสิ่งที่ไม่ชัดเจน ทำสิ่งที่คุ้นเคยให้แปลก

1.2 กลวิธีระหว่างเรียน เช่น ตอบคำถามอย่างอิสระ ทำสิ่งแปลก ๆ เพิ่มขึ้น การมองเหตุการณ์ให้เป็นประโยชน์ กระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์แทนการยอมรับ

1.3 กลวิธีที่เหมาะสมกับบทเรียน เช่น เล่น ตอบสนองให้ดีกว่าเก่า มองให้ไกล และลึก แสวงหาคำตอบที่ดี ทดลองและทดสอบ เป็นต้น

2. การสร้างหรือผลิตบางสิ่งบางอย่างขึ้นมาและใช้ให้เป็นประโยชน์ (Production Something and Using It) เป็นการให้ผู้เรียนสร้างหรือผลิตงานบางอย่างขึ้นมา สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้สำหรับนักเรียนระดับประถมและมัธยมต้น มี 3 ขั้นตอนคือ

2.1 ผู้เรียนได้รับอนุญาตให้ทำกิจกรรมร่วมกับเพื่อนในชั้นเรียนเพื่อสร้างความคิดขึ้น

2.2 นักเรียนแต่ละคนคิดให้ลึกซึ้งลงไปด้วยตัวของเขาเองเกี่ยวกับสิ่งนั้น นักเรียนจะได้รับการกระตุ้นให้ทำบางอย่างจากสิ่งที่คิดสร้างขึ้นในขั้นที่ 2

3. การใช้คำถามของเด็ก (Using Pupil Question) เด็กจะเรียนรู้ทักษะในการค้นหาคำตอบโดยการถามแต่เมื่อมาถึงโรงเรียนครูมักจะเป็นผู้ถามคำถามส่วนใหญ่ เด็กมีโอกาสถามน้อย ดังนั้น ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ถามคำถาม และเด็กจะภูมิใจในการค้นหาคำตอบด้วยตนเอง ครูไม่ต้องตอบคำถามเด็กทันที แต่ครูควรหาวิธีที่ยืดหยุ่นหรือใช้คำถามกลับเพื่อให้เด็กหาคำตอบเอง จากแหล่งที่เด็กสามารถค้นหาคำตอบด้วยตนเอง เป็นอีกวิธีหนึ่งที่เด็กพอใจและเรียนรู้อย่างสร้างสรรค์

Rogers (1970: 69-82; Torrance, 1959, อ้างถึงใน อารี พันธมณี, 2545: 91-92)

1. ยอมรับและเชื่อมั่นในความสามารถของเด็กแต่ละคน แสดงให้เห็นว่าความคิดของเด็กนั้น มีคุณค่าและนำมาใช้ประโยชน์ได้

2. สร้างบรรยากาศที่เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้

3. ส่งเสริมให้เด็กถามและให้ความสนใจกับคำถามที่แปลกใหม่ของเด็ก

4. กระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง เปิดโอกาสและเตรียมการให้เด็กเรียนรู้ ด้วยตนเอง ครูเปลี่ยนบทบาทเป็นผู้ชี้แนะ

5. ส่งเสริมให้เด็กใช้จินตนาการในการคิดสร้างสรรค์ผลงาน

Blaunt and Klausmier (1965 อ้างถึงใน ศิริประภาพรธรรม ตุ่มวิจิตร, 2552: 24) เสนอวิธีส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์ ดังนี้

1. สนับสนุนการแสดงความคิดหลาย ๆ ด้าน ตลอดจนการแสดงออกทางอารมณ์

2. เน้นสถานการณ์ที่ส่งเสริมความสามารถอันจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ เช่น ความคิดริเริ่ม เป็นต้น ตลอดจนไม่จำกัดการแสดงออกของนักเรียนเป็นไปในรูปแบบเดียวกันตลอด

3. อย่างพยายามหล่อหลอมหรือกำหนดแบบให้นักเรียนมีความคิดและบุคลิกภาพเหมือนกันไปหมดทุกคน แต่ควรสนับสนุนและส่งเสริมการผลิตสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ตลอดจนความคิดและวิธีการคิดแปลก ๆ ใหม่ ๆ

4. อย่าเข้มงวดกวดขันหรือยึดมั่นอยู่กับจารีตประเพณี ซึ่งยอมรับการกระทำหรือผลงานอยู่เพียง 1 2 หรือ 3 อย่างเท่านั้น สิ่งอื่นสิ่งใดนอกเหนือจากแบบแผนเป็นสิ่งที่ผิดไปเสียหมด

5. อย่าสนับสนุนหรือให้รางวัลแต่เฉพาะผลงานหรือการกระทำ ซึ่งมีผู้ทดลองทำเป็นที่นิยมกันมาแล้ว ผลงานแปลก ๆ ใหม่ ๆ ก็จะได้มีโอกาสได้รับรางวัลหรือคำชมเชยด้วย

ดังนั้นกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธี ขึ้นอยู่กับบทบาทของครูซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นความสนใจของเด็กเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่หลากหลาย ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างบรรยากาศที่เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออก ทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้

2.5.7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.5.7.1 งานวิจัยในประเทศ

ศิริประภาพรธรรม ตุ่มวิจิตร (2552) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 อายุระหว่าง 4-5 ปี ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2551 โรงเรียนอนุบาล พิบูลเวศม์ จำนวน 15 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้ง และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ (TCT - DP) ของเจเลนและเออร์บัน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะการประดิษฐ์ดอกไม้แห้งสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ชลธิชา ชิวปรีชา (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชายและหญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 การศึกษา 2553 โรงเรียนบ้านดอนสง่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1 จำนวน 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากใบตองและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพ (TCT - DP) ของเจเลนและเออร์บัน ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากใบตองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สำเร็จ หงษ์ขาว (2557) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 2 การศึกษา 2555 โรงเรียนบ้านหนองตะคร้อ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 3 จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ใน

การเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แผนการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ แบบประเมินความคิดสร้างสรรค์และแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วลีสา จิรัตกิตวงศ์ (2558) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ เด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3 ปีการศึกษา 2557 โรงเรียนเอกชนแห่งหนึ่งซึ่งเป็นเด็กที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง 45 คนและมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ 45 คน รวม 90 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย 1) แผนการจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์ 3 รูปแบบ คือ แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ แผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ ประกอบการคิดแบบหมวกหกใบ และแผนการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ประกอบการคิดแบบ หมวกหกใบควบคู่กับการเสริมแรงโดยใช้เบียร์รณกร 2) แบบบันทึกพฤติกรรมการตอบคำถามของเด็ก และ 3) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ในแต่ละรูปแบบหลังการทดลองมีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) เด็กปฐมวัยที่ได้รับรูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่แตกต่างกัน มีความคิดสร้างสรรค์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยพบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ประกอบการคิดแบบหมวกหกใบควบคู่การเสริมแรงโดยใช้เบียร์รณกรและเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ประกอบการคิดแบบหมวกหกใบ มีความคิดสร้างสรรค์สูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์เพียงอย่างเดียว 3) เด็กปฐมวัยที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมละคร สร้างสรรค์ในแต่ละรูปแบบมีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันและไม่พบปฏิสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์กับระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ส่งผลต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5.7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

Kelley (1986) ศึกษาเปรียบเทียบผลการฝึกตามแบบแผนเสริมสร้างประสบการณ์ทางศิลปะเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทางศิลปะ เป็นเวลา 10 สัปดาห์ ในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่า ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็กที่เข้าร่วมตามแผนกับเด็กที่ไม่ได้เข้าร่วมตามแผนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เดบอर्ड (1997, อ้างถึงใน ธีรพงษ์ จันเปรียง, 2555: 44) ได้ทำการศึกษาพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย กลุ่มเป้าหมาย คือ นักเรียนชั้นอนุบาล จำนวน 40 คน อายุ 4-5 ปี โดยใช้กิจกรรมฝึกกล้ามเนื้อ เช่น การปั้นดินน้ำมัน การวาดภาพ การเล่นทราย เล่นน้ำ การฝึกทำอาหารง่าย ๆ ต้องปราศจากเครื่องมือที่อันตรายและบันทึกพัฒนาการความคิดสร้างสรรค์

ลงในแบบบันทึกที่ผู้วิจัยและคณะสร้างขึ้น พบว่า หลังจากทำกิจกรรมเหล่านี้ครบ 2 เดือน นักเรียนมีพัฒนาการด้านความคิดสร้างสรรค์เพิ่มขึ้นอย่างเห็นได้ชัดเจน

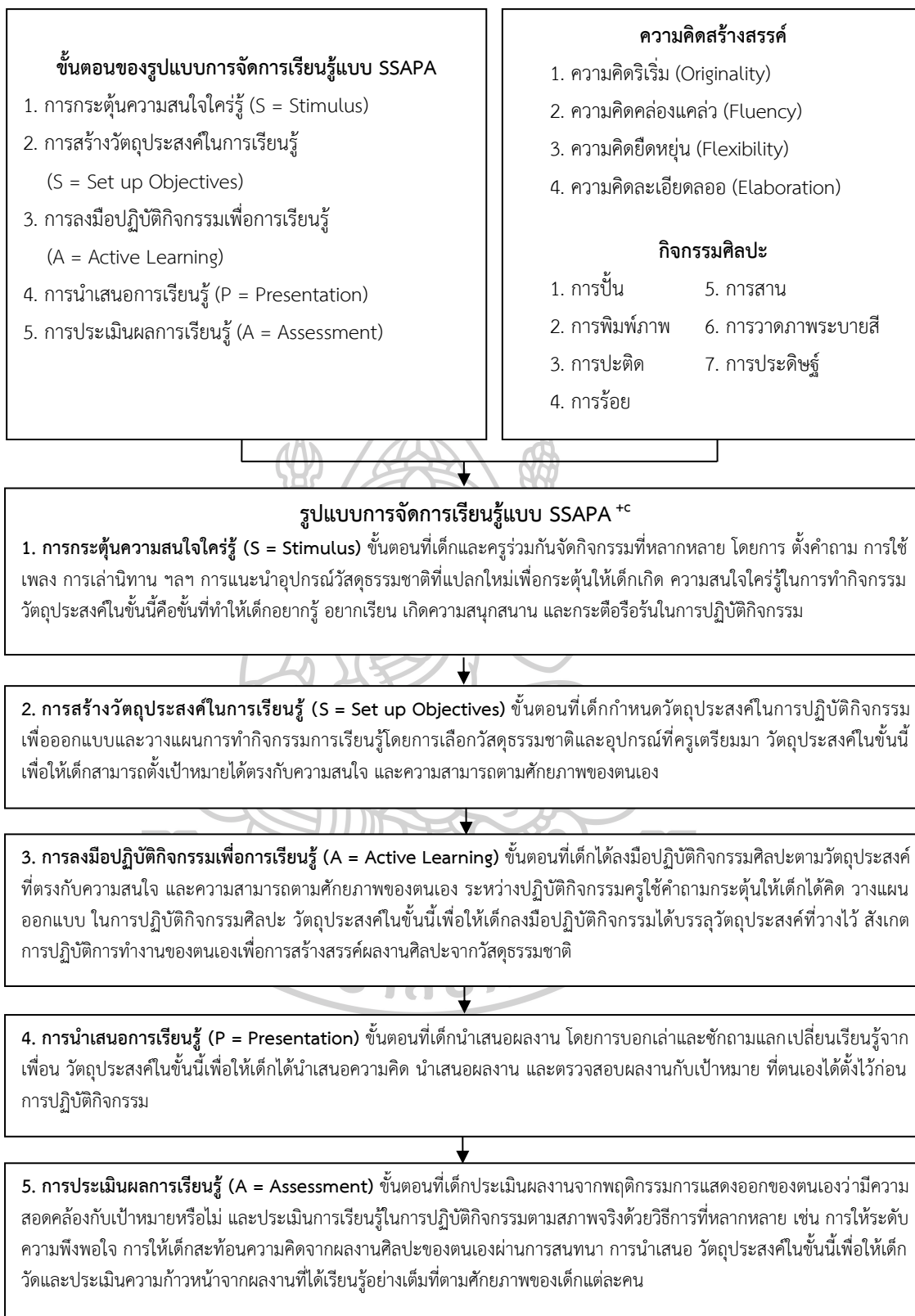
จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความคิดสร้างสรรค์ สามารถจัดกิจกรรมได้หลากหลายรูปแบบ นำเอาไปใช้ตามความเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของตนเอง สื่อต่าง ๆ สัมผัสได้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

2.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าจากเอกสารต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ตามที่สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (2557) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน คือ การตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) การสังเกตตนเอง (Self-Observation) การตัดสินตนเอง (Self-Judgment) การแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) การที่เด็กจะประสบความสำเร็จในกิจกรรมใดนั้น เด็กต้องรู้จักการกำกับตนเองเพื่อให้สามารถประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ได้ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง จากงานวิจัยต่าง ๆ ได้สรุปตรงกันว่า ความสามารถด้านการกำกับตนเอง มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ เด็กที่รู้จักกำกับตนเองในการเรียนจะสามารถพัฒนาความก้าวหน้าในตนเองได้ดี ทั้งด้านอารมณ์ พฤติกรรม และสติปัญญา ให้ผู้เรียนได้มีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ 1. การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) 2. การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives) 3. การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) 4. การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation) 5. การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)

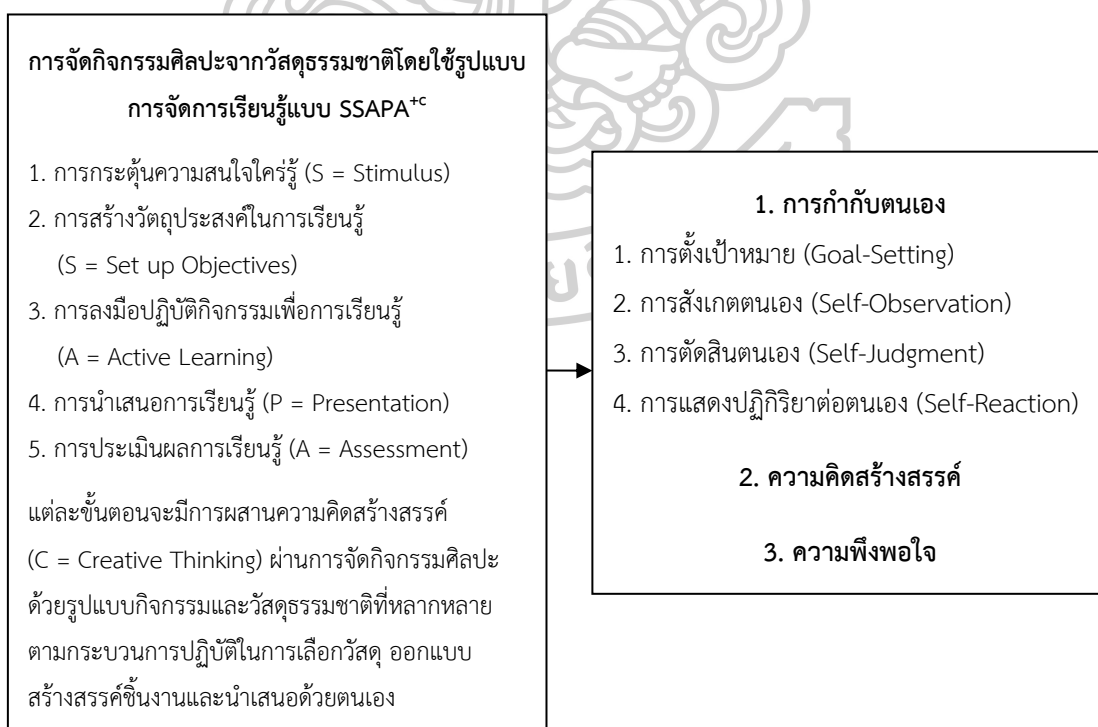
ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเอกสารและแนวคิด ทฤษฎีและหลักการ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง ในการจัดการเรียนรู้ได้ตามภาพที่ 3 ดังนี้

ภาพที่ 3 แสดงขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

จากแนวคิดนี้ผู้วิจัยจึงกำหนดขั้นตอนของกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c ใช้ในงานวิจัยนี้ออกเป็น 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1. การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) 2. การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives) 3. การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) 4. การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation) 5. การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment) และผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ในวิธีการสอน ทั้งนี้เน้นจุดเด่นของจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่มีความหลากหลาย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2551) กล่าวถึง การจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ควรเป็นกิจกรรมที่เหมาะสมกับความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคน ดังนั้น ครูผู้สอนมีความสำคัญอย่างยิ่งที่ต้องค้นคว้าหาแนวทางการพัฒนาการเรียนการสอนและดึงศักยภาพทางความสามารถให้กับผู้เรียนเพื่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ซึ่งมีรูปแบบกิจกรรมศิลปะที่หลากหลาย ดังนี้ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปะติดภาพ กิจกรรมการร้อย กิจกรรมการสาน กิจกรรมการวาดภาพพระบายสี และกิจกรรมการประดิษฐ์ โดยทั้ง 7 รูปแบบกิจกรรมเป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติที่หลากหลายในแต่ละครั้ง เพื่อให้เด็กได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานที่แปลกใหม่ เพื่อเปิดโอกาสในการแสดงออกทางจินตนาการและสร้างสรรค์ผลงานของตนเองจากแนวคิดต่าง ๆ และงานวิจัยที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ตามภาพที่ 4 ดังนี้

ภาพที่ 4 กรอบแนวคิดการวิจัย

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภทการทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Research) แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยดังต่อไปนี้

- 3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย
- 3.3 เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย
- 3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย
- 3.5 แบบแผนในการวิจัย
- 3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
  - 3.6.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง
  - 3.6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.7 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
- 3.8 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

3.1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กชายและหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้อง 70 คน

3.1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากมีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ

3.2 ตัวแปรในการวิจัย

3.2.1 ตัวแปรต้น คือ การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

3.2.2 ตัวแปรตาม คือ

- 1) พฤติกรรมการกำกับตนเอง
- 2) ความคิดสร้างสรรค์
- 3) ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

3.3 เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย

เนื้อหาสาระที่ใช้ในการวิจัย คือ เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการจัดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ระดับชั้นอนุบาล 2 ซึ่งจะประยุกต์ใช้กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c ที่มีความสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ กิจกรรมการวาดภาพระบายสี กิจกรรม การพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการปะติดภาพ กิจกรรมการร้อย กิจกรรมการสานและกิจกรรมการประดิษฐ์ โดยทั้ง 7 รูปแบบกิจกรรม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติที่มีความหลากหลายในแต่ละครั้ง โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า เด็กในกรุงเทพมหานครไม่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ การนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ในงานศิลปะจึงเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ทำให้เด็กมองเห็นคุณค่าของทรัพยากร ที่สัมผัสได้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรมซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

3.4 ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย คือ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โดยมีระยะเวลาในการวิจัย 8 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง (วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี) สอนแผนละ 40-60 นาที รวมทั้งสิ้น 24 ครั้ง

3.5 แบบแผนในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภทการทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Research) แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง One-Group Pretest-Posttest Design (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 144)

ตารางที่ 5 แบบแผนในการวิจัย

ทดสอบก่อน	ทดลอง	ทดสอบหลัง
T ₁	X	T ₂

เมื่อ

T₁ คือ การทดลองก่อนเรียน

X คือ การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA^{+c}

T₂ คือ การทดลองหลังเรียน

3.6 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชนิด ดังนี้

3.6.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ประกอบด้วยแผนการจัดการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA^{+c} จำนวน 24 แผน สอนแผนละ 40-60 นาที

3.6.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

3.6.2.1 แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย เป็นแบบประเมินลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ

3.6.2.2 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) เป็นแบบทดสอบมาตรฐานของ Jellen and Urban

3.6.2.3 แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA^{+c} เป็นแบบประเมินลักษณะมาตราส่วนประมาณค่า 3 ระดับ มีข้อความจำนวน 10 ข้อ

3.7 การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 แผนการจัดการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA^{+c} มีขั้นตอนดังนี้

3.7.1.1 ศึกษาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 (สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี) กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเอกสาร หนังสือ ตำรา วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัย

3.7.1.2 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและหลักการจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA พฤติกรรมการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.7.1.3 นำข้อมูลวิเคราะห์และสังเคราะห์กำหนดเนื้อหาของกิจกรรมเพื่อนำมาสร้างกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

3.7.1.4 สร้างแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 24 แผน สอนแผนละ 40 – 60 นาที ซึ่งแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ ตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) 2) การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives) 3) การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) 4) การนำเสนอ การเรียนรู้ (P = Presentation) และ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment) โดยทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ เน้นการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (C = Creative Thinking) ไปในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติทั้ง 7 รูปแบบที่มีความหลากหลายของวัสดุจากธรรมชาติและมีความหลากหลายของรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะในแต่ละครั้ง โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง

3.7.1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่จัดทำขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) ความเหมาะสมกิจกรรมการเรียนรู้และการประเมินผล โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่า IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสมหรือสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177) ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 24 แผน อยู่ระหว่าง 0.67–1.00 อย่างไรก็ตามผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อคิดเห็นเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ของแผนการจัดการเรียนรู้ คือ ปรับขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ 1) การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) ใช้เพลงที่มีความสอดคล้องกับหน่วยการเรียนรู้ 2) การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objective) เด็กได้มีการสัมผัสวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้ ถ้าไม่เป็นอันตรายและความหลากหลายของวัสดุธรรมชาติที่เคยทำไปแล้วซ้ำกันควรเปลี่ยนใหม่

3.7.1.6 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแก้ไขก่อนนำไปทดลองใช้

3.7.1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ปรับแก้ไขตามคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเป็นที่เรียบร้อยแล้ว จำนวน 1 แผน ไปทดลองใช้กับเด็กระดับชั้น

อนุบาลปีที่ 2 ห้อง 1 จำนวน 35 คน โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อพิจารณาความเหมาะสมของกระบวนการ ชั้นตอน เวลา พบว่า ครูผู้สอน และเด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้ดี การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้มีความสับสนไหล ด้านความเข้าใจเด็กปฐมวัยสามารถปฏิบัติตามขั้นตอนได้เป็นอย่างดี อย่างไรก็ตามจากการสังเกตพบว่าการทดลองใช้แผนการจัดประสบการณ์ เด็กปฐมวัยยังไม่กล้าที่พูดแสดงความคิดเห็นในการเลือกวัสดุธรรมชาติจึงได้มีการพูดกระตุ้นเพื่อให้เด็กปฐมวัยกล้าพูดมากขึ้น และการวางแผน ออกแบบ ชิ้นงานของตนเอง เพื่อนมีผลต่อการลอกเลียนแบบ ครูจึงใช้วิธีการเดินไปจดบันทึกคำพูดของเด็กทีละคน พูดเบา ๆ ไม่ให้เพื่อนได้ยิน หรือเรียกเด็กเดินออกมาหาที่โต๊ะหน้าชั้นเรียนทีละคน

3.7.1.8 นำแผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่มีคุณภาพไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 คน ต่อไป

3.7.2 แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยและเกณฑ์การให้คะแนน โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.7.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกตและศึกษาเครื่องมือวัดพฤติกรรมการกำกับตนเองเพื่อเป็นแนวทางในการสร้างแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

3.7.2.2 สร้างแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยเป็นแบบสังเกตมุ่งวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกำกับตนเอง 4 ด้าน คือ

1. ด้านการตั้งเป้าหมาย ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้
  - 1.1 บอกเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรม
  - 1.2 บอกเหตุผลในการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรม
2. ด้านการสังเกตตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้
  - 2.1 บอกพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของตนเองก่อนปฏิบัติกิจกรรมว่าเป็นอย่างไ
  - 2.2 บอกได้ว่าระหว่างปฏิบัติกิจกรรมพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดตนเองเป็นอย่างไร
  - 2.3 บอกได้ว่าหลังปฏิบัติกิจกรรมพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดตนเอง เป็นอย่างไร
3. ด้านการตัดสินใจตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้
  - 3.1 การนำเสนอความคิดกับเป้าหมายของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม

4. การตอบสนองต่อตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้

4.1 บอกการประเมินตนเองและสะท้อนความรู้สึกในการปฏิบัติ
กิจกรรมได้

4.2 บอกระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของ
ตนเองได้

3.7.2.3 นำแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยที่จัดทำขึ้น
เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ
จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาค่าดัชนี
ความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้กำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่า
IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสม หรือสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ยอมรับได้
(มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177) ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนี
ความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงให้เกิด
ความสมบูรณ์ของแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย คือ การใช้ภาษา
ในการตั้งรายการประเมินให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยและปรับเกณฑ์การประเมินเป็น 3, 2 และ 1
ไม่ควรใช้ 2, 1 และ 0 เนื่องจากเป็นพฤติกรรมที่เด็กสามารถเรียนรู้และมีการพัฒนาได้

3.7.2.4 นำแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยมาปรับปรุง
ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแก้ไขก่อนนำไปใช้

3.7.2.5 นำแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพ
ไปใช้ในการรวบรวมข้อมูลของกลุ่มตัวอย่างเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง
สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 คน ต่อไป โดยมีเกณฑ์การประเมิน ดังนี้

3 หมายถึง พฤติกรรมการกำกับตนเองที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

2 หมายถึง พฤติกรรมการกำกับตนเองที่เกิดขึ้นด้วยการช่วยเหลือจากครู
หรือเพื่อน

1 หมายถึง พฤติกรรมการกำกับตนเองที่เกิดขึ้นแต่อาจทำได้ไม่ตรง
เป้าหมาย

3.7.3 แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP)

ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการใช้แบบทดสอบจากเอกสารและ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Jellen and Urban (1986, อ้างถึงใน
รัฐนนท์ สว่างผล, 2558: 68-71) ศึกษาวิธีการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP
(TCT-DP: The Test for Creative Thinking-Drawing Production) ดังต่อไปนี้

3.7.3.1 ลักษณะของแบบทดสอบ เป็นแบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอโดยใช้ทดสอบเป็นรายบุคคล ซึ่งกำหนดรูปแบบ ดังนี้

1) สิ่งที่กำหนดเป็นสิ่งเร้าที่จัดเตรียมไว้ในรูปของส่วนเล็ก ๆ มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน เช่น รูปมุมฉาก รูปครึ่งวงกลม รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสสลายเปิด รูปจุด รูปรอยเส้นประ รูปเส้นโค้งคล้ายตัว S ซึ่งประกอบอยู่ในด้านในและด้านนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่

2) การตอบสนองสิ่งเร้า กลุ่มตัวอย่างสามารถตอบสนองได้อย่างอิสระตามจินตนาการโดยการวาดภาพขึ้นมาภายในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้ และมีเกณฑ์สำหรับยึดถือเป็นหลักในการประเมินคุณค่าความคิดสร้างสรรค์จากผลการวาดภาพทั้งหมด

3.7.3.2 การใช้แบบทดสอบ

1) กลุ่มตัวอย่างจะได้รับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP และดินสอดำซึ่งไม่มียางลบ เพื่อมิให้กลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนภาพที่วาดแล้ว

2) ผู้วิจัยอ่านคำสั่งให้กลุ่มตัวอย่างฟังเกี่ยวกับการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP โดยอ่านช้า ๆ และชัดเจน

3) เมื่อกลุ่มตัวอย่างเข้าใจแล้วให้ลงมือวาดภาพ ถ้าหากมีคำถามในช่วงที่กำลังทำแบบทดสอบ ผู้วิจัยควรบอกกลุ่มตัวอย่างให้วาดภาพอะไรก็ได้ตามที่ต้องการและสิ่งที่กลุ่มตัวอย่างวาดไม่ถือว่าผิด หากกลุ่มตัวอย่างยังมีคำถาม เช่น ถ้ามองถึงชิ้นส่วนที่ปรากฏอยู่รอบนอกก็ให้ตอบในลักษณะเดิม ห้ามอธิบายเนื้อหาหรือวิธีการใด ๆ เพิ่มเติม นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการพาดพิงถึงเวลาที่ใช้ในการวาดภาพ

4) ในการทดสอบกำหนดเวลา 15 นาที หลังจากนั้นผู้วิจัยจะเก็บแบบทดสอบทั้งหมด เขียนชื่อ อายุ เพศ และชื่อเรื่องหรือชื่อภาพที่กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ตั้งไว้ที่มุมขวาบนของแบบทดสอบ

5) ผู้วิจัยจดบันทึกเวลาการทำแบบทดสอบของผู้ที่ทำเสร็จก่อน 12 นาทีไว้ที่มุมขวาบนของแบบทดสอบ

3.7.3.3 เกณฑ์การประเมินผลแบบทดสอบ ดำเนินตามเกณฑ์การประเมินผลของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์โดยการวาดภาพของ Jellen and Urban ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินผลทั้งหมด 11 เกณฑ์ ดังนี้

1. การต่อเติม (Cn: Continuations)
2. ความสมบูรณ์ (Cm: Completions)
3. ภาพที่สร้างขึ้นใหม่ (Ne: New elements)
4. การต่อโยงด้วยเส้น (Cl: Connections with a line)
5. การเชื่อมโยงที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราว (Cth: Connections with a theme)

6. การข้ามเส้นกันเขตโดยการใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้นอกกรอบใหญ่
(Bfd: Boundary breaking fragment dependent)
7. การข้ามเส้นกันเขตอย่างอิสระโดยไม่ใช้ชิ้นส่วนนอกกรอบที่กำหนดให้
(Bfi: Boundary breaking fragment independent)
8. การแสดงความรู้สึก โกล้ – โกล หรือมิติของภาษา (Pe: Perspective)
9. อารมณ์ขัน (Hu: Humor)
10. การคิดแปลกใหม่ ไม่มีแบบแผนปกติ (Uc: Unconventionality)
  - การวาดภาพ
  - ภาพที่เป็นนามธรรมหรือไม่เป็นของจริง
  - ภาพที่เป็นสัญลักษณ์หรือการใช้คำพูด
  - ภาพที่ต่อเติมไม่ใช่ภาพที่วาดกันแพร่หลายทั่วไป
11. ความเร็ว (Sp: Speed)

3.7.3.4 ศึกษาการใช้แบบทดสอบและเกณฑ์การตัดสินระดับคะแนนความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP ด้านหลังของแบบทดสอบที่มีช่องเล็ก ๆ อยู่ 11 ช่อง แต่ละช่องจะมีรหัสสำหรับให้คะแนน วิธีการให้คะแนนให้พับส่วนล่างของแบบทดสอบขึ้นมาก็สามารถให้คะแนนได้ทันที คะแนนรวมสูงสุดของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP คือ 72 คะแนน

3.7.3.5 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Jellen and Urban ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 คน

3.7.3.6 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 24 แผนผู้วิจัยนำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของ Jellen and Urban ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 คน

3.7.3.7 ตรวจให้คะแนนเป็นรายข้อตามเกณฑ์การให้คะแนนที่กำหนดให้ในแบบทดสอบจำนวน 11 ข้อ

3.7.4 แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ โดยมีขั้นตอนดังนี้

3.7.4.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา วิธีสร้างและงานวิจัยที่เกี่ยวกับแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

3.7.4.2 สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ข้อคำถามจำนวน 10 ข้อ

แบ่งออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ด้านบรรยากาศการเรียนรู้ และ 3) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม

3.7.4.3 นำแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ จัดทำขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้อง และให้คำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (content validity) โดยพิจารณาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) ทั้งนี้ กำหนดเกณฑ์การพิจารณาค่า IOC มีค่ามากกว่าหรือเท่ากับ 0.50 ขึ้นไป ถือว่ามีความเหมาะสม หรือสอดคล้องกับเกณฑ์ที่ยอมรับได้ (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558: 177) ผลการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67–1.00 ซึ่งผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเพื่อปรับปรุงให้เกิดความสมบูรณ์ของแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ คือ การใช้ภาษาในการตั้งคำถามให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยและเป็นคำถามที่มีตัวแปรทั้งสองตัวแปรสอดคล้องเหมาะสมกัน

3.7.4.4 นำแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ มาปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ เพื่อแก้ไขก่อนนำไปใช้

3.7.4.5 นำแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ที่มีคุณภาพไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร จำนวน 35 คน ต่อไป โดยมีเกณฑ์ ดังนี้

พอใจมาก	ให้ค่าระดับเท่ากับ	3
พอใจปานกลาง	ให้ค่าระดับเท่ากับ	2
พอใจน้อย	ให้ค่าระดับเท่ากับ	1

การแปลความหมายของแบบประเมินความพึงพอใจ ใช้คะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบกับเกณฑ์ จากนั้นนำมาหาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยให้ค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	2.25 – 3.00	หมายถึง	พึงพอใจมาก
ค่าเฉลี่ย	1.75 – 2.24	หมายถึง	พอใจปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.00 – 1.74	หมายถึง	พอใจน้อย

3.8 การดำเนินการทดลองและเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภทการทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Research) แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest -Posttest Design) เริ่มตั้งแต่เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2562 ถึง เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2562 มีรายละเอียด ดังนี้

1. ผู้วิจัยได้ดำเนินการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) กับเด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2
2. ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ จำนวน 24 แผน สอนแผนละ 40-60 นาที
3. ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยและแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) ซึ่งเป็นฉบับเดียวกับที่ทำการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้
4. ผู้วิจัยทำการประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยด้วยแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺
5. นำผลที่ได้จากแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) และแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ มาวิเคราะห์ข้อมูล

3.9 การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ dependent
2. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) ใช้ค่าสถิติ ค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดสอบก่อนจัดการเรียนรู้และหลังจัดการเรียนรู้โดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) แบบ dependent
3. การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ โดยใช้สถิติค่าเฉลี่ย (M) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) แล้วนำไปเทียบกับเกณฑ์การแปลผลความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ประเภทการทดลองขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental Research) แบบแผนการวิจัยกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง (One-Group Pretest-Posttest Design) เพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยขอเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c พบว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกำกับตนเองก่อนทดลอง เท่ากับ 12.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.77 หลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 22.09 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.29 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกำกับตนเองก่อนและหลังทดลองด้วยสถิติทดสอบที พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาพฤติกรรมการกำกับตนเองจำแนกรายด้าน พบว่า 1) ด้านการตั้งเป้าหมาย มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกำกับตนเองก่อนทดลอง เท่ากับ 2.74 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.92 หลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 5.80 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.58

2) ด้านการสังเกตตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกำกับตนเองก่อนทดลอง เท่ากับ 4.69 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.93 หลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.77 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.19 3) ด้านการตัดสินใจตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรมการกำกับตนเองก่อนทดลอง เท่ากับ 1.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.36 หลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 2.57 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.56 4) ด้านการแสดงปฏิกิริยาตนเอง มีคะแนนเฉลี่ยของพฤติกรรม การกำกับตนเองก่อนทดลอง เท่ากับ 4.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.00 หลังทดลองมีคะแนน เฉลี่ย เท่ากับ 5.94 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.34 รายละเอียดดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการศึกษาพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

พฤติกรรมการกำกับตนเอง ของเด็กปฐมวัย	คะแนนเต็ม	ก่อน		หลัง		t	Sig
		การจัดการเรียนรู้		การจัดการเรียนรู้			
		M	SD	M	SD		
ด้านการตั้งเป้าหมาย	6	2.74	0.92	5.80	0.58	-19.291	.000
ด้านการสังเกตตนเอง	9	4.69	0.93	7.77	1.19	-19.855	.000
ด้านการตัดสินใจตนเอง	3	1.14	0.36	2.57	0.56	-13.899	.000
ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อ ตนเอง	6	4.00	0.00	5.94	0.34	-34.000	.000
รวม	24	12.57	1.77	22.09	2.29	-29.153	.000

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจาก วัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและ หลัง การจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ผลการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ มีคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ก่อนทดลอง เท่ากับ 25.14 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 6.15 หลังทดลองมีคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 31.40 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.62 ผลการเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยของความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังทดลองด้วย สถิติทดสอบที พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ หลังทดลองสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 ผลการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	M	SD	t	Sig
ก่อนการจัดการเรียนรู้	35	72	25.14	6.15	- 8.085	.000
หลังการจัดการเรียนรู้	35	72	31.40	4.62		

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า เด็กปฐมวัยมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($M = 2.99$, $SD = 0.05$) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่าด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดโดยมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($M = 3.00$, $SD = 0.00$) รองลงมา คือ ด้านการจัดการเรียนรู้ ($M = 2.99$, $SD = 0.08$) และด้านบรรยากาศในการเรียนรู้เป็นลำดับสุดท้าย ($M = 2.98$, $SD = 0.07$) รายละเอียดดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

ที่	รายการ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านการจัดการเรียนรู้		2.99	0.08	มาก
1	นักเรียนชอบเรียนกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะขั้นตอนการสอนของครูสนุกสนาน	3.00	0.00	มาก
2	นักเรียนชอบกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ครูจัดให้ เพราะได้เป็นผู้ออกแบบผลงานด้วยตนเอง	2.97	0.17	มาก
3	นักเรียนชอบกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองทุกครั้ง	3.00	0.00	มาก
4	นักเรียนชอบทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะได้วางแผน ทำ และนำเสนองานให้เพื่อนและครูฟัง	2.97	0.17	มาก

ตารางที่ 8 ผลการศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c (ต่อ)

ที่	รายการ	M	SD	ระดับความพึงพอใจ
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้		2.98	0.07	มาก
5	นักเรียนชอบวัสดุธรรมชาติที่ครูเตรียมมา	2.97	0.17	มาก
6	นักเรียนมีความสุขและสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ	2.97	0.17	มาก
7	นักเรียนชอบวัสดุธรรมชาติและกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้ง	2.97	0.17	มาก
8	นักเรียนอยากทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติและรู้สึกดีใจทุกครั้งเมื่อได้เห็นผลงานของตนเอง	2.97	0.17	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม		3.00	0.00	มาก
9	นักเรียนชอบวางแผนและออกแบบผลงานด้วยตนเอง	3.00	0.00	มาก
10	นักเรียนชอบที่ครูให้ประเมินตนเองในการทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ	3.00	0.00	มาก
รวม		2.99	0.05	มาก

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้แบบแผนการวิจัยขั้นพื้นฐาน (Pre-Experimental) โดยมีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺
2. เพื่อศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กชายและหญิง อายุ 5-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนสังกัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 2 ห้อง 70 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ เด็กระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ห้อง 2 โรงเรียนวัดศาลาแดง สำนักงานเขตบางแค กรุงเทพมหานคร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 35 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เนื่องจากมีการจัดชั้นเรียนแบบคละความสามารถ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ได้แก่ 1) แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ จำนวน 24 แผน สอนแผนละ 40-60 นาที มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 2) แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00 3) แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) 4) แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67-1.00

5.1 สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1. พฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจาก วัสดุธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1

2. ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2

3. ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ มีความพึงพอใจในภาพรวมที่ระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่ามีค่าความพึงพอใจที่ระดับมากทุกด้าน ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 3

5.2 อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย สามารถนำมาอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. จากผลการวิจัย พบว่า พฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เป็นรูปแบบการเรียนรู้ที่ส่งเสริมพฤติกรรมการกำกับตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory) ซึ่ง Bandura (1986: 24, อ้างถึงใน สมโภชน์ เอี่ยมสุภาษิต, 2556: 54) มีความเชื่อว่า พฤติกรรมของบุคคลเรานั้นไม่ได้เกิดขึ้นหรือเปลี่ยนแปลงจากการเสริมแรงและการลงโทษจากภายนอกเพียงอย่างเดียว แต่จะต้องมีการกระทำบางสิ่งบางอย่างเพื่อควบคุมความคิด ความรู้สึกและการกระทำของตนเอง Bandura เรียกว่า การกำกับตนเอง (Self-Regulation) เป็นพฤติกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นหลักและมีบทบาทในการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองโดยคำนึงถึงความสามารถของตนเองเพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ อย่างไรก็ตามการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA ที่พัฒนาโดยสิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บัญญัติ เป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ที่สนองต่อพัฒนาการตามวัยโดยมุ่งพัฒนาการกำกับตนเอง มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาให้เด็กได้คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเองเพื่อให้เด็กได้พัฒนาการกำกับตนเอง จากการศึกษาวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีพฤติกรรมการกำกับตนเองที่พัฒนาขึ้นอย่างเห็นได้ชัดและยังมีพฤติกรรมกล้าคิด กล้าแสดงออก กล้าตัดสินใจมากยิ่งขึ้น บทบาทของครูจะลดน้อยลง ครูจะเป็นเพียงผู้อำนวย

ความสะอาดและชี้แนะแนวทางเมื่อเด็ก ๆ ต้องการความช่วยเหลือเท่านั้น เด็ก ๆ จะมีเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมชัดเจนขึ้นและมีความมุ่งมั่นในการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายอย่างแท้จริงที่สำคัญ เด็กจะเกิดความภาคภูมิใจเมื่อปฏิบัติงานสำเร็จ เพราะได้มีการประเมินตนเองอยู่ตลอดเวลา จากการศึกษาจะเห็นได้ว่ากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติช่วยพัฒนาการกำกับตนเอง ด้วยเหตุนี้เองผู้วิจัยได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ โดยมี 5 ขั้นตอน ซึ่งใน 5 ขั้นตอน จะสามารถช่วยพัฒนาการกำกับตนเอง ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) ในขั้นนี้เด็กได้รับการกระตุ้นความสนใจให้เด็กเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ จากการร่วมกิจกรรมโดยใช้เพลงคำคล้องจอง นิทาน การสนทนา การใช้คำถามที่หลากหลายร่วมกัน เด็กได้สังเกต หยิบ จับ สัมผัส สื่อจากวัสดุธรรมชาติที่เตรียมมาทำกิจกรรมอย่างหลากหลายซึ่งจะมีความแตกต่างในเรื่องของรูปร่าง ลักษณะ ขนาดและสี ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของ Bruner (1960, อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิรม บัญเชิดชู, 2557: 93) กล่าวว่า การกระตุ้นความสนใจเป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมายและสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ได้นั้นคือ การกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะเรียนรู้ ผู้วิจัยสังเกต พบว่า เด็ก ๆ ให้ความสนใจกับสื่อวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ ที่เตรียมมาใช้ในการจัดกิจกรรมศิลปะ มีแรงจูงใจกับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ยกตัวอย่างเช่น สัปดาห์ที่ 1 กิจกรรมการปั้น วัสดุธรรมชาติ คือ ถั่วเขียวซีกต้มผสมสีอาหาร มีหลากหลายสี ที่เด็ก ๆ ชอบ คือ เป็นกิจกรรมการปั้นและถั่วเขียวซีกที่นำมาใช้ผสมสีอาหารเพิ่มกลิ่นเข้าไปเพื่อให้เด็กเกิดความสนใจ เด็ก ๆ ได้สังเกต สัมผัส และดมกลิ่นอย่างใกล้ชิด สอดคล้องกับ Bandura (1977, อ้างถึงใน สุรางค์ ใคว์ตระกูล, 2559: 240) ที่กล่าวว่า เด็ก ๆ ได้รับการกระตุ้นความสนใจ ทำให้เด็กเกิดความสนใจ ตื่นเต้นกับกิจกรรมและสื่อการสอนที่ครูเตรียมมา รวมทั้งให้ความสนใจกิจกรรมในการปฏิบัติกิจกรรม ครั้งต่อไป นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับแนวคิดของ Bruner (1960: 14) ที่กล่าวว่า การจูงใจ (Motivation) ก่อให้เกิดความต้องการที่จะเรียนรู้ วิธีการที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาให้เกิดการเรียนรู้ อย่างมีความหมาย และสามารถนำเอาความรู้ไปใช้ทำได้ด้วยการกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าของสิ่งที่จะได้เรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives) ในขั้นนี้เด็กกำหนดวัตถุประสงค์ในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อวาดภาพออกแบบและวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม การบอกเล่าจากตัวเด็กในการสร้างผลงานจากการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ครูเตรียมมาอย่างหลากหลาย ตรงกับแนวคิดทฤษฎีการเรียนรู้ทางปัญญาสังคมของ Bandura (1986 อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิรม บัญเชิดชู, 2557: 94) ที่กล่าวไว้ว่า การตั้งเป้าหมายมีความสำคัญในกระบวนการกำกับตนเองและช่วยให้การเรียนรู้ประสบความสำเร็จและทฤษฎีการเรียนรู้โดยการค้นพบของ Bruner โดยสุรางค์ ใคว์ตระกูล (2559: 213) ได้สรุปแนวคิดในการเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้จากการค้นพบ

การลงมือกระทำด้วยตนเองจะนำไปสู่การเรียนรู้ ในสัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมการปะติดภาพเด็ก ๆ เริ่มมีการกำหนดวัตถุประสงค์ได้ตรงกับความสนใจของตนเอง ออกมาเล่าสิ่งที่ตนเองได้ออกแบบวางแผน การปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองและมีการใช้เหตุผลหลายอย่างประกอบการตัดสินใจสามารถเลือกวัสดุธรรมชาติที่นำไปสร้างสรรค์ผลงานได้ มีความมุ่งมั่นในการตัดสินใจ โดยการตัดสินใจของเด็ก ๆ จากการที่ได้สร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ด้วยตนเองใน ขั้นตอนที่ 2 พบว่า ในการตั้งเป้าหมาย มีความสอดคล้องกับงานวิจัยของ Schunk (1985, อ้างถึงใน สิริินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู, 2557: 119) ที่สรุปว่า เป้าหมายที่ผู้เรียนตั้งเองมีผลดีต่อการบรรลุเป้าหมายและความมั่นใจในความสามารถของตนเองมากกว่าเป้าหมายที่ผู้อื่นตั้งให้

ทั้ง 2 ขั้นตอนนี้ได้ตรงกับพัฒนาการกำกับตนเอง ด้านการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) จากการสังเกตในการทดลอง พบว่า เด็กได้ฝึกฝนในการตั้งเป้าหมาย ทำให้เด็กกล้าคิด กล้าตัดสินใจ เด็ก ๆ ตื่นเต้น ให้ความสนใจและอยากรู้ว่าวัสดุธรรมชาติที่ครูเตรียมมาจะทำให้ทำกิจกรรมอะไรและมีอะไรบ้าง การตั้งเป้าหมายในแต่ละครั้งเพื่อนมีผลต่อการตั้งเป้าหมาย เด็ก ๆ จะบอกเป้าหมายเหมือนกัน ครูจึงใช้วิธีการที่หลากหลายและไม่ให้เพื่อนได้ยิน เพื่อป้องกันการลอกเลียนแบบ เช่น ครูเดินไปจดบันทึกคำพูดของเด็กทีละคน พูดเบา ๆ ไม่ให้เพื่อนได้ยินหรือเรียกเด็กเดินออกมาหาที่โต๊ะหน้าชั้นเรียนทีละคน

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) ในขั้นนี้ เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะตามความสนใจตรงกับความสามารถตามศักยภาพของตนเอง วางแผน ออกแบบอย่างตั้งใจในการปฏิบัติกิจกรรมศิลปะ ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมครูใช้คำถามกระตุ้น ให้เด็กสังเกตตนเองเป็นการค้นพบการเรียนรู้ การแก้ปัญหา การสร้างสรรค์ผลงาน ว่าก่อนการปฏิบัติกิจกรรม ระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมและหลังปฏิบัติกิจกรรมว่าการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองเป็นอย่างไร ผู้วิจัยสังเกตได้ว่า เด็กสามารถปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุวัตถุประสงค์ที่วางไว้เป็นส่วนมาก เพราะเป็นกิจกรรมที่เด็กได้เลือกวัสดุธรรมชาติด้วยตนเองเพื่อให้สัมพันธ์กับการตั้งเป้าหมายและออกแบบ วางแผนไว้ ซึ่งในช่วงสัปดาห์ที่ 3 กิจกรรมปะติดภาพ การปฏิบัติกิจกรรมเริ่มมีความสัมพันธ์กับการตั้งเป้าหมายและออกแบบ วางแผน ผลงานมีความชัดเจนมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด ทำให้เด็กสามารถตัดสินใจเลือกวัสดุธรรมชาติได้ด้วยตนเอง ทำให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้สำเร็จ ผลงานและชิ้นงานมีคุณภาพ เด็กมีความภาคภูมิใจ ชื่นชมในผลงานของตนเอง มีการแก้ปัญหา ซึ่งตรงกับพัฒนาการกำกับตนเอง ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) จากการสังเกตในการทดลอง พบว่า เด็ก ๆ สนุกสนานกับการทำกิจกรรม สีหน้า แววตา รอยยิ้มที่สดใส เสียงหัวเราะ สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น เด็ก ๆ ได้สร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเองและได้สังเกตการทำงานของตนเอง บางครั้งหมดเวลาทำกิจกรรมเด็กก็จะมีคำถามว่า พຽງนี้พวกหนูจะได้ทำศิลปะอะไรอีก นอกจากนี้ครูประจำชั้นยังได้ยินเสียงสะท้อนจากผู้ปกครองถึง เมื่อเด็ก ๆ กลับไปถึงบ้านจะเล่าเพื่อที่จะปฏิบัติ

กิจกรรมให้เหมือนที่เรียนหรือบางครั้งผู้ปกครองจะมาถามล่วงหน้าว่าสัปดาห์ถัดไปใช้วัสดุธรรมชาติอะไรทำศิลปะเพื่อเตรียมให้เด็ก ๆ ทำกิจกรรมที่บ้าน สอดคล้องกับทฤษฎีการเรียนรู้เชิงสังคมวัฒนธรรมของ Vygotsky คือ การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้เด็กตั้งเป้าหมายในการทำกิจกรรม และวางแผนการทำกิจกรรมผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม นำเสนอความคิดของตนเองและตรวจสอบผลงานกับเป้าหมายที่ตั้งไว้โดยการบอกเล่า สนทนาแลกเปลี่ยนกับเพื่อน ๆ และสรุปผลการเรียนรู้ในการทำกิจกรรม (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559: 333)

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation) เด็กนำเสนอผลงานโดยการบอกเล่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน พบว่า เป็นการนำเสนอข้อความสั้น ๆ ให้ฟัง คือ ผลงานอะไรแต่เมื่อทดลองปฏิบัติกิจกรรมโดยใช้รูปแบบ SSAPA⁺c ไประยะหนึ่ง เมื่อเด็กมีพัฒนาการกำกับตนเองสูงขึ้น เด็กเริ่มบอกเหตุผลการเลือกวัสดุธรรมชาติที่สร้างสรรค์ผลงานว่าเพราะเหตุใด เพราะเด็กเริ่มมีการสังเกตตนเอง สามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเอง กล้าพูดกล้าแสดงออก พูดเป็นประโยคมากขึ้น เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่ได้ออกแบบ วางแผนของตนเอง ซึ่งตรงกับพัฒนาการกำกับตนเอง ด้านการตัดสินใจตนเอง (Self-Judgment) จากการสังเกตในการทดลอง พบว่า เด็ก ๆ ชอบออกมานำเสนอผลงานหน้าชั้นเรียน เนื่องจากเด็กมีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเอง อยากที่นำเสนอให้ครูและแสดงผลงานของตนเองให้เพื่อนเห็น เด็ก ๆ มีความสุขที่ออกมานำเสนอถึงความรู้สึก ผลงานและขั้นตอนในการปฏิบัติกิจกรรม ขณะที่ออกมานำเสนอบางคนกล้าที่จะพูด แต่บางคนไม่ค่อยกล้าพูด ครูจะมีการตั้งคำถามให้เด็กตอบ หลังจากนั้นคอยสังเกตพฤติกรรมเด็กจากการปฏิบัติกิจกรรมทุก ๆ วัน เด็กมีพัฒนาการที่ขึ้นตามลำดับ สอดคล้องกับ Bandura (1986, อ้างถึงใน สิทธิกรานต์ อนุกุลรังสรรค์, 2554: 78) ที่กล่าวว่า เนื่องจากการทำซ้ำเป็นการแสดงปฏิกริยาต่อตนเองรูปแบบหนึ่ง ที่เกิดจากกระบวนการตัดสินใจข้อมูลที่ได้จากการสังเกตตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment) ครูให้เด็กประเมินตนเองด้านผลงาน ผ่านการบอกเล่า การให้ระดับความพึงพอใจผลงานของตนเอง ในขั้นนี้เด็กได้สังเกตการปฏิบัติกิจกรรมของตนเองว่าสอดคล้องกับเป้าหมายหรือไม่ และประเมินผลงานตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม โดยการใช้คำถามบอกในสิ่งที่เด็กได้เรียนรู้ มีความพึงพอใจในผลงานของตนเอง ครูมีบทบาทเป็นผู้ให้กำลังใจในการปฏิบัติกิจกรรม พบว่า เด็กสามารถประเมินตนเองได้ มีการวิเคราะห์ถึงข้อผิดพลาดในผลงานของตนเองได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการประเมินผลงานเด็กในระยะแรก ๆ จะประเมินตนเองในการให้คะแนนเต็มเป็นส่วนมาก การแสดงเหตุผลยังไม่สัมพันธ์กับผลงานตนเอง เด็กนำเสนอด้วยประโยคสั้น ๆ ไม่พูดเหตุผล แต่เมื่อปฏิบัติกิจกรรมไปได้ระยะหนึ่ง เด็กเริ่มมีพัฒนาการกำกับตนเองสูงขึ้น เด็กจะมีเหตุผลในการประเมินผลงานของตนเองมากขึ้น เช่น สวย ไม่สวย เหตุใดถึงให้ระดับดาวความพึงพอใจแค่นี้ ซึ่งเป็นการตอบสนองตนเองได้ทำให้เด็กเกิดความภูมิใจในผลงานและผลงานที่เป็นความสำเร็จของตนเอง โดยที่เด็ก ๆ ไม่ได้เปรียบเทียบผลงานกับผู้อื่น แสดงให้เห็นว่ามี

การพัฒนาการประเมินตนเอง มีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองมากขึ้น ยกตัวอย่าง การประเมินตนเอง เช่น การประเมินโดยให้ดาวตามจำนวนที่ตั้งไว้ ซึ่งตรงกับพัฒนาการกำกับตนเองด้านการแสดง ปฏิกริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) จากการสังเกตในการทดลอง พบว่า ช่วงเริ่มทำกิจกรรมแรก ๆ เด็กยังประเมินผลงานของตนเองยังไม่ค่อยได้ เนื่องจากยังไม่มีประสบการณ์ แต่เมื่อผ่านไปสักระยะจะเห็นว่าเด็กมีพฤติกรรมการกำกับตนเองเพื่อที่จะตอบสนองต่อตนเองได้มากขึ้น จะมีการประเมินผลงานได้ตรงกับระดับความเป็นจริงในการปฏิบัติกิจกรรมแต่ละครั้ง กิจกรรมที่เด็ก ๆ ชอบมากที่สุด ในการประเมินผลงานด้วยการให้ดาวที่ตั้งไว้ในแต่ละครั้งเด็กสนุกสนานกับการประเมินตนเอง มีความภาคภูมิใจในผลงานของตนเองสอดคล้องกับทฤษฎีพฤติกรรมนิยมของ Skinner คือ จัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อให้เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมอย่างหลากหลาย การนำเสนอการเรียนรู้ และการประเมินตนเอง ในการทำกิจกรรมโดยครูมีหน้าที่ให้แรงเสริม และให้กำลังใจผู้เรียน ในการทำกิจกรรมแต่ละครั้ง (สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2559: 191)

จากผลการวิจัยและแนวคิดทฤษฎีข้างต้นชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สามารถช่วยการพัฒนาการกำกับตนเองได้จริงซึ่งเป็นไปตามผลงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น สิริรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู (2557) พบว่า เด็กปฐมวัยมีระดับพฤติกรรมการกำกับตนเองสูงขึ้น ทุกด้านหลังการทดลอง สอดคล้องกับ ดุษฎี ฐิติวิวัฒนพงษ์ (2555) พบว่า นักเรียนในกลุ่มทดลอง มีคะแนนการกำกับตนเองในการเรียนสูงกว่ากลุ่มควบคุมในระยะหลังการทดลองและระยะติดตามผล และศิริลักษณ์ ศรีกันต์ (2552) ได้กล่าวว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโปรแกรมการกำกับตนเองมีความรับผิดชอบ ด้านการเรียนทั้งโดยรวมและรายด้านเพิ่มสูงขึ้น

2. จากผลการวิจัย พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะ จากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานข้อที่ 2 นั้นมีปัจจัยที่ช่วยส่งเสริม คือ แผนการจัดการกิจกรรมศิลปะจากวัฒนธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 24 แผน สอนแผนละ 40-60 นาที ซึ่งแต่ละแผนจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอน 5 ขั้นตอน โดยทั้ง 5 ขั้นตอนนี้ เน้นการปฏิบัติ กิจกรรมด้วยตนเอง โดยมีการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) สอดคล้องกับ Guilford (1969: 145-151) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ ดังนี้ 1) การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ เป็นการใช้คำถามกระตุ้นความสนใจให้เด็กเกิดความพร้อมในการเรียนรู้ ขั้นนี้ส่งเสริมให้เด็กคิดคล่องแคล่ว (Fluency) และคิดยืดหยุ่น (Flexibility) โดยการคิดหาคำตอบ อย่างรวดเร็วเชื่อมโยงกับสิ่งที่ครูถาม เช่น ถั่วเขียวซีกต้มสุกที่เด็ก ๆ เลือกรับ เด็ก ๆ นำมาปั้นอะไร ได้บ้าง ซึ่งเด็กแต่ละคนจะคิดหาคำตอบอย่างหลากหลายและเป็นการให้ความอิสระทางความคิดของเด็กอีกด้วย 2) การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้เป็นการวางแผน ออกแบบผลงานของตนเอง

ขั้นนี้ส่งเสริมให้เด็กคิดริเริ่ม (Originality) โดยออกแบบผลงานจากการวาดภาพของตนเองให้มีความหมายตรงกับวัตถุประสงค์ที่ครูเตรียมให้ ครูคอยสังเกตและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม ซึ่งผลงานของแต่ละคนมีความหลากหลาย เกิดจากความคิดกับประสบการณ์เดิมและสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัวเด็ก วัตถุประสงค์ที่ครูเตรียมมานำมาเด็กเลือกอย่างอิสระทำให้เด็กเกิดความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม สร้างสรรค์ผลงานที่แปลกใหม่ 3) การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ เด็กได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรมศิลปะตามความสนใจตรงกับความสามารถตามศักยภาพของตนเอง วางแผน ออกแบบอย่างตั้งใจตามขั้นตอน ขั้นนี้ส่งเสริมให้เด็กคิดละเอียดลออ (Elaboration) สังเกตจากผลงานที่มีการตกแต่งเพิ่มเติมมีรายละเอียดมากขึ้น 4) การนำเสนอการเรียนรู้เป็นการนำเสนอผลงานโดยการบอกเล่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน ขั้นนี้ส่งเสริมให้เด็กคิดละเอียดลออ (Elaboration) จากการออกมานำเสนอผลงานแสดงถึงรายละเอียดเป็นขั้นตอน อธิบายให้เห็นภาพชัดเจน เช่น บอกชื่อผลงาน วัตถุประสงค์ที่นำมาใช้และขั้นตอนในการทำและ 5) การประเมินผลการเรียนรู้ เด็กประเมินตนเองด้านผลงาน ผ่านการบอกเล่า การให้ระดับความพึงพอใจผลงานของตนเอง สังเกตว่า การทำกิจกรรมครั้งแรก เด็กไม่ค่อยกล้าแสดงออก ครูจะใช้คำถามในการกระตุ้นให้เด็กตอบ แต่เมื่อผ่านไปสักระยะเด็กกล้าพูดกล้าแสดงออกขึ้น

ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัตถุประสงค์ทั้ง 7 รูปแบบที่มีความหลากหลายของวัตถุประสงค์จากธรรมชาติและความคิดสร้างสรรค์ของรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะในแต่ละครั้งเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง เน้นจุดเด่นของการทำกิจกรรม คือ เปิดโอกาสให้เด็กเลือกวัตถุประสงค์ที่มีขนาด รูปร่าง พื้นผิวและสีที่แตกต่างกันอย่างอิสระตามความคิดและจินตนาการ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานจากวัตถุประสงค์ในแต่ละครั้ง โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือก ออกแบบ และสร้างสรรค์ชิ้นงานที่ไม่ซ้ำแบบใคร ทำให้เกิดองค์ความรู้ด้วยตนเองพร้อมทั้งนำประสบการณ์เดิมมาผสมผสานกับธรรมชาติรอบตัวเด็กจึงได้ผลงานที่ออกมาแปลกใหม่ รวมถึงเด็กได้ฝึกการทำกิจกรรมอย่างเป็นระบบขั้นตอนเนื่องจากปฏิบัติบ่อยครั้งจึงเกิดความคล่องแคล่วชำนาญในการทำกิจกรรม นอกจากนี้จึงทำให้ความคิดสร้างสรรค์สูงขึ้นสอดคล้องกับทฤษฎีความคิดสร้างสรรค์ของ Torrance (1962: 47, อ้างถึงใน รัฐนนท์ สว่างผล, 2558: 23-26) พุดถึงกระบวนการในการรวบรวมข้อมูลจากประสบการณ์ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ การที่เด็กได้เลือกวัตถุประสงค์อย่างอิสระและคิดออกแบบ วางแผนงาน การลงมือปฏิบัติด้วยตนเองนับว่าเป็นหัวใจสำคัญในส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ เมื่อเด็กเกิดการเรียนรู้และปฏิบัติบ่อยครั้ง ทำให้ได้ผลงานที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำใคร

จากผลการวิจัยและแนวคิดทฤษฎีข้างต้นชี้ให้เห็นว่ารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ สามารถช่วยการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ได้จริงซึ่งเป็นไปตามผลงานวิจัยที่ผ่านมา เช่น รัฐนนท์ สว่างผล (2558) พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านในถุ้ง หลังการทำกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดวิธีการของอารี สุทธิพันธุ์ สูงกว่าก่อนทำกิจกรรม แสดงว่ากิจกรรมศิลปะ

สร้างสรรค์ตามแนวคิดวิธีการของอารี สุทธิพันธุ์ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความคิดสร้างสรรค์โดยรวมสูงขึ้นอย่างชัดเจน สอดคล้องกับ ชลธิชา ชิวปรีชา (2554) ได้เปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยหลังการจัดกิจกรรมศิลปะด้วยใบตองสูงกว่าก่อนการจัดกิจกรรม และ ศิริประภาพรธรรม์ ตุ่มวิจิตร (2552) ได้กล่าวว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะการปะติดดอกไม้แห้งแล้ว มีความคิดสร้างสรรค์ด้านความคิดละเอียดลออ ด้านความคิดยืดหยุ่น ด้านความคิดริเริ่มและด้านความคิดคล่องตัว สูงขึ้น ดังนั้นการทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติสามารถถ่ายทอดทางความคิดและจินตนาการ ความรู้สึกผ่านผลงานของเด็กแต่ละชิ้นทำให้เกิดการเรียนรู้ซึ่งถือว่าการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ดังที่ Walach and Kogan (1965 อ้างถึงใน ศิริประภาพรธรรม์ ตุ่มวิจิตร, 2552) มีความเชื่อว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นการเชื่อมโยงสัมพันธ์กันที่มีความคิดสร้างสรรค์ คือคนที่สามารถคิดอะไรได้อย่างสัมพันธ์กันเป็นลูกโซ่ ยิ่งคิดมากเท่าไรยิ่งแสดงถึงศักยภาพด้านความคิดสร้างสรรค์มากเท่านั้น การลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทำให้เด็กเกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของตนเองการสะท้อนความรู้สึกนึกคิดของตนเองด้วยการออกมาเล่าถึงผลงานของตนเองและการประเมินผลงานของตนเองเป็นการกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ ดังนั้นกิจกรรมส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธีขึ้นอยู่กับบทบาทของครู ซึ่งในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้คำถามกระตุ้นความสนใจของเด็กเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ผ่านการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่หลากหลาย ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้เด็กเรียนรู้ด้วยตนเอง สร้างบรรยากาศที่เด็กเกิดความรู้สึกเป็นอิสระ เป็นตัวของตัวเองและกล้าแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำอย่างสร้างสรรค์ได้ สิ่งเหล่านี้เป็นวิธีการกระตุ้นและส่งเสริมให้เด็กเกิดการตอบสนองที่ดีส่งผลของพัฒนาการที่ดีขึ้น (Blaunt & Klausmier, 1965, อ้างถึงใน ศิริประภาพรธรรม์ ตุ่มวิจิตร, 2552; Rogers, 1970, อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี, 2545; Torrance, 1973, อ้างถึงใน วลีสา จิรตักติวงศ์, 2558)

3. จากผลการวิจัย พบว่า ความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ มีความพึงพอใจในภาพรวมที่ระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความพึงพอใจที่ระดับมากทุกด้าน หากพิจารณาโดยเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ 1) ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม 2) ด้านการจัดการเรียนรู้ และ 3) ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ ตามลำดับ เนื่องจากเด็กได้ลงมือปฏิบัติ ออกแบบผลงานเลือกวัสดุธรรมชาตินำมาสร้างสรรค์ผลงานตรงกับความสนใจและประเมินผลงานต่าง ๆ ทั้ง 24 กิจกรรม ด้วยตนเอง โดยนำวัสดุธรรมชาติที่อยู่รอบตัวมาจัดกิจกรรมศิลปะ เป็นการกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจที่อยากทำกิจกรรม จากการสังเกต สัมภาษณ์ เด็กได้ให้ข้อมูล จะเห็นได้ว่าเด็กชอบกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ครูจัดให้ ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลางที่ส่งเสริมให้เด็กเกิดการเรียนรู้ การนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ในงานศิลปะกับเด็กในกรุงเทพมหานคร

จึงเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ น่าสนใจ บรรยากาศในการเรียนรู้เด็กมีความกระตือรือร้นในการทำกิจกรรม ศิลปะที่ครูเตรียมมา มีความสุขและสนุกสนานเมื่อทำกิจกรรมศิลปะ ยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บุศกร บัวพุด (2556) ได้พัฒนากิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทาง คณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่าทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์หลังจากการจัดกิจกรรม เพิ่มขึ้นจากก่อนการจัดกิจกรรม และความพึงพอใจของเด็กอยู่ในระดับมาก

ตามที่ได้กล่าวในข้างต้นจากการที่เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c ตามขั้นตอนอย่างต่อเนื่องและแสดงถึงผลของพัฒนาการ กำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ เมื่อพิจารณาผลความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยในแต่ละด้าน มีรายละเอียดดังนี้

ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม โดยภาพรวมพบว่า เด็กมีระดับความ พึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องมาจากกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาตินำรูปแบบ การจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c ทั้ง 5 ขั้นตอน มีส่วนช่วยส่งเสริมพัฒนาการกำกับตนเองและ ความคิดสร้างสรรค์ดีขึ้น จากกิจกรรมที่เด็กได้คิดวางแผนและออกแบบผลงานที่ตรงกับความสนใจ และสามารถประเมินผลงานตนเองในการทำกิจกรรม ซึ่งเป็นไปตามหลักการจัดการเรียนรู้ของ นักจิตวิทยาบนพื้นฐานทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic Psychology) ของ (Combs, 1982; Maslow, 1970; Rogers, 1969, อ้างถึงใน ญัฐนันท์ จุยกางค์, 2562: 132) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อนักเรียนนั้น ต้องส่งเสริมให้นักเรียนสมบูรณ์พร้อมทางด้านความรู้ ความสามารถ และทักษะที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิต รวมถึงความรู้สึกรักคิด รวมถึงการสร้างบรรยากาศ ในชั้นเรียนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งเน้นให้นักเรียนสะท้อนให้เห็นถึงข้อผิดพลาดด้วยตัวของนักเรียนเอง ด้วยการสนทนา ถามไถ่ หรือการตั้งคำถามจากครูผสมผสานความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูและนักเรียน ในทิศทางทางบวก

ด้านการจัดการเรียนรู้ โดยภาพรวมพบว่า เด็กมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ในทุกข้อ ทั้งนี้เนื่องจาก เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะด้วยความสนุกสนานได้ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ตามความสนใจของตนเอง เข้าใจสิ่งที่ครูอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ซึ่งเป็นไปตามทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม (Humanistic Psychology) ของ Maslow (1970) กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูต้องให้ความสำคัญต่อความต้องการของแต่ละบุคคล การสร้างลำดับ ขั้นตอนการเรียนรู้ที่ชัดเจน

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ เด็กมีระดับความพึงพอใจอยู่ในระดับมากในทุกข้อ ทั้งนี้ เนื่องจาก เด็กได้ปฏิบัติกิจกรรมด้วยความสนใจ กระตือรือร้น มีความสุขและสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรม ชอบกิจกรรมและวัสดุธรรมชาติที่ครูเตรียมมา สอดคล้องกับ ทรรศนีย์ วรหาคา (2554: 72-73) กล่าวว่า การสร้างบรรยากาศในการเรียนรู้ที่เป็นกันเอง ให้เป็นระเบียบเรียบร้อยนำจัดการเรียนรู้ การสร้าง

สภาพแวดล้อมในการเรียนการสอนส่งเสริมความสำคัญของผู้เรียนเพื่อสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างนักเรียนด้วยตนเอง อีกทั้งส่งเสริมการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างนักเรียนกับครูในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.3.1 ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ครูควรให้ความสำคัญต่อเวลาในการปฏิบัติกิจกรรมของแต่ละขั้นตอน ซึ่งเด็กทุกคนจะได้มีเวลาในการทำกิจกรรมได้มากขึ้น ควรให้ความสำคัญกับช่วงความสนใจของเด็กในกิจกรรมนั้น ๆ เพื่อพัฒนาการที่ดีขึ้น

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

5.3.2.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญเพื่อส่งเสริมพฤติกรรมการกำกับตนเอง แต่การวิจัยในครั้งนี้การกำกับตนเอง ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) และการตัดสินตนเอง (Self-Judgment) จากคะแนนเฉลี่ยสามารถพัฒนาได้อีก ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไป ควรมีการศึกษาใน 2 ประเด็นนี้เพิ่มเติม

5.3.2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เป็นกระบวนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบซึ่งเป็นตัวแปรสำคัญเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์แบ่งออกเป็น 4 ด้าน แต่การวิจัยในครั้งนี้ไม่มีการศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทั้ง 4 ด้านโดยตรง ดังนั้นการวิจัยครั้งต่อไปควรมีการศึกษาประเด็นนี้เพิ่มเติม

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545**. กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวามกราฟฟิค.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **นโยบายและยุทธศาสตร์การพัฒนาระดับปฐมวัย (0 – 5 ปี) ระยะยาว พ.ศ. 2550-2559**. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วน จำกัด วีทีซี คอมมิวนิเคชั่น.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการส่งเสริมการพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ. (2559). **แผนพัฒนาเด็กและเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2564**. กรุงเทพฯ: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- คันธรส วงศ์ศักดิ์. (2553). “ความสามารถด้านมิติสัมพันธ์ของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะประดิษฐ์โดยใช้พีช ไม้ ผลไม้.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉันทนา ภาคบงกช. (2554). **ความคิดสร้างสรรค์เพื่อแผ่นดิน: คิดสร้างสรรค์ – แก้ปัญหาอย่างยั่งยืน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์พิมพ์ดี.
- ชลธิชา ชิวปรีชา. (2554). “ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ทำกิจกรรมศิลปะด้วยใบตอง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ชัยณรงค์ เจริญพานิชย์กุล. (2533). **พัฒนาเด็กด้วยศิลปะ**. กรุงเทพฯ: แปลน พับลิชชิ่ง.
- ณัฐนันท์ จุยก้าววงศ์. (2562). “การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ด้วยรูปแบบการเรียนการสอน 4Ex2 ร่วมกับแนวคิดโมเดลเมธอด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ณัฐรวี วงศ์อริยะกวี. (2552). “การศึกษาการใช้วัสดุธรรมชาติในการจัดกิจกรรมศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ดุขฎี ฐั้ววัฒนพงษ์. (2555). “ผลการปรึกษากลุ่มตามทฤษฎีการปรับพฤติกรรมทางปัญญาต่อการกำกับตนเองในการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการให้คำปรึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา.

ทน เขตกัน. (2550). **นวัตกรรมการศึกษา ชุด เทคนิคสอนศิลปะอย่างสร้างสรรค์โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ**. กรุงเทพฯ: ชารอักษร.

ทรงศนีย์ วรหาคำ. (2554). “การศึกษาการจัดการสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนวัดจันทร์ประดิษฐาราม สังกัดสำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ทีศนา แชมมณี. (2558). **ศาสตร์การสอน : องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. พิมพ์ครั้งที่ 19. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธีระพงษ์ จันเป็เรียง. (2555). “การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์โดยการวาดภาพด้วยวิธีการสร้างเรื่องของเด็กอนุบาล 3 โรงเรียนอนุบาลสิรินทราญ อำเภอหนองนาญ จังหวัดศีร์สะเกษ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการจัดการเรียนรู้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

ธีระพร อูวรรณโณ. (2539). **ทฤษฎีทางจิตวิทยาเกี่ยวกับจริยศาสตร์ เอกสารการสอนชุดวิชาจริยศึกษา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

บุญทิพา เตชะทรงคุณ. (2556). “ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะประดัษฐ์ที่มีต่อการพูดอย่างมีโครงสร้างของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

บุศกร บัวพุด. (2556). “การพัฒนากิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากวัสดุธรรมชาติเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

ปิยวรรณ พันธุ์มงคล. (2542). “ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อการมีวินัยในตนเองและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ปิยวรรณ อภินันท์รุ่งโรจน์. (2555). “การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์และความพึงพอใจที่มีต่อกระบวนการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นอนุบาลศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนนายกวัฒนกรวัดอุดมธานี จังหวัดนครนายก ด้วยกิจกรรมศิลปะศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

พรทิพย์ เกนโรจน์. (2553). “ทักษะการสังเกตและการเปรียบเทียบของเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดศิลปะสร้างสรรค์ด้วยการย่อมนสี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- พรเพ็ญ บัวทอง. (2555). “ผลของการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุธรรมชาติท้องถิ่นที่มีต่อพฤติกรรมทางสังคมของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภัทรารักษ์ สังข์ทอง. (2550). “พัฒนาการของการเรียนรู้โดยการกำกับตนเองของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 ที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองต่างกัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานนทบุรี เขต 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). **วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เยาวพา เดชะคุปต์. (2542). **กิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: เจ้าพระยา.
- รัฐนนท์ สว่างผล. (2558). “การศึกษาเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ก่อนและหลังการทดลองสอน ด้วยชุดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดวิธีการของอารี สุทธิพันธุ์.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ราชบัณฑิตยสภา. (2560). **พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554**. เข้าถึงเมื่อ 13 พฤศจิกายน. เข้าถึงได้จาก http://www.royin.go.th/dictionary/lookup_domain.php.
- วลีสา จิรัตติวงศ์. (2558). “ผลของรูปแบบการจัดกิจกรรมละครสร้างสรรค์ที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาพัฒนาการ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริประภาพรธรรม คุ้มวิจิตร. (2552). “การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมศิลปะการปะติดดอกไม้แห้ง.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ศิริลักษณ์ ศรีกันต์. (2552). “ผลของการใช้โปรแกรมการกำกับตนเองที่มีต่อความรับผิดชอบด้านการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลพลประชานุกูล อำเภอพล จังหวัดขอนแก่น.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยาการแนะแนว บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สมโภชน์ เอี่ยมสุภาชิต. (2556). **ทฤษฎีและเทคนิคการปรับพฤติกรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **การจัดการศึกษาปฐมวัยตามหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับพัฒนาการทางสมอง**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- สำเริง หงษ์ขาว. (2557). “ผลการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยการจัดประสบการณ์กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์จากเศษวัสดุ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- สิทธิกรานต์ อนุกุลรังสรรค์. (2554). “ผลของมินิเกมที่มีการกำกับตนเองที่ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ในการอ่านภาษาอังกฤษอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สิรินทร์ ลัดดาภิรมย์ บุญเชิดชู. (2557). “การสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาดุสิต บัณฑิตสาขาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สิริพรรณ ต้นศิริรัตน์ไพศาล. (2545). **ศิลปะสำหรับเด็กปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- สุรางค์ ไคว้ตระกูล. (2559). **จิตวิทยาการศึกษา**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุวิธิดา จรุงเกียรติกุล. (2561). **The Twenty-First Century Skills**. เข้าถึงเมื่อ 7 พฤษภาคม. เข้าถึงได้จาก <https://www.trueplookpanya.com/blog/content/66054/-teartedu-teart-tearttea>.
- อภิญา สุรเสน. (2557). “การพัฒนาสติปัญญาโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ด้วยวัสดุในท้องถิ่นตามแนวคิดพหุปัญญาของเด็กปฐมวัย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการเรียนการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อารี พันธุ์มณี. (2545). **ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: ไยไหม ครีเอทีฟ กรุ๊ป.
- อารี พันธุ์มณี. (2557). **ฝึกให้คิดเป็น คิดให้สร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ภาษาต่างประเทศ

- Bronson, M. B. (2000). **Self – regulation in Early Childhood : Nature and Nurture**. New York: The Guilford Press.
- Bruner, J. (1960). **The Process of Education**. Massachusetts: Cambridge, Norton.
- Cin Cin Tan. (2010). “Children’s Self-Regulation in Eating: Associations with Inhibitory Control and Parents’ Feeding Behavior.” **Journal of Pediatric Psychology** 36, 3 (April): 340–345.
- Guilford, J. P. (1967). **The Nature of human intelligence**. New York: Mc Graw-Hill.

- Guilford, J. P. (1969). **Fundamental Statistics in Psychology and Education**. New York: Mc Graw-Hill.
- Hoyle, R. H. (2010). **Handbook of Personality and Self-Regulation**. West Sussex: Blackwell.
- Kelley, Romona M. Daniel. (1986). "Effects of An Administrative Plan for Excellence in Creative Arts Experience on the Development of creativity in first Graders." **Dissertation Abstracts International**.
- Maslow, A. (1970). **Motivation and Personality**. New York: Harper and Row Publishers.
- Matejovsky-Nikoltsos, C. (2001). **Art with Stone: From the cave age until today with Parallels seen in the Artistic Symbolic and creative Development of Young children mosaic Making**. Accessed May 7. Available from: <http://www.eric.ed.gov/ERICWebPortal/Home.portal>.
- Rogers, C. R. (1970). **Towards a Theory of Creativity In Creativity**. Edited by P. E. Vernon. Harmondsworth: Penguin Book Ltd.
- Skibbe, L. E. (2011). **Early Childhood Research Quarterly**. Elsevier Inc.
- Torrance, E. P. (1962). **Guiding Creative Talent**. New Jersey: Prentice Hall.
- Willoughby, M., & others. (2011). "Contributions of hot and cool self-regulation to preschool disruptive behavior and academic achievement." **Developmental neuropsychology** 36, 2 (January): 162 – 180.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

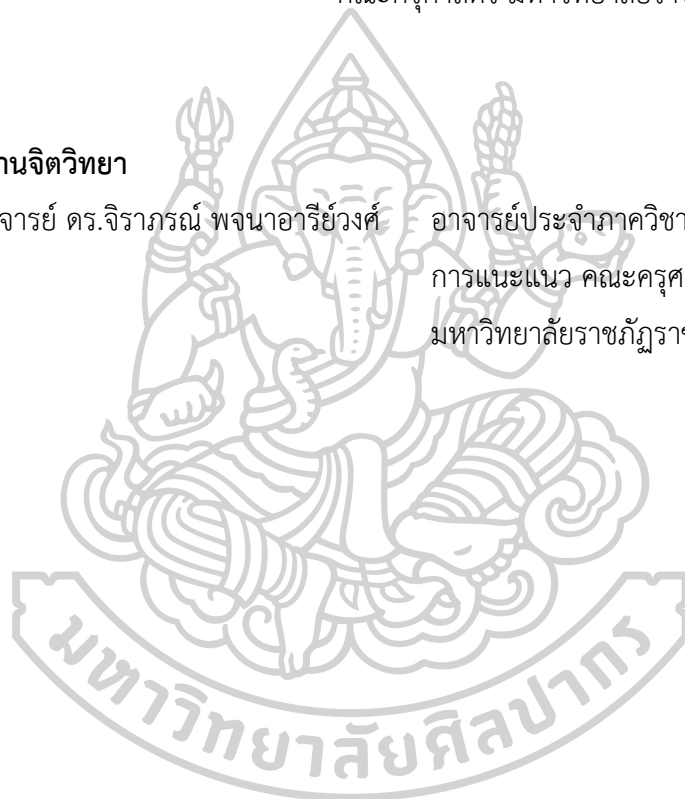
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้เชี่ยวชาญด้านปฐมวัย

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรา ชนะกุล อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
2. อาจารย์ ดร.ศิวภรณ์ สองแสน อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาปฐมวัย
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ผู้เชี่ยวชาญด้านจิตวิทยา

- ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ พจนารีย์วงศ์ อาจารย์ประจำภาควิชาจิตวิทยาและ
การแนะแนว คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนรินทร์

ที่ ศธ 6806 (66) / 10163

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

11 ธันวาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิตรา ชนะกุล

ด้วย นางสาวสุภาวดี พึ่งฉิ่ง รหัสประจำตัว 58263313 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต
สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ผลการจัด
กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและ
ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญ
เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากจู้)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศท 6806(๒๕) / 10162
 ๒

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
 พระราชวังสนามจันทร์
 อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

11 ธันวาคม 2561

เรื่อง ขออนุญาตบุคลากรในสังกัดเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน คณบดีคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

ด้วย นางสาวสุภาวดี พึ่งฉิ่ง รหัสประจำตัว 58263313 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ผลการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย " มีความประสงค์ขอเรียนเชิญ อาจารย์ ดร.ศิวกรณ์ สองแสน บุคลากรในสังกัดหน่วยงานของท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้บุคลากรในสังกัดเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดอนุญาต จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากจู้ย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
 รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
 นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 (พร) / 10164

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

11 ธันวาคม 2561

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ พจนอารีย์วงศ์

ด้วย นางสาวสุภาวดี พึ่งฉิ่ง รหัสประจำตัว 58263313 นักศึกษาระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ผลการจัด กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและ ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย "

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร มีความประสงค์ ขอเรียนเชิญท่าน ในฐานะผู้เชี่ยวชาญ เป็นผู้ตรวจคุณภาพเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าว เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อธิกมาส มากजूย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 (ทศ) / 4236

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

8 พฤษภาคม 2562

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดศาลาแดง

ด้วย นางสาวสุภาวดี พึ่งฉิ่ง รหัสประจำตัว 58263313 นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ผลการจัด
กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง
และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย " มีความประสงค์จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับเด็กระดับชั้นอนุบาล 2
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้นักศึกษา
ดังกล่าวได้ทดลองเครื่องมือวิจัยด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริกมาส มากชูย์)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.034-218790

ที่ ศธ 6806 (นศ)/4235

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์
อ.เมือง จ.นครปฐม 73000

8 พฤษภาคม 2562

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดศาลาแดง

ด้วย นางสาวสุภาวดี พึ่งฉิ่ง รหัสประจำตัว 58263313 นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง " ผลการจัด
กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA+c เพื่อพัฒนาการกำกับตนเอง
และความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย " มีความประสงค์ จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากเด็กระดับชั้นอนุบาล 2
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 โรงเรียนของท่าน เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์

ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดอนุญาตให้
นักศึกษาดังกล่าวได้เก็บรวบรวมข้อมูลด้วย

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(อาจารย์ ดร.อริทมาส มากจู้ย)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย
รักษาการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย
นครปฐม โทร.034-218790

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

คู่มือการใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

หลักการและเหตุผล

แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เป็นแนวทางจัดประสบการณ์ที่สนองต่อพัฒนาการตามวัยโดยมุ่งพัฒนาการกำกับตนเอง 4 ด้าน คือ การตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) การสังเกตตนเอง (Self-Observation) การตัดสินตนเอง (Self-Judgment) และการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) มีวัตถุประสงค์เพื่อไปสู่เป้าหมายที่ตนเองได้ตั้งไว้ โดยคำนึงถึงความสามารถของตนเอง ซึ่งเป็นรูปแบบที่พัฒนาให้เด็กได้คิดเอง ทำเอง แก้ปัญหาเองเพื่อให้เด็กได้พัฒนาการกำกับตนเอง โดยมีการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ลงไปในทุก ๆ ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้

จุดมุ่งหมาย

1. เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 4 ด้าน ดังนี้
  - 1.1 ด้านการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) หมายถึง เด็กสามารถกำหนดเป้าหมายและบอกเป้าหมายสิ่งที่เด็กจะปฏิบัติกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ การบอกเหตุผลในการเลือกวัสดุอุปกรณ์ วัสดุธรรมชาติ ได้ด้วยตนเอง
  - 1.2 ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) หมายถึง เด็กสังเกตตนเองและบอกอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด และความสามารถของตนเองระหว่างการปฏิบัติกิจกรรม
  - 1.3 ด้านการตัดสินตนเอง (Self-Judgment) หมายถึง เด็กสามารถนำเสนอผลงาน นำเสนอความคิดของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม
  - 1.4 ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) หมายถึง เด็กสามารถ ประเมินตนเองด้านผลงาน การสะท้อนความรู้สึก ความประทับใจ ผ่านการบอกเล่า การให้ระดับความพึงพอใจของตนเองได้
2. เพื่อพัฒนาความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ดังนี้
  - 2.1 ความคิดริเริ่ม หมายถึง ความสามารถของเด็กในการคิดแปลกใหม่มีความหมาย และแตกต่างจากธรรมดา หรืออาจนำความคิดเดิมมาดัดแปลงประยุกต์ให้เกิดสิ่งใหม่ในการทำงาน ศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เช่น กล้าคิด กล้าแสดงออกและคิดผลงานที่มีความแปลกใหม่จากการใช้วัสดุธรรมชาติที่มีความหลากหลาย
  - 2.2 ความคิดคล่องแคล่ว หมายถึง ความสามารถของเด็กในการคิดตอบคำถามด้วยตนเองตามลำพังหรือเป็นกลุ่ม ได้จำนวนมาก รวดเร็วและถูกต้อง ฝึกความว่องไวในการคิดงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เช่น การคิดตอบคำถามอย่างรวดเร็วโดยไม่ซ้ำ คล่องแคล่วในการพูดตอบคำถาม คล่องแคล่วในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์คำตอบที่เหมือนกันได้มาก

2.3 ความคิดยืดหยุ่น หมายถึง ความสามารถของเด็กในการคิดหาคำตอบหรือจัดกลุ่มได้หลากหลาย มีการมองในแง่มุมที่กว้างไม่จำกัดเฉพาะและรวมถึงการแสดงถึงความรู้สึกต่องานศิลปะ เช่น คิดผลงานออกมาได้อย่างหลากหลายจากการใช้วัสดุธรรมชาติชนิดเดียวกัน

2.4 ความคิดละเอียดลออ หมายถึง ความสามารถในการคิดที่แสดงถึงรายละเอียดเป็นขั้นตอนอธิบายให้เห็นภาพชัดเจน รวมถึงการเชื่อมโยงสัมพันธ์สิ่งต่าง ๆ อย่างมีความหมาย เช่น การสังเกตผลงานศิลปะแล้วบอกชื่อวัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้และการใช้วัสดุธรรมชาติเพียงชิ้นเดียวได้อย่างคุ้มค่าในการสร้างผลงานศิลปะ

เนื้อหา

เนื้อหาที่นำมาสร้างแผนการจัดการจัดประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติระดับชั้นอนุบาล 2 ซึ่งจะประยุกต์ใช้กับรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ที่มีความสัมพันธ์กับหน่วยการเรียนรู้ ดังนี้ กิจกรรมการวาดภาพระบายสี กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการปะติดภาพ กิจกรรมการร้อย กิจกรรมการสานและกิจกรรมการประดิษฐ์ โดยทั้ง 7 รูปแบบกิจกรรม เป็นการสร้างสรรค์ผลงานจากวัสดุธรรมชาติที่มีความหลากหลายในแต่ละครั้ง โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง จากการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า เด็กในกรุงเทพมหานครไม่มีความใกล้ชิดกับธรรมชาติ การนำวัสดุธรรมชาติมาใช้ในงานศิลปะ จึงเป็นสิ่งที่แปลกใหม่ น่าสนใจ ทำให้เด็กมองเห็นคุณค่าของทรัพยากรที่สัมผัสได้จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ซึ่งเหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย

สัญลักษณ์ที่ใช้แทนในแผนการจัดการจัดประสบการณ์

1. พฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย
  - 1.1 ด้านการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) แทนด้วย GS
  - 1.2 ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) แทนด้วย SO
  - 1.3 ด้านการตัดสินตนเอง (Self-Judgment) แทนด้วย SJ
  - 1.4 ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) แทนด้วย SR
2. ความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์
  - 2.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) แทนด้วย C1
  - 2.2 ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) แทนด้วย C2
  - 2.3 ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) แทนด้วย C3
  - 2.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) แทนด้วย C4

หลักการจัดกิจกรรม

1. ใช้แผนการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ สัปดาห์ละ 3 วัน ได้แก่ วันอังคาร วันพุธ วันพฤหัสบดี วันละ 40 - 60 นาที รวมทั้งสิ้น 8 สัปดาห์

2. ขั้นตอนการใช้แผนมีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus) เด็กและครูร่วมกันจัดกิจกรรม โดยมีการใช้คำถามปลายเปิด เพลง การเล่านิทาน การแนะนำอุปกรณ์โดยเน้นสื่อที่เป็นวัสดุธรรมชาติ ที่มีความแตกต่างของวัตถุดิบ รูปร่าง ขนาดและสี เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดความสนใจในการทำกิจกรรม วัตถุประสงค์ในขั้นนี้คือขั้นที่ทำให้เด็กอยากรู้ อยากรู้อยากเห็น เกิดความสนุกสนาน กระตือรือร้น ในการปฏิบัติกิจกรรมและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์จากการทำงานทำงานศิลปะ

ขั้นที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives) เด็กกำหนด วัตถุประสงค์ในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อออกแบบและวางแผนการปฏิบัติกิจกรรม โดยการเลือกวัสดุ ธรรมชาติและอุปกรณ์ที่ครูเตรียมมาอย่างหลากหลาย วัตถุประสงค์ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กสามารถ ตั้งเป้าหมายได้ด้วยตนเองและมีความสร้างสรรค์ในการออกแบบผลงานที่ตรงกับความสนใจ และความสามารถตามศักยภาพของตนเอง

ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning) เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติกิจกรรมศิลปะตามวัตถุประสงค์ที่ตรงกับความสนใจ และความสามารถตามศักยภาพของ ตนเอง ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมครูใช้คำถามกระตุ้นให้เด็กได้คิด วางแผน ออกแบบ ในการปฏิบัติ กิจกรรมศิลปะตามความคิดสร้างสรรค์ วัตถุประสงค์ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมได้บรรลุ วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ได้สร้างสรรค์ผลงานได้ด้วยตนเองและได้สังเกตการปฏิบัติการทำงานของตนเอง เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ

ขั้นที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation) เด็กนำเสนอผลงานโดยการบอก เล่าแลกเปลี่ยนเรียนรู้จากเพื่อน วัตถุประสงค์ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กได้นำเสนอผลงานและความคิด อย่างสร้างสรรค์เป็นการตรวจสอบผลงานกับวัตถุประสงค์ที่ตนเองได้ตั้งไว้ก่อนการปฏิบัติกิจกรรม และได้ถ่ายทอดความคิดสร้างสรรค์ผ่านวาจาจากการนำเสนอ

ขั้นที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment) เด็กประเมินผลงานและ การเรียนรู้ของตนเองว่ามีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ด้วยวิธีการที่หลากหลาย เช่น การให้ระดับ ความพึงพอใจ การให้เด็กสะท้อนความคิดของตนเองผ่านการสนทนา การนำเสนอ วัตถุประสงค์ ในขั้นนี้เพื่อให้เด็กประเมินตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน

ในแต่ละขั้นจะมีการผสมผสานความคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking) ผ่านการจัด กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติทั้ง 7 รูปแบบที่หลากหลาย คือ กิจกรรมการวาดภาพระบายสี กิจกรรมการพิมพ์ภาพ กิจกรรมการปั้น กิจกรรมการปะติดภาพ กิจกรรมการร้อย กิจกรรมการสาน

และกิจกรรมการประดิษฐ์ ซึ่งเป็นการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่มีความหลากหลายของวัสดุจากธรรมชาติ และความหลากหลายของรูปแบบการจัดกิจกรรมศิลปะ โดยเด็กปฐมวัยได้เป็นผู้เลือกและสร้างสรรค์ชิ้นงานด้วยตนเอง

การประเมินผล

1. ประเมินผลจากการลงมือปฏิบัติกิจกรรม
2. ประเมินผลจากผลงานเด็ก
3. ประเมินผลจากการออกมานำเสนอผลงาน

บทบาทของครู

1. ศึกษาแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อให้มีความเข้าใจอย่างถ่องแท้

2. จัดเตรียมสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ ให้มีความเพียงพอต่อจำนวนเด็กและพร้อมใช้งาน
3. จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่เป็นอิสระและมีความสุข
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ เพื่อพัฒนาการกำกับ

ตนเองตามลำดับขั้นตอน 5 ขั้นตอน ดังนี้

- ขั้นที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus)
  - ขั้นที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objectives)
  - ขั้นที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning)
  - ขั้นที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation)
  - ขั้นที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)
5. ร่วมกับเด็กสรุปสิ่งที่ได้รับจากกิจกรรม

บทบาทของนักเรียน

1. สนทนา ชักถาม พุดคุย แบ่งปัน ในประเด็นสะท้อนความคิด
2. ปฏิบัติกิจกรรม
3. นำเสนอผลงานและแสดงความรู้สึก

ตารางที่ 9 แสดงตารางกำหนดการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

สัปดาห์ที่	หน่วยการสอน	กิจกรรม	วัน	ชื่อกิจกรรม	วัสดุธรรมชาติ
1	ร่างกายของเรา	การปั้น	อังคาร	ปั้น ปั้น ปั้น	ถั่วเขียวซีกต้ม
			พุธ	สนุกกับการปั้น	ดินเหนียว
			พฤหัสบดี	ใครกันหนอ	ข้าวเหนียว
2	ผัก ผลไม้ แสนอร่อย	การพิมพ์ ภาพ	อังคาร	พิมพ์ภาพจากผัก	ผักต่าง ๆ
			พุธ	พิมพ์ภาพ จากผลไม้	ผลไม้ต่าง ๆ
			พฤหัสบดี	พิมพ์ภาพ จากผักข้าวโพด	ผักข้าวโพด หั่นเป็นขนาดต่าง ๆ
3	สัตว์น่ารู้	การปะติด ภาพ	อังคาร	ปะติดภาพจากเมล็ด พืช	เมล็ดพืชต่าง ๆ
			พุธ	เปลือกหอย สร้างภาพ	เปลือกหอยต่าง ๆ
			พฤหัสบดี	เกล็ดปลาหลากสี	เกล็ดปลาสีต่าง ๆ
4	ธรรมชาติพา สนุก	การร้อย	อังคาร	ร้อยมาลัย ก้านมะละกอ	ก้านมะละกอ หั่นเป็นลักษณะต่าง ๆ
			พุธ	ร้อยมาลัยใบตอง	ใบตองสด/ ใบตอง แห้ง/ ก้านกล้วย
			พฤหัสบดี	ร้อยมาลัยดอกไม้	ดอกไม้ต่าง ๆ
5	วาดเส้นเล่นสี ระบายสี	วาดภาพ ระบายสี	อังคาร	วาดภาพพระบายสี ธรรมชาติ	สีธรรมชาติ
			พุธ	พู่กันวิเศษ	ผักตบชวา
			พฤหัสบดี	ก้อนหินแต้มสี	ก้อนหินรูปร่างลักษณะ ต่าง ๆ
6	วัสดุแปลงกาย (วัสดุธรรมชาติ)	การสาน	อังคาร	สร้างสรรค์งานสาน ด้วยสองมือ	ใบเตยหอม
			พุธ	กระต่ายน้อย เริงรำ	ใบมะพร้าว
			พฤหัสบดี	ป.ปลาแสนสวย	ตอกข้อมสีก (ไม้ไผ่)

ตารางที่ 9 แสดงตารางกำหนดการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c (ต่อ)

สัปดาห์ที่	หน่วยการสอน	กิจกรรม	วัน	ชื่อกิจกรรม	วัสดุธรรมชาติ
7	วัสดุแปลงกาย (วัสดุธรรมชาติ)	การ ประดิษฐ์	อังคาร	นกยูงรำแพน	ใยบัวข้อมสี่และ วัสดุธรรมชาติต่าง ๆ
			พุธ	ดอกไม้จากเปลือก ข้าวโพด	เปลือกข้าวโพดข้อมสี่ และวัสดุธรรมชาติต่าง ๆ
			พฤหัสบดี	ลูกไม้แปลงร่าง (ปลาน้อย)	ลูกตีนเป็ดและ วัสดุธรรมชาติต่าง ๆ
8	วัสดุแปลงกาย (วัสดุธรรมชาติ)	การ ประดิษฐ์	อังคาร	หน้ากากแฟนซี	ดอกหญ้าย้อมสี (หางกระต่ายและ หางกระรอก)
			พุธ	โมบายกิ่งไม้	กิ่งไม้และชิ้นงานของ ตนเอง
			พฤหัสบดี	ตุ๊กตาจากเปลือกไข่	เปลือกไข่เปิด/ไข่ไก่/ ต้นหญ้า(อาหารกระต่าย)

แผนการจัดประสบการณ์

กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

วันที่ 1 กิจกรรมการปั้น

ชื่อกิจกรรม ปั้น ปั้น ปั้น

วัน.....ที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

สาระที่ควรเรียนรู้

การปั้นเป็นกิจกรรมที่ฝึกกล้ามเนื้อมือ ใช้การบีบ ดึง บีด ทบ วัสดุต่าง ๆ เป็นรูปร่างตามความต้องการ เช่น ปั้นแล้วคลึงให้เป็นเส้น ปั้นเป็นแผ่นสี่เหลี่ยม เป็นเรื่องราวตามนิทานที่ครูเล่าหรือปั้นตามจินตนาการ เด็ก ๆ มักเล่นปั้นตามใจชอบ เป็นรูปคน สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้แต่ที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก

สาระสำคัญ

วัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้ในการปั้น คือ ถั่วเขียวซีกต้มสุกเป็นวัสดุที่มีความแตกต่างของสี เด็กตัดสินใจเลือกด้วยตนเองว่าจะใช้ถั่วเขียวซีกต้มสุกสีใดมาใช้ในการกิจกรรมการปั้น ตามแบบที่ได้วางแผนและออกแบบไว้

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมการกำกับตนเอง 4 ด้าน ดังนี้
  - 1.1 ด้านการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) แทนด้วย GS
  - 1.2 ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) แทนด้วย SO
  - 1.3 ด้านการตัดสินตนเอง (Self-Judgment) แทนด้วย SJ
  - 1.4 ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) แทนด้วย SR
2. เพื่อให้เด็กเกิดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ดังนี้
  - 2.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) แทนด้วย C1
  - 2.2 ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) แทนด้วย C2
  - 2.3 ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) แทนด้วย C3
  - 2.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) แทนด้วย C4
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กและฝึกทักษะการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
<p>ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “หู ตา จมูก” พร้อมกับสนทนาเนื้อหาของเพลงว่าเกี่ยวกับอะไร 2. นำถั่วเขียวซีกต้มสุกผสมสีอาหารที่เตรียมไว้มาให้เด็กศึกษาสังเกตสี ลักษณะและขนาดของวัสดุ 3. เด็กและครูสนทนาร่วมกันว่า ถ้าเราใช้ถั่วเขียวซีกต้มสุก เด็ก ๆ คิดว่าสามารถทำอะไรได้บ้าง (SO,C2,C3) <ol style="list-style-type: none"> 3.1 สนทนากับเด็ก ๆ ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> 3.1.1 เด็ก ๆ คิดว่า เรานำถั่วเขียวซีกต้มสุกมาทำอะไรได้บ้าง (SO) 3.1.2 เด็ก ๆ คิดว่าถั่วเขียวซีกต้มสุกเราเอามาปั้นอะไรได้บ้าง (SO, C1, C2)
<p>ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ ในการเรียนรู้ (S = Set up Objective)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กแสดงความคิดเห็นจากการเลือกถั่วเขียวซีกต้มสุกจะปั้นเป็นรูปอะไรดี ที่มีความสัมพันธ์กับหน่วย ร่างกายของเรา (SO,C1) 2. เด็ก ๆ สังเกตพร้อมสัมผัสถั่วเขียวซีกต้มสุกที่ครูจัดเตรียมไว้ให้ หลังจากนั้นตัดสินใจเลือกวัสดุมาใช้ในการปั้นให้มีความสัมพันธ์กับหน่วย ร่างกายของเรา 3. เด็กตั้งเป้าหมายการปฏิบัติกิจกรรม ออกแบบ วางแผน โดยการวาดภาพของตนเองให้มีความหมายตรงกับกิจกรรมที่ครูเตรียมให้ ครูสังเกตและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม (GS,C1)
<p>ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กทุกคนออกมาพูดความรู้สึกก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม (SO) 2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ 3. เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้คิด ตั้งเป้าหมายและวางแผนไว้ (SJ,C4) 4. เด็กคนใดทำชิ้นงานเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำมาเล่าให้ครูฟังพร้อมกับครูบันทึกคำพูดของเด็ก (SR) 5. เตือนเวลาล่วงหน้าก่อนหมดเวลา 5 นาที เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมเสร็จตามเวลา
<p>ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เด็กทุกคนนำผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติ (SJ) 2. เด็กทุกคนดูภาพวาดในการวางแผนกิจกรรมว่าตนเองได้ทำตามแผนที่วางไว้หรือไม่ 3. เด็กทุกคนเปรียบเทียบผลงานที่สำเร็จกับภาพวาดที่วาดไว้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น (SJ, C4)

ขั้นตอน	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)	1. เด็กแต่ละคนลงความเห็นว่าจะให้ดาวตนเองกี่ดวงจากการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ (SR) 2. ให้เด็กออกมาพูดความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ โดยครูกำหนดหัวข้อ ดังนี้ (SO) <ul style="list-style-type: none"> 2.1 เด็ก ๆ สนุกกับการปฏิบัติกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร 2.2 ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร

ประเมินผล

1. สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม
2. สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
3. สังเกตจากผลงานและการนำเสนอ
4. สังเกตพฤติกรรมการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์

สื่อการเรียนรู้

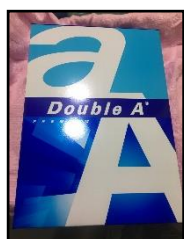
1. ถั่วเขียวซีกต้มสุก

2. สีผสมอาหาร

3. กระดาษ A4

4. จานกระดาษ

5. ภาชนะใส่ของ

6. ชาร์จ เพลง “หู ตา จมูก”

ภาคผนวก

เพลง “หู ตา จมูก”

(ไม่ทราบนามผู้แต่ง)

หู ตา จมูก จับให้ถูก
จับใหม่ จับให้ฉับดู
จับจมูก ตา หู

จับจมูก ตา หู
จับใหม่ จับให้ฉับดู
จับ หู ตา จมูก

แผนการจัดประสบการณ์

กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

วันที่ 2 กิจกรรมการปั้น

ชื่อกิจกรรม สนุกกับการปั้น

วัน.....ที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

สาระที่ควรเรียนรู้

การปั้นเป็นกิจกรรมที่ฝึกกล้ามเนื้อมือ ใช้การบีบ ดึง บีด ทูบ วัสดุต่าง ๆ เป็นรูปร่างตามความต้องการ เช่น ปั้นแล้วคลึงให้เป็นเส้น ปั้นเป็นแผ่นสี่เหลี่ยม เป็นเรื่องราวตามนิทานที่ครูเล่าหรือปั้นตามจินตนาการ เด็ก ๆ มักเล่นปั้นตามใจชอบ เป็นรูปคน สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้แต่ที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก

สาระสำคัญ

วัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้ในการปั้น คือ ดินเหนียว จะมีความแตกต่างในด้านปริมาณของก้อนดินเหนียว เด็กตัดสินใจเลือกด้วยตนเองว่าจะใช้ดินเหนียวปริมาณเท่าใดมาใช้ในการปั้นตามแบบที่ได้วางแผนและออกแบบไว้

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมการกำกับตนเอง 4 ด้าน ดังนี้
  - 1.1 ด้านการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) แทนด้วย GS
  - 1.2 ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) แทนด้วย SO
  - 1.3 ด้านการตัดสินตนเอง (Self-Judgment) แทนด้วย SJ
  - 1.4 ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) แทนด้วย SR
2. เพื่อให้เด็กเกิดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ดังนี้
  - 2.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) แทนด้วย C1
  - 2.2 ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) แทนด้วย C2
  - 2.3 ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) แทนด้วย C3
  - 2.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) แทนด้วย C4
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กและฝึกทักษะการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus)	1. เด็กติดภาพร่างกายของฉัน โดยร้องเพลงส่งต่อลูกบอล เมื่อเพลงหยุดอยู่ที่ใครให้ออกมายืนบัตริภาพในตะกร้า 1 ชั้น เพื่อติดภาพร่างกายของฉันจนครบทุกส่วนประกอบ 2. สนทนากับเด็กร่วมกันถึงภาพร่างกายของฉันดังกล่าวโดย ใช้คำถามดังนี้ (SO, C2) 2.1 ภาพนี้คือภาพอะไร 2.2 ในภาพที่มีส่วนประกอบอะไรบ้าง 2.3 เด็ก ๆ คิดว่าสามารถปั้นได้หรือไม่ เพราะอะไร
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ ในการเรียนรู้ (S = Set up Objective)	1. นำดินเหนียวที่มีปริมาณแตกต่างกันให้เด็กสังเกตและตัดสินใจเลือกมาทำกิจกรรม 2. เด็กแสดงความคิดเห็นจากการที่ได้เลือกดินเหนียวมาทำกิจกรรม (SO) 2.1 สนทนากับเด็กร่วมกันถึงปริมาณดินเหนียวที่นำมาปั้น โดยใช้คำถาม 2.1.1 เด็ก ๆ คิดว่า ปริมาณดินเหนียวที่เด็กเลือกมาเพียงพอกับการปั้นหรือไม่ เพราะอะไร 2.1.2 เด็ก ๆ คิดว่า เด็กจะปั้นตามเวลาที่ครูกำหนดหรือไม่ เพราะอะไร 3. เด็กตั้งเป้าหมายการปฏิบัติกิจกรรม ออกแบบ วางแผน โดยการวาดภาพของตนเองให้มีความหมายตรงกับกิจกรรมที่ครูเตรียมให้ ครูสังเกตและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม (GS,C1)
ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning)	1. เด็กทุกคนออกมาพูดความรู้สึกก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม (SO) 2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ 3. เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้แสดงความคิดเห็น ตั้งเป้าหมายและวางแผนไว้ (SJ,C4) 4. เตือนเวลาล่วงหน้าก่อนหมดเวลา 5 นาที เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมเสร็จตามเวลา
ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation)	1. เด็กทุกคนนำผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติ (SJ) 2. เด็กทุกคนดูภาพวาดในการวางแผนกิจกรรมว่าตนเองได้ทำตามแผนที่วางไว้หรือไม่ 3. เด็กทุกคนเปรียบเทียบผลงานที่สำเร็จกับภาพวาดที่ได้วาดไว้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น (SJ, C4)

ขั้นตอน	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)	1. เด็กแต่ละคนลงความเห็นว่าจะให้ดาวตนเองกี่ดวงจากการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ (SR) 2. ให้เด็กออกมาพูดความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ โดยครูกำหนดหัวข้อ ดังนี้ (SO) 2.1 เด็ก ๆ สนุกกับการปฏิบัติกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร 2.2 ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร

ประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม
- สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
- สังเกตจากผลงานและการนำเสนอ
- สังเกตพฤติกรรมการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์

สื่อการเรียนรู้

- ดินเหนียว

- กระดาษ A4

- จานกระดาษ

4. ภาชนะใส่ของ

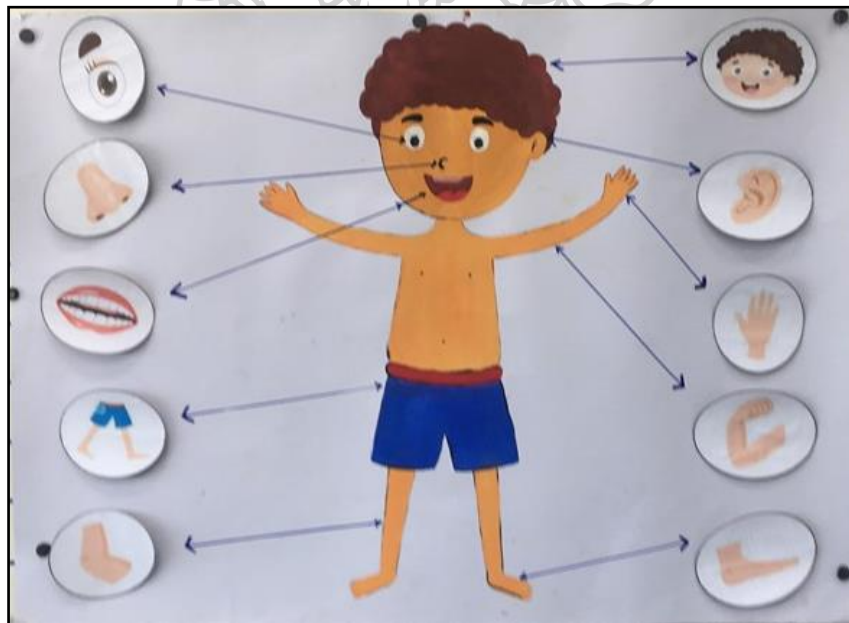
5. ลูกบอล

6. ภาพร่างกายของฉัน

ตัวอย่าง ภาพร่างกายของฉัน

แผนการจัดประสบการณ์

กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1

วันที่ 3 กิจกรรมการปั้น

ชื่อกิจกรรม ไครกันหนอ

วัน.....ที่.....เดือน..... พ.ศ. ....

สาระที่ควรเรียนรู้

การปั้นเป็นกิจกรรมที่ฝึกกล้ามเนื้อมือ ใช้การบีบ ดึง บีด ทูบ วัสดุต่าง ๆ เป็นรูปร่างตามความต้องการ เช่น ปั้นแล้วคลึงให้เป็นเส้น ปั้นเป็นแผ่นสีเหลี่ยม เป็นเรื่องราวตามนิทานที่ครูเล่าหรือปั้นตามจินตนาการ เด็ก ๆ มักเล่นปั้นตามใจชอบ เป็นรูปคน สัตว์ สิ่งของเครื่องใช้แต่ที่เหมาะสมกับเด็กเล็ก

สาระสำคัญ

วัสดุธรรมชาติที่นำมาใช้ในการปั้น คือ ขี้เถ้าเหนียว จะมีความแตกต่างของสีของขี้เถ้าเหนียว เด็กตัดสินใจเลือกด้วยตนเองว่าจะใช้ขี้เถ้าเหนียวสีใดมาใช้ในการปั้น ตามแบบที่ได้วางแผนและออกแบบไว้

จุดประสงค์

1. เพื่อให้เด็กเกิดพฤติกรรมการกำกับตนเอง 4 ด้าน ดังนี้
  - 1.1 ด้านการตั้งเป้าหมาย (Goal-Setting) แทนด้วย GS
  - 1.2 ด้านการสังเกตตนเอง (Self-Observation) แทนด้วย SO
  - 1.3 ด้านการตัดสินใจตนเอง (Self-Judgment) แทนด้วย SJ
  - 1.4 ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง (Self-Reaction) แทนด้วย SR
2. เพื่อให้เด็กเกิดความสามารถด้านความคิดสร้างสรรค์ 4 ด้าน ดังนี้
  - 2.1 ความคิดริเริ่ม (Originality) แทนด้วย C1
  - 2.2 ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) แทนด้วย C2
  - 2.3 ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) แทนด้วย C3
  - 2.4 ความคิดละเอียดลออ (Elaboration) แทนด้วย C4
3. เพื่อส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็กและฝึกทักษะการทำงานประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นตอน	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus)	1. ครูนำภาพร่างกายมาให้เด็กสังเกตพร้อมของจริง โดยมีอาสาสมัครจากเพื่อนในห้องมาให้เด็กได้สังเกตว่ามีรูปร่างลักษณะ เหมือนหรือแตกต่างกันอย่างไร 2. สนทนากับเด็กร่วมกันถึงร่างกายของเพื่อนในห้อง โดยเปรียบเทียบกันว่า มีรูปร่างลักษณะเป็นอย่างไร โดยใช้คำถาม ดังนี้ (SO,C2) 2.1 ร่างกายของเราประกอบไปด้วยอวัยวะอะไรบ้าง 2.2 ร่างกายที่เด็ก ๆ สังเกต มีรูปร่าง ลักษณะ เป็นอย่างไร
ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ ในการเรียนรู้ (S = Set up Objective)	1. นำข้าวเหนียวที่มีสีแตกต่างกันให้เด็กสังเกตและตัดสินใจเลือกมาทำกิจกรรม 2. เด็กแสดงความคิดเห็นจากการที่ได้เลือกข้าวเหนียวมาทำกิจกรรม (SO) 2.1 สนทนากับเด็กร่วมกัน เรื่อง สีของข้าวเหนียวที่นำมาปั้น โดยใช้คำถาม ดังนี้ (SJ,C2) 2.1.1 เด็ก ๆ คิดว่า สีของข้าวเหนียวที่เด็กเลือกมานั้นอวัยวะในร่างกายสามารถปั้นอะไรได้บ้าง (SJ,C2) 2.1.2 เด็ก ๆ คิดว่า การปั้นร่างกายของเราแต่ละครั้งจำเป็นต้องใช้ข้าวเหนียวสีอื่นอีกหรือไม่ เพราะอะไร (SJ,C3,C4) 3. เด็กตั้งเป้าหมายการปฏิบัติกิจกรรม ออกแบบ วางแผน โดยการวาดภาพของตนเองให้มีความหมายตรงกับกิจกรรมที่ครูเตรียมให้ ครูสังเกตและให้ความช่วยเหลือตามความเหมาะสม (GS,C1)
ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรม เพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning)	1. เด็กทุกคนออกมาพูดความรู้สึกก่อนลงมือปฏิบัติกิจกรรม (SO) 2. เด็กและครูร่วมกันสร้างข้อตกลงในการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ 3. เด็กลงมือปฏิบัติกิจกรรมตามที่ได้คิด ตั้งเป้าหมายและวางแผนไว้ (SJ,C4) 4. เด็กคนใดทำชิ้นงานเสร็จเรียบร้อยแล้วก็นำมาเล่าให้ครูฟังพร้อมกับครูบันทึกคำพูดของเด็ก(SR) 5. เตือนเวลาล่วงหน้าก่อนหมดเวลา 5 นาที เพื่อให้เด็กทำกิจกรรมเสร็จตามเวลา

ขั้นตอน	กิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ
ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation)	1. เด็กทุกคนนำผลงานที่ตนเองได้ปฏิบัติ (SJ) 2. เด็กทุกคนดูภาพวาดในการวางแผนกิจกรรมว่าตนเองได้ทำตามแผนที่วางไว้หรือไม่ 3. เด็กทุกคนเปรียบเทียบผลงานที่สำเร็จกับภาพวาดที่ได้วาดไว้ พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็น (SJ, C4)
ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)	1. เด็กแต่ละคนลงความเห็นว่าจะให้ดาวตนเองกี่ดวงจากการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ (SR) 2. ให้เด็กออกมาพูดความรู้สึกที่มีต่อการปฏิบัติกิจกรรมในวันนี้ โดยครูกำหนดหัวข้อ ดังนี้ (SO) 2.1 เด็ก ๆ สนุกกับการปฏิบัติกิจกรรมหรือไม่ อย่างไร 2.2 ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมเด็ก ๆ รู้สึกอย่างไร

ประเมินผล

- สังเกตจากการแสดงความคิดเห็นและตอบคำถาม
- สังเกตจากการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม
- สังเกตจากผลงานและการนำเสนอ
- สังเกตพฤติกรรมการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์

สื่อการเรียนรู้

- ข้าวเหนียวหาลากสี

- กระดาษ A4

- จานกระดาษ

4. ภาชนะใส่ของ

5. ภาพร่างกายของเรา

บรรยากาศการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

กิจกรรมการปั้น กิจกรรมที่ 1 ปั้น ปั้น ปั้น

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus)

เด็กและครูร่วมกันร้องเพลง “หู ตา จมูก” พร้อมสังเกตถ้วยเขียวซีกที่ครูเตรียมมาทำกิจกรรม

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงคในการเรียนรู้ (S = Set up)

เด็ก ๆ วางแผน ออกแบบ และครูจัดบันทึกภาพชิ้นงาน

เด็ก ๆ เลือกถั่วเขียวซีกผสมสีนำไปทำชิ้นงานที่ตนเองออกแบบ

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning)
ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation)

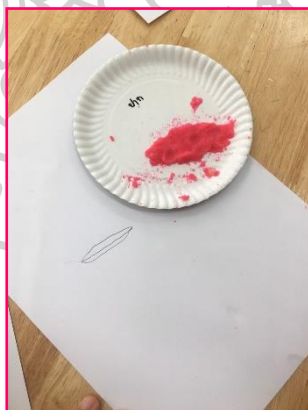
เด็ก ๆ ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ตามที่ออกแบบไว้ ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมครูจะใช้คำถาม กระตุ้นความคิดของเด็กพร้อมนำเสนอผลงานของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)

เด็ก ๆ ประเมินผลงานตนเองโดยการลงความเห็นว่าจะให้ดาวตนเองก็ดวงจากการปฏิบัติกิจกรรม

ผลงาน กิจกรรมการปั้น

บรรยากาศการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

กิจกรรมการปั้น กิจกรรมที่ 2 สนุกกับการปั้น

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus)

เด็ก ๆ เล่นเกมส่งต่อบอล เพลงหยุดอยู่ที่ใครให้ออกมาหยิบบัตรภาพอวัยวะในตะกร้า 1 ชิ้น

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objective)

เด็ก ๆ วางแผน ออกแบบและครูจดบันทึกภาพชิ้นงาน

เด็ก ๆ หยิบดินเหนียวนำไปทำชิ้นงานที่ตนเองออกแบบไว้

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning)

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation)

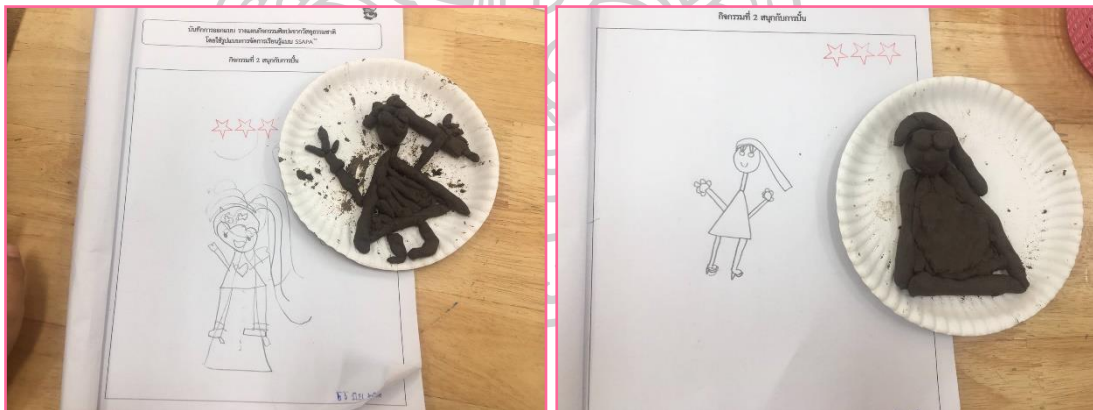
เด็ก ๆ ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ตามที่ออกแบบไว้ ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมครูจะใช้คำถาม กระตุ้นความคิดของเด็กพร้อมนำเสนอผลงานของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)

เด็ก ๆ ประเมินผลงานตนเองโดยการลงความเห็นว่าจะให้ดาวตนเองก็ดวงจากการปฏิบัติกิจกรรม

ผลงาน กิจกรรมการปั้น

บรรยากาศการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

กิจกรรมการปั้น กิจกรรมที่ 3 ใครกันหนอ

ขั้นตอนที่ 1 การกระตุ้นความสนใจใคร่รู้ (S = Stimulus)

ครูนำภาพร่างกายมาให้เด็กสังเกตพร้อมของจริงจากเพื่อนให้เด็กสังเกตรูปร่างลักษณะ

ขั้นตอนที่ 2 การสร้างวัตถุประสงค์ในการเรียนรู้ (S = Set up Objective)

เด็ก ๆ วางแผน ออกแบบ และครูจัดบันทึกภาพชิ้นงาน

เด็ก ๆ หยิบข้าวเหนียวผสมสีนำไปทำชิ้นงานที่ตนเองออกแบบไว้

ขั้นตอนที่ 3 การลงมือปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการเรียนรู้ (A = Active Learning)

ขั้นตอนที่ 4 การนำเสนอการเรียนรู้ (P = Presentation)

เด็ก ๆ ลงมือปฏิบัติกิจกรรม ตามที่ออกแบบไว้ ระหว่างปฏิบัติกิจกรรมครูจะใช้คำถาม กระตุ้นความคิดของเด็กพร้อมนำเสนอผลงานของตนเอง

ขั้นตอนที่ 5 การประเมินผลการเรียนรู้ (A = Assessment)

เด็ก ๆ ประเมินผลงานตนเองโดยการลงความเห็นว่าจะให้ดาวตนเองกี่ดวงจากการปฏิบัติกิจกรรม

ผลงาน กิจกรรมการปั้น

ภาคผนวก ค

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย
- ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

คู่มือแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยและเกณฑ์การให้คะแนนของเด็กปฐมวัย

คำชี้แจง

การวิจัยครั้งนี้ ใช้แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 ขณะที่เด็กร่วมกิจกรรม โดยผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดกิจกรรมและประเมินเด็กโดยใช้แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยที่เด็กร่วมกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ ดังรายละเอียด ดังนี้

1. แบบประเมินชุดนี้ใช้เพื่อประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5 – 6 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

2. นำแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 2 (อายุ 5 – 6 ปี) ที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ของเด็กไปใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัยซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสังเกต

3. แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย มุ่งวัดพฤติกรรมที่แสดงออกถึงการกำกับตนเอง 4 ด้าน คือ

3.1 ด้านการตั้งเป้าหมาย ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้

3.1.1 การบอกเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรม

3.1.2 การบอกเหตุผลในการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรม

3.2 ด้านการสังเกตตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้

3.2.1 การบอกความรู้สึกตนเองก่อนการปฏิบัติกิจกรรมได้เป็นอย่างไร

3.2.2 การบอกได้ว่าระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมตนเองปฏิบัติกิจกรรมได้เป็นอย่างไร

3.2.3 การบอกได้ว่าหลังการปฏิบัติกิจกรรม ตนเองปฏิบัติกิจกรรมได้เป็นอย่างไร

3.3 ด้านการตัดสินใจตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้

3.3.1 การนำเสนอความคิดกับเป้าหมายของตนเองในการปฏิบัติกิจกรรม

3.4 การตอบสนองต่อตนเอง ประกอบด้วยพฤติกรรม ดังนี้

3.4.1 การประเมินตนเองและสะท้อนความรู้สึกในการปฏิบัติกิจกรรม

3.4.2 บอกระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของตนเอง

ระยะเวลาดำเนินการ

การดำเนินการใช้แบบวัดพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ใช้แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

ระยะที่ 2 ใช้แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยหลังการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

ขั้นตอนการประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองอย่างละเอียดเพื่อให้มีความเข้าใจและนำไปใช้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการใช้แบบประเมินกับกลุ่มตัวอย่างก่อนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c และหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการสังเกตและบันทึกพฤติกรรมการกำกับตนเองมาวิเคราะห์ข้อมูล

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

เกณฑ์การพิจารณาพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัยแบ่งออกเป็น 3 ระดับ ประกอบด้วยระดับ 3, 2 และ 1 โดยมีเกณฑ์ในการพิจารณา ดังนี้

3 หมายถึง พฤติกรรมการกำกับตนเองที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง

2 หมายถึง พฤติกรรมการกำกับตนเองที่เกิดขึ้นด้วยการช่วยเหลือจากครูหรือเพื่อน

1 หมายถึง พฤติกรรมการกำกับตนเองที่เกิดขึ้นแต่อาจทำได้ไม่ตรงเป้าหมาย

คำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนนแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

พฤติกรรมการกำกับตนเอง ของเด็กปฐมวัย	ค่าระดับ พฤติกรรม	ลักษณะสำคัญของพฤติกรรม
1. ด้านการตั้งเป้าหมาย 1.1 บอกเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรม	3 2 1	สามารถบอกเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง สามารถบอกเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมได้เมื่อได้รับคำแนะนำจากครูหรือเพื่อน สามารถบอกได้แต่อาจไม่ตรงเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรม
1.2 บอกเหตุผลในการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรม	3 2 1	สามารถบอกเหตุผลในการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง สามารถบอกเหตุผลในการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรมเมื่อได้รับคำแนะนำจากครูหรือเพื่อน สามารถบอกเหตุผลแต่อาจไม่ตรงเป้าหมายในการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรมได้
2. ด้านการสังเกตตนเอง 2.1 บอกพฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดของตนเองก่อนปฏิบัติกิจกรรมว่าเป็นอย่างไร	3 2 1	สามารถบอกความรู้สึกก่อนการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่าเป็นอย่างไรด้วยตนเอง สามารถบอกความรู้สึกก่อนการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่าเป็นอย่างไรเมื่อได้รับคำแนะนำจากครูหรือเพื่อน สามารถบอกความรู้สึกแต่อาจไม่ตรงเป้าหมายก่อนการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่าเป็นอย่างไร
2.2 บอกได้ว่าระหว่างปฏิบัติกิจกรรม พฤติกรรมและความรู้สึกนึกคิดตนเองเป็นอย่างไร	3 2 1	สามารถบอกความรู้สึกระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่าเป็นอย่างไรด้วยตนเอง สามารถบอกความรู้สึกระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่าเป็นอย่างไรเมื่อได้รับคำแนะนำจากครูหรือเพื่อน สามารถบอกความรู้สึกแต่อาจไม่ตรงเป้าหมายระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่าเป็นอย่างไร

พฤติกรรมกำกัับตนเอง ของเด็กปฐมวัย	ค่าระดับ พฤติกรรม	ลักษณะสำคัญของพฤติกรรม
2.3 บอกได้ว่าหลังปฏิบัติ กิจกรรม พฤติกรรมและ ความรู้สึกนึกคิดตนเองเป็น อย่างไร	3 2 1	สามารถบอกความรู้สึกหลังการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่า เป็นอย่างไรด้วยตนเอง สามารถบอกความรู้สึกหลังการปฏิบัติกิจกรรมได้ว่า เป็นอย่างไรเมื่อได้รับคำแนะนำจากครูหรือเพื่อน สามารถบอกความรู้สึกแต่อาจไม่ตรงเป้าหมายหลังการ ปฏิบัติกิจกรรมได้ว่าเป็นอย่างไร
3. ด้านการตัดสินใจตนเอง 3.1 การนำเสนอความคิดกับ เป้าหมายของตนเองในการปฏิบัติ กิจกรรม	3 2 1	สามารถนำเสนอความคิดกับเป้าหมายของตนเองใน การปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง สามารถนำเสนอความคิดกับเป้าหมายของตนเองใน การปฏิบัติกิจกรรมได้เมื่อได้รับคำแนะนำจากครูหรือ เพื่อน สามารถนำเสนอความคิดแต่อาจไม่ตรงเป้าหมายของ ตนเองในการปฏิบัติกิจกรรมได้
4. ด้านการแสดงปฏิกิริยา ต่อตนเอง 4.1 บอกการประเมินตนเอง และสะท้อนความรู้สึกในการ ปฏิบัติกิจกรรมได้	3 2 1	สามารถประเมินตนเองและสะท้อนความรู้สึกในการ ปฏิบัติกิจกรรมได้ด้วยตนเอง สามารถประเมินตนเองและสะท้อนความรู้สึกในการ ปฏิบัติกิจกรรมได้เมื่อได้รับคำแนะนำจากครูหรือเพื่อน สามารถประเมินตนเองและสะท้อนความรู้สึก แต่อาจ ไม่ตรงเป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมได้
4.2 บอกระดับความพึงพอใจ ในการปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน ของตนเองได้	3 2 1	สามารถบอกระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรม และผลงานของตนเองได้ว่าเป็นอย่างไรด้วยตนเอง สามารถบอกระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติกิจกรรม และผลงานของตนเองได้ว่าเป็นอย่างไรเมื่อได้รับ คำแนะนำจากครูหรือเพื่อน สามารถบอกระดับความพึงพอใจแต่อาจไม่ตรง เป้าหมายในการปฏิบัติกิจกรรมและผลงานของตนเอง ได้ว่าเป็นอย่างไร

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
1. ด้านการตั้งเป้าหมาย 1.1 บอกเป้าหมาย ในการปฏิบัติกิจกรรม	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
1. ด้านการตั้งเป้าหมาย 1.2 บอกเหตุผลในการเลือกวัสดุธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรม	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
2. ด้านการสังเกตตนเอง 2.1 บอกพฤติกรรม และความรู้สึกนึกคิดของ ตนเองก่อนปฏิบัติ กิจกรรมว่าเป็นอย่างไร	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
2. ด้านการสังเกตตนเอง 2.2 บอกได้ว่าระหว่าง ปฏิบัติกิจกรรม พฤติกรรมและความรู้สึก นึกคิดตนเองเป็นอย่างไร	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
2. ด้านการสังเกตตนเอง 2.3 บอกได้ว่าหลัง ปฏิบัติกิจกรรม พฤติกรรมและความรู้สึก นึกคิดตนเองเป็นอย่างไร	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
3. ด้านการตัดสินใจตนเอง 3.1 การนำเสนอ ความคิดกับเป้าหมาย ของตนเองในการปฏิบัติ กิจกรรม	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
4. ด้านการแสดง ปฏิกริยาต่อตนเอง 4.1 บอกการประเมิน ตนเองและสะท้อน ความรู้สึกในการปฏิบัติ กิจกรรมได้	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

แบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

วันที่ประเมินพฤติกรรม ..... เวลา .....

ผู้ประเมินพฤติกรรม .....

พฤติกรรมการกำกับ ตนเองของเด็กปฐมวัย	เลขที่	ค่าระดับพฤติกรรม			บันทึกพฤติกรรมเพิ่มเติม
		3	2	1	
4. ด้านการแสดง ปฏิริยาต่อ ตนเอง 4.2 บอกระดับ ความพึงพอใจในการ ปฏิบัติกิจกรรมและ ผลงานของตนเองได้	1				
	2				
	3				
	4				
	5				
	6				
	7				
	8				
	9				
	10				
	11				
	12				
	13				
	14				
	15				
	16				
	17				
	18				
	19				
	20				
	21				
	22				
	23				

บันทึกเพิ่มเติม

.....

.....

.....

ตารางที่ 10 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินพฤติกรรมการกำกับตนเองของเด็กปฐมวัย

รายการประเมิน	ความคิดเห็น ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	IOC	สรุปผล
	1	2	3			
1. ด้านการตั้งเป้าหมาย						
1.1 บอกเป้าหมายในการปฏิบัติ กิจกรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
1.2 บอกเหตุผลในการเลือกวัสดุ ธรรมชาติที่ใช้ปฏิบัติกิจกรรม	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
2. ด้านการสังเกตตนเอง						
2.1 บอกความรู้สึกตนเองก่อน การปฏิบัติกิจกรรมได้ ว่า เป็นอย่างไร	1	0	1	2	0.67	ใช้ได้
2.2 บอกได้ว่าระหว่างการปฏิบัติ กิจกรรมมีความรู้สึกอย่างไร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2.3 บอกได้ว่าหลังการปฏิบัติ กิจกรรม มีความรู้สึกอย่างไร	1	1	1	3	1	ใช้ได้
3. ด้านการตัดสินใจตนเอง						
3.1 การนำเสนอความคิดกับ เป้าหมาย ของตนเองในการ ปฏิบัติกิจกรรม	1	1	1	3	1	ใช้ได้
4. ด้านการแสดงปฏิกิริยาต่อตนเอง						
4.1 การประเมินตนเองและ สะท้อนความรู้สึกในการ ปฏิบัติกิจกรรม	0	1	1	2	0.67	ใช้ได้
4.2 บอกระดับพึงพอใจในการ ปฏิบัติกิจกรรมและผลงาน ของตนเองได้	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) เป็นแบบทดสอบมาตรฐานของเจเลนและเออร์บัน
(Jellen & Urban, 1986, อ้างถึงใน ปิยวรรณ อภินันท์รุ่งโรจน์, 2555: 123 -126)

คู่มือการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) ของเจเลนและเออร์บัน
(Jellen & Urban, 1986, อ้างถึงใน ปิยวรรณ อภินันท์รุ่งโรจน์, 2555: 123 –126)

แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT – DP (The Test for Creative Thinking – Drawing Production) ของ Jellen and Urban มีลักษณะดังนี้

ลักษณะของแบบทดสอบ

1.1 สิ่งที่กำหนดเป็นสิ่งเร้าที่จัดเตรียมไว้ในรูปของส่วนเล็ก ๆ มีขนาดและรูปร่างแตกต่างกัน เช่น รูปครึ่งวงกลม รูปมูมฉาก รูปสี่เหลี่ยมจัตุรัสปลายเปิด รูปจุด รูปรอยเส้นประ รูปเส้นโค้งคล้ายตัว S ซึ่งประกอบอยู่ด้านในและด้านนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่

1.2 การตอบสนองสิ่งเร้า ผู้ถูกทดสอบสามารถตอบสนองได้อย่างอิสระตามจินตนาการ โดยการวาดภาพขึ้นมาภายในขอบเขตของช่วงเวลาที่กำหนดให้ และมีเกณฑ์สำหรับยึดถือเป็นหลักในการประเมินคุณค่าความคิดสร้างสรรค์จากการวาดภาพทั้งหมด 11 เกณฑ์

ระยะเวลาดำเนินการ

การดำเนินการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) 2 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) ก่อนการทดลองใช้จัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺C

ระยะที่ 2 ใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) หลังการทดลองใช้จัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺C

ขั้นตอนการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP)

ขั้นตอนที่ 1 ผู้วิจัยศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้เครื่องมือใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) อย่างละเอียดเพื่อให้มีความเข้าใจและนำไปใช้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนที่ 2 ผู้วิจัยดำเนินการใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) กับกลุ่มตัวอย่างก่อนการใช้จัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺C และหลังการใช้จัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺C

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP) มาวิเคราะห์ข้อมูล

การใช้แบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP)

2.1 ผู้ถูกทดสอบจะได้รับแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP และดินสอดำซึ่งไม่มียางลบ เพื่อมีให้กลุ่มตัวอย่างเปลี่ยนภาพที่วาดแล้ว

2.2 ผู้ทดสอบอ่านคำสั่งซ้ำ ๆ และชัดเจนดังนี้ “ภาพที่วางอยู่ข้างหน้าเด็ก ๆ ขณะนี้เป็นภาพ ที่ไม่สมบูรณ์ ผู้วาดเริ่มลงมือวาดแต่ถูกขัดจังหวะเสียก่อน ขอให้เด็ก ๆ วาดต่อให้สมบูรณ์ จะวาดเป็นภาพอะไรก็ได้ตามที่เด็ก ๆ ต้องการ ไม่มีภาพใดที่ถือว่าผิด ภาพทุกภาพเป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งสิ้นเมื่อวาดภาพเสร็จแล้วขอให้นำมาส่งครู”

2.3 เมื่อผู้ถูกทดสอบเข้าใจแล้วให้ลงมือวาดภาพ ถ้าหากมีคำถามในช่วงที่กำลังทำแบบทดสอบ ผู้ทดสอบอาจตอบในลักษณะ “เด็ก ๆ อยากรวดภาพอะไรก็ได้ตามที่อยากจะวาด ทุกรูปที่วาดเป็นสิ่งที่ถูกต้องทั้งสิ้น ทำอย่างไรก็ได้ไม่มีสิ่งใดผิด” หากผู้ถูกทดสอบยังมีคำถาม เช่น ถามถึงชิ้นส่วนที่ปรากฏอยู่รอบนอก ก็ให้ตอบในลักษณะเดิม ห้ามอธิบายเนื้อหาหรือวิธีการใด ๆ เพิ่มเติม นอกจากนี้ควรหลีกเลี่ยงการพาดพิงถึงเวลาที่ใช้ในการวาดภาพ ผู้ทดสอบอาจกล่าวในลักษณะ “เริ่มวาดได้เลยไม่ต้องกังวลเรื่องเวลา”

2.4 ผู้ทดสอบบอกให้ผู้ถูกทดสอบตั้งชื่อเรื่อง ควรพูดเบา ๆ เพื่อไม่ให้รบกวนผู้ถูกทดสอบ คนอื่นที่ยังทำไม่เสร็จ แล้วเขียนชื่อเรื่องไว้ที่มุมขวาบนของแบบทดสอบ เพราะจะใช้ เป็นข้อมูลสำคัญในการแปลผลการวาดภาพ

2.5 ผู้ทดสอบจดบันทึกเวลาการทำแบบทดสอบของผู้ที่ทำเสร็จก่อน 12 นาที ไว้ที่มุมขวาบนของแบบทดสอบ พร้อมทั้งเขียนชื่อ อายุ เพศ ชื่อเรื่องหรือชื่อภาพที่ผู้ถูกทดสอบเป็นผู้ตั้งไว้ที่มุมขวาบนของแบบทดสอบ

2.6 ในการทดสอบกำหนดเวลา 15 นาที หลังจากนั้นผู้ทดสอบจะเก็บแบบทดสอบทั้งหมด เขียนชื่อ อายุ เพศ และชื่อเรื่องหรือชื่อภาพที่ผู้ถูกทดสอบเป็นผู้ตั้งไว้ที่มุมขวาบนของแบบทดสอบ

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ (TCT-DP)

การให้คะแนนแบบทดสอบ ดำเนินการตามเกณฑ์การประเมินผลของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT – DP ซึ่งมีเกณฑ์การประเมินผลทั้งหมด 11 เกณฑ์ ดังนี้

1. การต่อเติม (Cn: Continuations) ชิ้นส่วนที่ได้รับการต่อเติม (ครึ่งวงกลม จุด มุมฉาก เส้นโค้ง เส้นประ และสี่เหลี่ยมจัตุรัสเล็กปลายเปิดนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่) จะได้รับคะแนนการต่อเติมชิ้นส่วนละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดใน ข้อนี้ คือ 6 คะแนน

2. ความสมบูรณ์ (Cm: Completions) หากมีการต่อเติมจากเดิมในข้อ 1 ให้เต็มหรือให้สมบูรณ์มากขึ้นจะได้คะแนนชิ้นส่วนละ 1 คะแนน ถ้าต่อเติมภาพโดยใช้รูปที่กำหนด 2 รูปมารวมกันเป็นรูปเดียว เช่น โยงเป็นรูปบ้าน ต่อเป็นอริฐ ปล่อยไฟ เป็นต้น ให้ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

3. **ภาพที่สร้างขึ้นใหม่ (Ne: New elements)** ภาพหรือสัญลักษณ์ที่วาดขึ้นใหม่นอกเหนือจากข้อ 1 และข้อ 2 จะได้คะแนนเพิ่มอีกภาพละ 1 คะแนน แต่ภาพที่วาดซ้ำหลาย ๆ ภาพเหมือน ๆ กัน เช่น ภาพป่า ที่มีจำนวนต้นไม้หลาย ๆ ต้น ซ้ำ ๆ กัน จะให้ 2 – 3 คะแนน คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

4. **การต่อโยงด้วยเส้น (Cl: Conctions witneh a line)** แต่ละภาพหรือส่วนของภาพ (ทั้งภาพที่สร้างขึ้นใหม่ในข้อ 3) หากมีเส้นลากโยงเข้าด้วยกันทั้งภายในและภายนอกกรอบจะให้คะแนนการโยงเส้นละ 1 คะแนน คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

5. **การเชื่อมโยงที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราว (Cth: Connections with a theme)** ภาพใดหรือส่วนของภาพที่ทำให้เกิดเป็นเรื่องราวหรือเป็นภาพรวมจะได้อีก 1 คะแนน ต่อ 1 ชิ้น การเชื่อมโยงนี้อาจเป็นการเชื่อมโยงด้วยเส้นจากข้อ 1 หรือไม่ใช้เส้นก็ได้ เช่น เส้นประของแสลงอาทิพย์เงาต่าง ๆ การแตะกันของภาพ ความสำคัญอยู่ที่การต่อเดิมนั้นทำให้ได้ภาพ ที่สมบูรณ์ตามความหมายที่ผู้ถูกทดสอบตั้งชื่อไว้ คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

6. **การข้ามเส้นกันเขตโดยการใช้ชิ้นส่วนที่กำหนดให้นอกกรอบใหญ่ (Bfd: Boundary breaking fragment dependent)** การต่อเติมหรือโยงเส้นปิดรูปลี่เหลี่ยมจัตุรัสปลายเปิดซึ่งอยู่นอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่ จะได้คะแนน 6 คะแนนเต็ม

7. **การข้ามเส้นกันเขตอย่างอิสระโดยไม่ใช้ชิ้นส่วนนอกกรอบที่กำหนดให้ (Bfi: Boundary breaking fragment independent)** การต่อเติมโยงเส้นออกไปนอกกรอบหรือการวาดภาพนอกกรอบสี่เหลี่ยมใหญ่จะได้ 6 คะแนน

8. **การแสดงความลึก ไกล – ใกล้ หรือมิติของภาษา (Pe: Perspective)** ภาพที่วาดให้เห็นส่วนลึก มีระยะใกล้-ไกล หรือวาดภาพในลักษณะ 3 มิติ ให้คะแนนภาพละ 1 คะแนน หากภาพที่ปรากฏเป็นเรื่องราวทั้งภาพแสดงความเป็น 3 มิติมีความลึก ไกล-ใกล้ ให้คะแนน 6 คะแนนเต็ม ตัวอย่างเช่น บ้านสองด้าน ถนนที่มีความไกล (ภาพเปอร์สเปกทิฟทางลึก) ภาพแนวเส้นขอบฟ้า รูปทรง/องค์ประกอบที่วาดลงหรือจัดให้มีทิศทางในแนวลึก คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

9. **อารมณ์ขัน (Hu: Humor)** ภาพที่แสดงให้เห็นหรือก่อให้เกิดอารมณ์ขันจะได้ชิ้นส่วนละ 1 คะแนน หรือดูภาพรวม ถ้าให้อารมณ์ขันมากก็จะให้คะแนนมากขึ้นเป็นลำดับ ภาพที่แสดงอารมณ์ขันนี้ ประเมินจากผู้ทดสอบในหลาย ๆ ทาง เช่น ผู้วาดสามารถล้อเลียนตนเองจากภาพวาด ผู้วาดผนวกชื่อที่แสดงอารมณ์ขันเข้าไปหรือวาดเพิ่มเข้าไปและ/หรือผู้วาดผนวกลายเส้นและภาษาเข้าไปเหมือนการวาดภาพการ์ตูนคะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 6 คะแนน

10. การคิดแปลกใหม่ ไม่มีแบบแผนปกติ (Uc: Unconventionality)

10.1 ความไม่กลมกลืนแบบ A (Uca) ความไม่กลมกลืนแบบหลากหลายการวางหรือการใช้กระดาษแตกต่างไปจากเมื่อวางกระดาษแบบทดสอบให้แบบปกติธรรมดา (มากกว่า 45 องศา) เช่น พับ หมุน หรือพลิกกระดาษไปข้างหลังแล้วจึงวาดภาพให้ 3 คะแนน

10.2 ความไม่กลมกลืนแบบ B (Ucb) สัญลักษณ์ ภาพนามธรรม จินตนาการ นวนิยาย สำหรับภาพนามธรรม หรือองค์ประกอบ หรือรูปทรงที่คล้ายสภาพแวดล้อมรวมถึง ความเอื้อประโยชน์ของภาพนามธรรม ภาพสิ่งแวดล้อมจริง นวนิยาย เรื่องรูปสัญลักษณ์ การใช้ชื่อ ที่เป็นนามธรรมหรือสัตว์ประหลาด ผู้วาดจะได้ 3 คะแนน

10.3 ความไม่กลมกลืนแบบ C (Ucc) สัญลักษณ์เป็นรูปทรงที่รวมกัน (S) ถ้าเป็นการรวมกันของรูปทรงกับสัญลักษณ์ สัญลักษณ์ คำ ตัวเลข หรือองค์ประกอบที่คล้ายการ์ตูนประกอบ อยู่ด้วยกันก็ได้ 3 คะแนน แต่ถ้ามีชื่อของผู้วาดอยู่ด้วยก็จะได้คะแนนในจุดนี้ ยกเว้นแต่ชื่อนั้นจะเป็น ในรูปแบบ รอย ชื่อ สัญลักษณ์ หรือสัญลักษณ์ ชื่อที่เขียนอยู่ในกรอบสี่เหลี่ยมก็จะได้คะแนนเช่นกัน คะแนนสูงสุดของข้อนี้ คือ 3 คะแนน

10.4 ความไม่กลมกลืนแบบ D (Ucd) ชนิดไม่มีความเอื้อประสมประสานกับจุดประ หรือรูปทรงภาพที่ต่อเติมไม่ใช่ภาพที่วาดกันแพร่หลายทั่วไป ให้ 3 คะแนน แต่หากมีการต่อเติมภาพ ในลักษณะต่าง ๆ ต่อไปนี้

- รูปครึ่งวงกลม ต่อเป็นพระอาทิตย์ หน้าคน หรือวงกลม
- รูปมุมฉาก ต่อเป็นบ้าน กล่อง หรือสี่เหลี่ยม
- รูปเส้นโค้ง ต่อเป็นงู ต้นไม้ หรือดอกไม้
- รูปเส้นประ ต่อเป็นถนน ตรอก หรือทางเดิน
- รูปจุด ทำเป็นตาของนก หรือสายฝน
- รูปลักษณะนี้ต้องหักออก 1 คะแนน จากคะแนนเต็ม 3 คะแนน แต่ไม่มีคะแนนติดลบ คะแนนสูงสุดในข้อนี้ คือ 3 คะแนน

11. ความเร็ว (Sp: Speed) ถ้าการวาดรวมกันแล้วมี 6 จุด โดยนับชนิดและหลักเกณฑ์

10 ข้อแรก ภาพที่วาดเสร็จใช้เวลาน้อยกว่า 12 นาที จะได้คะแนนเพิ่มโดยดูจากเวลา ดังนี้

- น้อยกว่า	2	นาที	ได้	6	คะแนน
- น้อยกว่า	4	นาที	ได้	5	คะแนน
- น้อยกว่า	6	นาที	ได้	4	คะแนน
- น้อยกว่า	8	นาที	ได้	3	คะแนน
- น้อยกว่า	10	นาที	ได้	2	คะแนน
- น้อยกว่า	12	นาที	ได้	1	คะแนน
- มากกว่า หรือ เท่ากับ	12	นาที	ได้	0	คะแนน

การหาคะแนนรวมของแบบทดสอบ ดำเนินการโดยการพับด้านหลังของแบบทดสอบ ที่มีช่องเล็ก ๆ อยู่ 11 ช่อง แต่ละช่องจะมีรหัสสำหรับให้คะแนน วิธีการให้คะแนนให้พับส่วนล่างของแบบทดสอบขึ้นมาก็สามารถให้คะแนนให้คะแนนได้ทันที คะแนนรวมสูงสุดของแบบทดสอบ ความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP คือ 72 คะแนน โดยมีรายละเอียดของคะแนนดังนี้ เกณฑ์ข้อที่ 1-11 ยกเว้น ข้อ 10 คะแนนเต็มข้อละ 6 คะแนน ส่วนข้อ 10 แบ่งเป็น 4 ข้อย่อย ข้อย่อยละ 3 คะแนน รวม 12 คะแนน

การแปลผลระดับความคิดสร้างสรรค์

การแปลผลระดับความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP (The test for Creative Thinking-Drawing Production) ของ Jellen and Urban มีดังนี้

- ได้คะแนนรวมต่ำกว่า 24 คะแนน มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับต่ำ
- ได้คะแนนรวมระหว่าง 24-47 คะแนน มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง
- ได้คะแนนรวมตั้งแต่ 48 คะแนนขึ้นไป มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง

คะแนนรวมของแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ TCT-DP

ด้านหลังของข้อสอบมีช่องเล็ก ๆ อยู่ 11 ช่อง แต่ละช่องจะมีรหัสสำหรับให้คะแนน วิธีการให้คะแนนเพียงแต่พับส่วนล่างของแบบทดสอบขึ้นมาก็สามารถให้คะแนนได้ทันที คะแนนรวมสูงสุดของแบบทดสอบ คือ 72 คะแนน

- ได้คะแนนรวมต่ำกว่า 24 คะแนน มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับต่ำ
- ได้คะแนนรวมระหว่าง 24-47 คะแนน มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับปานกลาง
- ได้คะแนนรวมตั้งแต่ 48 คะแนนขึ้นไป มีความคิดสร้างสรรค์อยู่ในระดับสูง

ภาคผนวก จ
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c
- ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺c

แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

คำชี้แจง

แบบประเมินความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ จัดทำขึ้นเพื่อต้องการทราบความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ ซึ่งช่วยให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงวิธีการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่เด็กสนใจ เพื่อพัฒนาการกำกับตนเองและความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย

บทบาทของครู

1. จัดเตรียมแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำแบบประเมินความพึงพอใจให้มีความเพียงพอต่อจำนวนนักเรียนและพร้อมใช้งาน
2. ครูเป็นผู้อ่านรายการจำนวน 10 ข้อ ให้นักเรียนฟัง
3. นำแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ นำไปสรุปและวิเคราะห์ผล

บทบาทของนักเรียน

นักเรียนเป็นผู้ตอบแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺ โดยกากบาท ✕ ใบหน้าแสดงความพึงพอใจให้ตรงกับความรู้สึกตนเองมากที่สุด จำนวน 10 ข้อ

อุปกรณ์

1. แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺
2. ดินสอ

คำอธิบายเกณฑ์การให้คะแนน
แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้
รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

ใบหน้าความพึงพอใจ	ค่าความพึงพอใจ	ระดับความพึงพอใจ
	3	พอใจมาก
	2	พอใจปานกลาง
	1	พอใจน้อย

แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้
รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺

คำชี้แจง ครูเป็นผู้อ่านรายการแต่ละข้อ แล้วให้นักเรียนกากบาท **x** ในหน้าที่แสดงความพึงพอใจ
ให้ตรงกับความรู้สึกตนเองมากที่สุด

ที่	รายการ	ระดับความพึงพอใจ		
				
		3 คะแนน	2 คะแนน	1 คะแนน
ด้านการจัดการเรียนรู้				
1	นักเรียนชอบเรียนกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะขั้นตอนการสอนของครูสนุกสนาน			
2	นักเรียนชอบกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ครูจัดให้ เพราะได้เป็นผู้ออกแบบผลงานด้วยตนเอง			
3	นักเรียนชอบกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองทุกครั้ง			
4	นักเรียนชอบทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะได้วางแผน ทำ และนำเสนองานให้เพื่อนและครูฟัง			
ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้				
5	นักเรียนชอบวัสดุธรรมชาติที่ครูเตรียมมา			
6	นักเรียนมีความสุขและสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ			
7	นักเรียนชอบวัสดุธรรมชาติและกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้ง			
8	นักเรียนอยากทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติและรู้สึกดีใจทุกครั้งเมื่อได้เห็นผลงานของตนเอง			
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม				
9	นักเรียนชอบวางแผนและออกแบบผลงานด้วยตนเอง			
10	นักเรียนชอบที่ครูให้ประเมินตนเองในการทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ			

ตารางที่ 11 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ SSAPA⁺^c

รายการประเมิน	ความคิดเห็น			รวม	IOC	สรุปผล
	ผู้เชี่ยวชาญ					
	1	2	3			
ด้านกิจกรรมการเรียนรู้						
1. นักเรียนชอบเรียนกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะขั้นตอนการสอนของครูสนุกสนาน	1	1	1	3	1	ใช้ได้
2. นักเรียนชอบกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติที่ครูจัดให้ เพราะได้เป็นผู้ออกแบบผลงานด้วยตนเอง	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
3. นักเรียนชอบกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะนักเรียนได้ทำกิจกรรมด้วยตนเองทุกครั้ง	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
4. นักเรียนชอบทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ เพราะได้วางแผน ทำ และนำเสนองานให้เพื่อนและครูฟัง	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
ด้านบรรยากาศการเรียนรู้						
5. นักเรียนชอบวัสดุธรรมชาติที่ครูเตรียมมา	1	1	1	3	1	ใช้ได้
6. นักเรียนมีความสุขและสนุกเมื่อได้ทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ	1	1	1	3	1	ใช้ได้
7. นักเรียนชอบวัสดุธรรมชาติและกิจกรรมที่ไม่ซ้ำกันในแต่ละครั้ง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
8. นักเรียนอยากทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติและรู้สึกดีใจทุกครั้งเมื่อได้เห็นผลงานของตนเอง	1	1	1	3	1	ใช้ได้
ด้านประโยชน์ที่ได้รับจากการร่วมกิจกรรม						
9. นักเรียนชอบวางแผนและออกแบบผลงานด้วยตนเอง	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้
10. นักเรียนชอบที่ครูให้ประเมินตนเองในการทำกิจกรรมศิลปะจากวัสดุธรรมชาติ	1	1	0	2	0.67	ใช้ได้

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวสุภาวดี พึ่งฉิ่ง
วัน เดือน ปี เกิด	4 กุมภาพันธ์ 2526
สถานที่เกิด	กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2548 คบ. (การศึกษาปฐมวัย) จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต พ.ศ. 2558 เข้าศึกษาต่อระดับปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
ที่อยู่ปัจจุบัน	31 ถนนทวีวัฒนา แขวงทวีวัฒนา เขตทวีวัฒนา กรุงเทพมหานคร 10170

